

Inzicht in kerntaken en formatie

16 april 2026

Managementsamenvatting

Inzicht in onze kerntaken op hoofdlijnen

Gemeenten hebben te maken met financiële uitdagingen. De uitgaven stijgen, het aantal taken groeit en gemeenten zijn steeds afhankelijker van rijksmiddelen, die niet altijd meegroeien. Daarom is in 2024–2025 een ombuigingstraject doorlopen, met als doel te komen tot een sluitende begroting. Tijdens dit traject ontstond een duidelijke vraag: *wat doet de gemeente precies, welke taken zijn wettelijk verplicht en waar is ruimte voor eigen keuzes (beleidsvrijheid)?*

Dit rapport geeft hier inzicht in en biedt een gezamenlijk vertrekpunt

Maar doet geen uitspraken over wat wenselijk is of wat de effecten van keuzes zijn. Er is daarom ook geen ambtelijk advies opgenomen. Voor het maken van concrete beleidskeuzes is verdere uitwerking nodig. Het rapport moet dan ook gelezen te worden als hulpmiddel voor het gesprek over ambities, prioriteiten en keuzes.

Wat hebben we gedaan?

We hebben in kaart gebracht welke taken de gemeente uitvoert. Dit is gedaan per (hoofd)taakveld en de daarbij horende activiteiten. Per taak is gekeken of deze wettelijk verplicht is, wat de taak kost en oplevert (op basis van de begroting 2026) en hoeveel ruimte er is voor eigen keuzes.

Hoe hebben we dit gedaan?

De analyse is uitgevoerd volgens de landelijke indeling van gemeentelijke taken, met hoofd-taakvelden en taakvelden. Voor het bepalen van de beleidsvrijheid is gebruikgemaakt van de methode van de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB), aangevuld met een lokale weging.

Wat bedoelen we met beleidsvrijheid?

Beleidsvrijheid is de ruimte die de gemeente heeft om zelf keuzes te maken. Het gaat om keuzes over hoe een taak wordt uitgevoerd. Die ruimte wordt begrensd door wetten, bestuurlijke afspraken en soms contracten.

Wat laat de analyse zien?

Uit de analyse blijkt dat de beleidsvrijheid binnen de gemeente verschilt per taak. De belangrijkste constatering is:

Veel taken zijn wettelijk vastgelegd

Vooral op het gebied van veiligheid, burgerzaken en delen van het sociaal domein zijn veel taken wettelijk verplicht. De gemeente heeft hier vooral een uitvoerende rol en weinig ruimte voor eigen keuzes.

Keuzevrijheid zit vaak in de uitvoering

Bij veel taken ligt de ruimte niet in het stoppen met taken, maar in hoe de gemeente ze uitvoert. Denk aan:

- het serviceniveau;
- de organisatie van het werk;
- samenwerken, uitbesteden of zelf uitvoeren;
- de hoeveelheid en soberheid van voorzieningen.

Meer beleidsvrijheid bij financiële en ondersteunende keuzes

De meeste ruimte voor keuzes ligt bij:

- lokale belastingen (zoals OZB en andere heffingen);
- vastgoed en gronden;
- de inrichting en het ambitieniveau van de organisatie (overhead).

Beleidsvrijheid van ondersteunende processen is vaak indirect

Bij onderwerpen zoals treasury en overhead hangt de beleidsvrijheid sterk samen met keuzes op andere taakgebieden.

Belangrijkste inzichten in de taakvelden

Hieronder zijn de belangrijkste inzichten over beleidsvrijheid in de taakvelden samengevat.

Bestuur en ondersteuning heeft vooral een ondersteunend karakter

Voor wettelijk vastgelegde onderdelen is de beleidsvrijheid beperkt. Meer ruimte voor keuzes zit bij vastgoed, lokale belastingen en de inrichting van de organisatie (overhead).

Veiligheid gaat vooral om wettelijke taken

De beleidsvrijheid is hier beperkt. Invloed is vooral mogelijk via regionale samenwerking en het stellen van prioriteiten.

Managementsamenvatting

Verkeer, vervoer en waterstaat kent vooral een wettelijke zorgplicht

Tegelijk is er ruimte om keuzes te maken in het kwaliteitsniveau, het onderhoud en de ambities van het beleid.

Het sociaal domein is breed en omvangrijk, zowel inhoudelijk als financieel

En grotendeels wettelijk bepaald. De beleidsvrijheid zit vooral in de wijze van uitvoering, zoals de inrichting van de toegang, preventie en samenwerking met partners en zorgaanbieders. Financiële bijsturing is op korte termijn lastig door open-einde regelingen en zorgplicht. Effecten zijn meestal pas op langere termijn zichtbaar.

Overige domeinen (zoals economie, onderwijs, sport en cultuur)

Deze taakvelden laten een combinatie zien van wettelijke taken en lokale beleidsvrijheid. De gemeente heeft hier relatief meer ruimte om eigen keuzes te maken.

Thema's die de ruimte bepalen

Naast de analyse per taakveld zijn er enkele overkoepelende thema's die invloed hebben op de financiële positie en beleidsvrijheid van de gemeente. Deze thema's laten zien dat financiële en organisatorische keuzes vaak meerdere taakvelden raken. Daarom is een integrale afweging belangrijk en noodzakelijk.

Baten

De gemeente heeft weinig invloed op grote inkomstenbronnen zoals het gemeentefonds. Wel kan de gemeente keuzes maken bij lokale heffingen en leges.

Kapitaallasten

Kapitaallasten hangen samen met investeringen uit het verleden en zijn op korte termijn beperkt te beïnvloeden. Nieuwe investeringen hebben direct effect op de toekomstige lasten en bepalen daarmee de financiële ruimte op langere termijn.

Overhead en personeelslasten

De omvang van de organisatie beweegt mee met keuzes in de inhoudelijke domeinen. Beleidsvrijheid zit vooral in het ambitieniveau van ondersteuning, de mate van samenwerking en de inrichting

van de bedrijfsvoering. Uit de door adviesbureau Berenschot uitgevoerde benchmark 'Formatie en kosten' blijken de volgende hoofdconclusies:

De totale apparaatskosten zijn conform het gemiddelde van de referentiegroep (1% lager - €0,1 miljoen), op basis van de benchmark zijn individuele afwijkingen grotendeels te verklaren door werklastenindicatoren. De gemeente heeft een grotere formatieomvang, lagere overige relevante kosten (zoals materiële uitvoeringskosten, uitbestedingskosten, ICT kosten en huisvestingskosten) en hogere begrote bovenformatieve inhuurkosten.

Samenwerkingsverbanden en uitbestedingen

Veel taken worden uitgevoerd in regionale samenwerkingsverbanden. Dit beperkt de directe sturing, maar kan ook voordelen opleveren, zoals schaalgrootte en expertise. Invloed verloopt vooral via bestuurlijke afspraken.

Samenhang onderdeel 1 en 2 in deze rapportage

Deze rapportage bestaat uit een tweetal delen, namelijk:

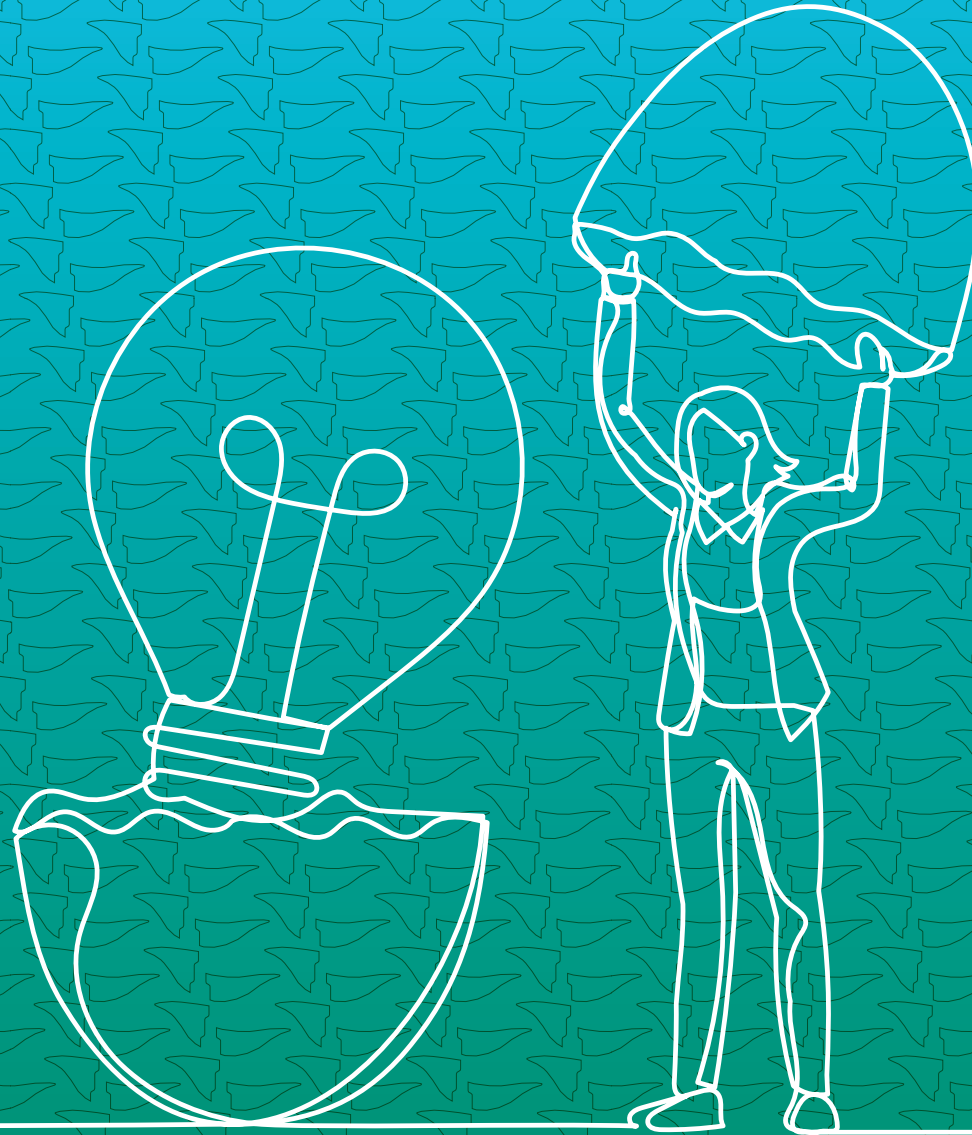
- Onderdeel 1: Inzicht in kerntaken (opgesteld door de gemeente Rhenen)
- Onderdeel 2: Inzicht in formatie (opgesteld door adviesbureau Berenschot)

In onderdeel 1 is vanuit een inhoudelijk perspectief op niveau inzichtelijk gemaakt welke beleidsvrijheid de gemeente heeft. In onderdeel 2 is de door adviesbureau Berenschot uitgevoerde formatiebenchmark opgenomen. Het is daarbij belangrijk om te realiseren dat keuzes ten aanzien van beleidsvrijheid op inhoudelijke ambities mogelijk effect zullen hebben op de formatie en vice versa dat keuzes ten aanzien van de beschikbare formatie mogelijk effect zullen hebben op het kunnen realiseren van inhoudelijke doelstellingen.

In bijlage 3 van deze rapportage is een overzicht opgenomen om, waar mogelijk, de aansluiting te leggen tussen de hoofdtaakvelden zoals opgenomen in onderdeel 1 en de uitkomsten van de formatiebenchmark in onderdeel 2.

Inhoudsopgave

Deel 1 - Inzicht in kerntaken	5	HOOFDTAAKVELD 3. ECONOMIE	37	HOOFDTAAKVELD 7. VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	67
1 Kader voor de analyse van beleidsvrijheid	6	Economische ontwikkeling	38	Volksgezondheid	68
Inleiding	7	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	39	Riolering	69
Toelichting op de gekozen aanpak	7	Bedrijfsloket en regelingen	40	Afval	70
De opbouw van de inhoudelijke analyse	10	Economische promotie	41	Milieubeheer	72
				Begraafplaatsen en crematoria	74
2 Analyse van de taakvelden	11	HOOFDTAAKVELD 4. ONDERWIJS	42	HOOFDTAAKVELD 8. VOLKSHUISVESTING RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING	75
HOOFDTAAKVELD 0. BESTUUR EN ONDERSTEUNING	12	Openbaar basisonderwijs	43	Ruimtelijke ordening	76
Bestuur en ondersteuning	13	Onderwijshuisvesting	44	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	78
Burgerzaken	14	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	45	Wonen en bouwen	79
Beheer en overige gronden en gebouwen	15	HOOFDTAAKVELD 5. SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	47		
Overhead	16	Sportbeleid en activering	48	3 Toelichting op de overkoepelende thema's	81
Treasury	18	Sportaccommodaties	49	Kapitaallasten	82
Onroerendezaakbelasting woningen	19	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	50	Overhead en personeelslasten	82
Onroerendezaakbelasting niet-woningen	20	Cultureel erfgoed	51	Baten	83
Belastingen overig	21	Media	52	Samenwerkingsverbanden en uitbestedingen	86
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	22	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	53		
Overige baten en lasten	23	HOOFDTAAKVELD 6. SOCIAAL DOMEIN	55	Bijlage 1	
Vennootschapsbelasting	24	Samenkracht en burgerparticipatie	56	Overzicht van hoofdtakvelden en taakvelden	87
Mutaties reserves	25	Wijkteams	58	Bijlage 2	
Resultaat van de rekening van baten en lasten	26	Inkomensregelingen	59	Begrippenlijst	88
HOOFDTAAKVELD 1. VEILIGHEID	27	Begeleide participatie	60	Bijlage 3	
Crisisbeheersing en brandweer	28	Arbeidsparticipatie	61	Aansluiting hoofdtakvelden met categorieën Berenschot	89
Openbare orde en veiligheid	29	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	62		
HOOFDTAAKVELD 2. VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	31	Maatwerkdienstverlening 18+	63	Deel 2 - Inzicht in informatie	91
Verkeer en vervoer	32	Maatwerkdienstverlening 18-	64		
Parkeren	34	Geëscaleerde zorg 18+	65		
Recreatieve havens	35	Geëscaleerde zorg 18-	66		
Openbaar vervoer	36				

Deel 1 - inzicht in kerntaken

Kader voor de analyse van beleidsvrijheid

Beste lezer,

Voor u ligt het rapport 'Inzicht in kerntaken'. In dit rapport brengen wij in beeld welke taken de gemeente Rhenen uitvoert, waarom we deze taken uitvoeren en hoeveel ruimte er is om hierin keuzes te maken.

De rapportage bestaat uit:

- doel en reikwijdte van dit rapport;
- een toelichting op de gekozen aanpak en uitgangspunten;
- de uitkomsten van de analyse van beleidsvrijheid per taakveld;
- een toelichting op een aantal algemene thema's en de integratie van de Berenschot benchmark op de formatie van de gemeente.

Gemeenten staan financieel onder druk

Landelijk zien we dat gemeenten te maken hebben met stijgende uitgaven en een toenemende afhankelijkheid van rijksbijdragen. Tegelijkertijd krijgen gemeenten nieuwe taken en verantwoordelijkheden, terwijl structurele financiële middelen niet altijd meegroeien. Voor de komende jaren verwachten wij dat deze ontwikkelingen blijvende gevolgen hebben voor de meerjarenramingen van gemeenten.

Als de financiële ruimte afneemt, worden gemeenten vaker gedwongen om keuzes te maken. Dat kan betekenen dat ambities bijgesteld moeten worden of dat er prioriteiten gesteld moeten worden.

Ombuigingstraject en behoefte aan inzicht kerntaken

In 2024 en 2025 hebben wij in Rhenen een ombuigingstraject doorlopen om te komen tot een sluitende begroting. In dit traject hebben we ook inzichtelijk gemaakt welke maatregelen mogelijk zijn en een globaal inzicht geven in hoeveel beleidsvrijheid wij hebben. Daarbij is op hoofdlijnen gekeken naar ons takenpakket. Vanuit dit traject is de wens ontstaan om meer inzicht te krijgen in de kerntaken van de gemeente om te komen tot een financieel gezonde gemeente.

Doel en reikwijdte van dit rapport

Samen met de gemeenteraad hebben we deze wens op 8 december 2025 vertaald naar twee doelen:

Inzicht creëren

We brengen in kaart wat de gemeente doet, waarom ze dat doet en hoe dit zich verhoudt tot wettelijke en niet-wettelijke taken (kwaliteitsniveau). De basis hiervoor zijn de taakvelden.

Een gedeeld vertrekpunt vastleggen

We zorgen voor een gezamenlijke basis door samen definities en uitgangspunten vast te stellen.

Geen keuzes, wel inzicht

De uitkomsten van dit rapport zijn bedoeld om inzicht te bieden. Dit inzicht kan worden meegenomen bij de vorming van een nieuwe coalitie en de gesprekken die daarbij horen. Het rapport bevat daarom geen voorstellen voor maatregelen of ombuigingen. We brengen in dit rapport in beeld waar de gemeente meer of minder beleidsvrijheid heeft, zonder hier al conclusies of keuzes aan te verbinden.

Waarvoor kan dit rapport worden gebruikt?

Dit rapport kan in een later stadium helpen bij het gesprek over wat wij als gemeente minimaal moeten doen en wat wij als gemeente willen doen. Dat gesprek kan zowel gaan over het verhogen als het verlagen van ambities, en de daarvan afgeleide daling in kosten of stijging in inkomsten.

Belangrijk om te benadrukken is dat in deze fase nog geen inhoudelijke betekenis is gegeven aan individuele taken. Het rapport laat dus niet zien wat de gevolgen zijn als wij bepaalde taken anders uitvoeren of niet meer uitvoeren. Dat is ook nadrukkelijk niet het doel van dit rapport. Wij adviseren daarom om op basis van dit rapport nog geen inhoudelijke of financiële keuzes te maken.

In een volgende fase kan dit inzicht, indien gewenst, worden vertaald naar concrete voorstellen en maatregelen. De afwegingen en keuzes hierover zijn aan het nieuwe bestuur, conform de eerder vastgestelde projectopdracht.

Toelichting op de gekozen aanpak en begrippen

In dit hoofdstuk lichten we toe hoe de analyse is uitgevoerd en welke uitgangspunten daarbij zijn gehanteerd. Waar mogelijk is aangesloten bij landelijke modellen, zodat de uitkomsten herkenbaar en vergelijkbaar zijn. Dit vormt één gezamenlijke basis van definities en uitgangspunten. Nadere toelichtingen en meer technische begrippen zijn opgenomen in de begrippenlijst (bijlage 2).

Wat is het uitgangspunt van de analyse?

We hebben de taken van de gemeente geanalyseerd op basis van de hoofdtaakvelden en taakvelden. Omdat taakvelden nog een hoog abstractieniveau hebben, is de analyse verdiept naar deelproducten. Dat betekent dat we per taakveld ook zichtbaar maken welke activiteiten onder een taak vallen.

Hoofdtaakvelden laten op hoofdlijnen zien waar de gemeente geld aan uitgeeft en welke taken zij uitvoert. Een hoofdtaakveld bestaat uit meerdere taakvelden, die samenhangende onderdelen van beleid en uitvoering beschrijven. Taakvelden maken concreet welke specifieke taken en activiteiten binnen een hoofdtaakveld vallen.

De indeling in hoofdtaakvelden en taakvelden is vastgelegd in de Regeling vaststelling taakvelden en verstrekking informatie voor derden en is voor alle gemeenten gelijk. Dit zorgt voor een uniforme opzet van begroting en jaarrekening en maakt het mogelijk om gemeenten onderling te vergelijken. Omdat de ROB rapportage de taakveldenindeling van 2019 als basis heeft gehanteerd hebben wij deze ook toegepast in deze rapportage.

Een totaaloverzicht is opgenomen in bijlage 1.

De analyse is gebaseerd op de financiële cijfers van begrotingsjaar 2026. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen verschillende soorten lasten en baten. Onderverdeeld in personeelslasten, kapitaal-lasten, toevoegingen aan reserves, doorbelastingen, overige materiële lasten en baten. Aan de hand van deze indeling hebben we inzichtelijk gemaakt welke activiteiten samenhangen met de verschillende soorten lasten. En de mate waarin wij daar invloed op hebben.

Wat zijn kerntaken?

In dit rapport gebruiken wij het begrip kerntaken voor de taken die wij op dit moment als gemeente als kern van ons takenpakket beschouwen. Het gaat om taken die wettelijk verplicht zijn en om taken die wij, op basis van ons beleid, uitvoeren voor onze inwoners en de leefbaarheid in de gemeente.

De term kerntaken is niet strak vastgelegd in wetgeving. Gemeenten maken hierin zelf keuzes. Daardoor kan de invulling van kerntaken per gemeente verschillen en is dit ook onderwerp van bestuurlijke en politieke afweging. Om een zo objectief mogelijk beeld te geven, is in deze rapportage de keuze gemaakt om aansluiting te zoeken bij hetgeen volgens de wet is voorgeschreven.

Wat bedoelen wij in dit rapport met beleidsvrijheid?

In dit rapport gebruiken wij het begrip beleidsvrijheid om inzicht te geven in de mate waarin de gemeente zelfstandig keuzes kan maken over de inhoud en omvang van taken. Beleidsvrijheid zegt iets over de ruimte voor inhoudelijke keuzes en niet over de directe financiële omvang van een taak of de snelheid waarmee aanpassingen mogelijk zijn. Bij het bepalen van de beleidsvrijheid hebben wij rekening gehouden met:

- wettelijke verplichtingen;
- bestuurlijke afspraken;
- regionale samenwerkingsverbanden;
- bestaande contracten en verplichtingen.

Ook taken die op dit moment nog niet wettelijk verplicht zijn, maar dat op korte termijn wel worden, zijn waar mogelijk meegenomen in de beoordeling. Tegelijkertijd blijft deze analyse een momentopname. Het is mogelijk dat niet alle ontwikkelingen of uitzonderingen volledig zijn meegenomen en de inschatting van de mate van beleidsvrijheid zal op onderdelen een subjectief onderdeel blijven.

Duiding van beleidsvrijheid volgens ROB

Voor het duiden van beleidsvrijheid hebben wij gebruikgemaakt van de systematiek van de Raad voor het openbaar bestuur (ROB). Deze systematiek onderscheidt vier typen taken: eigen initiatief, optionele taken, aanbevolen taken en verplichte taken. Deze indeling vormt het uitgangspunt voor de beoordeling.

Daarnaast kijkt de ROB systematiek naar beleidsvrijheid vanuit vier invalshoeken: regelgeving, uitvoering, samenwerking en besluitvormingsprocedures. Op basis hiervan is per taak een inschatting gemaakt van de beleidsvrijheid.

Een nadere toelichting op de verschillende typen taken en invalshoeken is opgenomen in de begrippenlijst (bijlage 2).

Het ROB werkt met een schaal van 1 tot 10. In dit rapport gebruiken wij dezelfde schaal en hanteren wij vaste scorecategorieën om de beoordeling consistent te houden. In de tabellen is per taak zowel de ROB inschatting als onze eigen weging opgenomen, zodat zichtbaar wordt waar dit verschilt.

Schalen

- 1: **zeer geringe beleidsvrijheid**
- 3: **geringe beleidsvrijheid**
- 5: **redelijke beleidsvrijheid**
- 7: **grote beleidsvrijheid**
- 9: **zeer grote beleidsvrijheid**

Het bepalen van beleidsvrijheid blijft een inhoudelijke weging. Daarom is deze analyse nadrukkelijk bedoeld als hulpmiddel voor gesprek en reflectie en niet als een instrument om direct keuzes of maatregelen uit af te leiden.

Het ROB rapport dateert uit 2019. Dit betekent dat de uitkomsten bruikbaar zijn, maar niet altijd één op één aansluiten bij de huidige situatie. Wetgeving en uitvoering kunnen sindsdien zijn gewijzigd en het ROB werkt op een hoger abstractieniveau. Waar dit relevant is, hebben wij dit verwerkt in onze eigen weging en toegelicht bij de betreffende taakvelden.

Borging van kwaliteit

Het inschatten van beleidsvrijheid vraagt om zorgvuldigheid en bevat altijd een zekere mate van interpretatie. Vrijwel elke taak kent een wettelijke basis, vaak in de vorm van een zorgplicht. Het verschil zit vooral in de mate waarin en de manier waarop de gemeente deze taak invult. De analyse is gebaseerd op publieke bronnen, waaronder het ROB rapport, vergelijkbare analyses van andere gemeenten en gesprekken met medewerkers van de gemeente Rhenen.

In deze gesprekken zijn per taakveld onder andere de volgende vragen besproken:

- welke activiteiten voeren wij uit;
- waarom voeren wij deze activiteiten uit (wettelijk of eigen keuze);
- hoeveel ruimte is er in de invulling;
- waar kan de gemeenteraad keuzes maken;
- welke samenwerkingsafspraken zijn van invloed.

Zo is de analyse niet alleen theoretisch onderbouwd, maar ook gebaseerd op de Rhenense praktijk.

Hoe leest u hoofdstuk 2: de analyse van de taakvelden?

In de eerdere hoofdstukken hebben we toegelicht wat de aanleiding en het doel van dit rapport zijn, hoe wij de analyse hebben aangepakt en welke uitgangspunten wij gebruiken. In hoofdstuk 2 volgt de inhoudelijke analyse van de taakvelden.

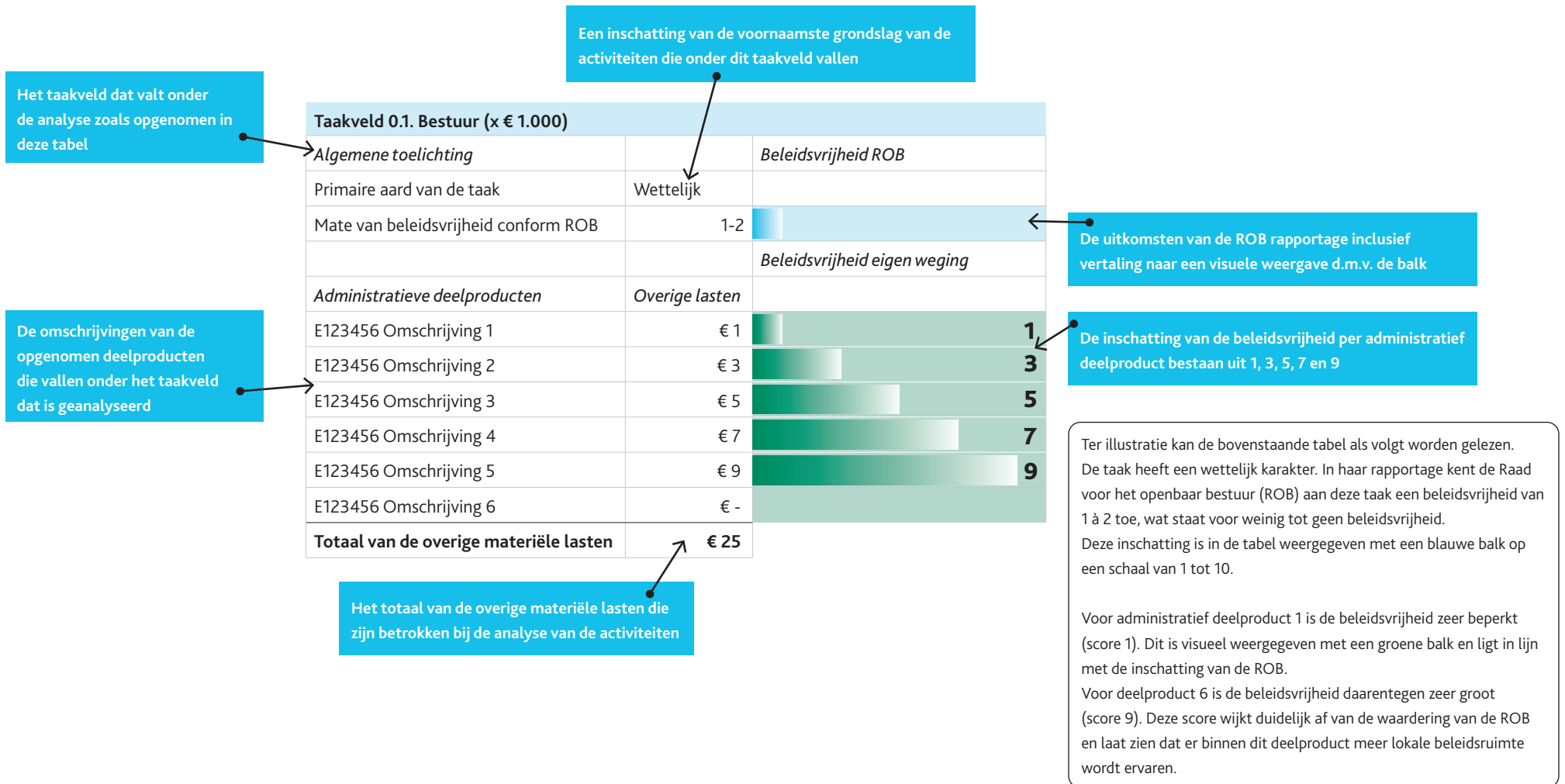
Per hoofdtaakveld geven we eerst een korte toelichting op wat hieronder valt

Daarbij zijn de bijbehorende taakvelden opgenomen, inclusief de lasten en baten op basis van de

begroting 2026. Vervolgens lichten wij per taakveld toe hoe de kosten zijn opgebouwd en welke activiteiten daaronder vallen. Ook is per taakveld in tabelvorm de beleidsvrijheid weergegeven.

De tabellen staan niet op zichzelf

Voor een goede duiding is het belangrijk om de tabellen altijd te lezen in samenhang met de bijbehorende tekstuele toelichting. Hieronder volgt een beknopte toelichting op de gegevens die zijn opgenomen in de samenvattende tabel met de uitkomsten per taakveld.

2 Analyse van de taakvelden

Doel van dit hoofdtakveld is het faciliteren van de bestuursorganen en het ondersteunen van de organisatie om maatschappelijk gewenste producten en diensten te realiseren. Dit hoofdtakveld heeft vooral een bedrijfsvoering karakter. De taakvelden die hieronder vallen hebben dus geen sterk inhoudelijk of beleidsmatig direct doel dat bereikt moet worden, maar hebben wel een ondersteunend karakter ten aanzien van de te behalen doelen.

Hoofdtakveld 0 - Bestuur en ondersteuning (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Taakveld 0.1. Bestuur	€ 2.199	-
Taakveld 0.2. Burgerzaken	€ 797	€ -486
Taakveld 0.3. Beheer gronden en gebouwen	€ 403	€ -1.966
Taakveld 0.4. Overhead	€ 9.878	€ -246
Taakveld 0.5. Treasury	€ 119	€ -209
Taakveld 0.61. OZB woningen	€ 357	€ -4.053
Taakveld 0.62. OZB niet woningen	-	€ -1.901
Taakveld 0.63. Parkeerbelasting	-	-
Taakveld 0.64. Belastingen overig	€ 15	€ -239
Taakveld 0.7. Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	€ -41.335
Taakveld 0.8. Overige baten en lasten	€ 3.678	€ -92
Taakveld 0.9. Vennootschapsbelasting (VPB)	-	-
Taakveld 0.10. Mutaties reserves	€ 2.347	€ -1.785
Totaal hoofdtakveld	€ 19.793	€ -52.312

Bestuur en ondersteuning

Tot dit taakveld behoren het bestuur van de gemeente, beleidsontwikkeling, juridische zaken, financiën, gemeentelijke organisatie en bestuurlijke samenwerking, rekenkamer(functie), en de accountantscontrole. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.1. Bestuur (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat.kosten	Baten 2026
Taakveld 0.1. Bestuur	€ 2.199	€ 1.322	€ -	€ -	€ -	€ 877	€ -
Totaal taakveld	€ 2.199	€ 1.322	€ -	€ -	€ -	€ 877	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Binnen dit taakveld verantwoordt de gemeente de kosten van de bestuursorganen gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders en van de griffie. Ook zijn hier de kosten die met het besturen van de gemeente samenhangen gepresenteerd, zoals: accountantskosten, raadsinformatie-systeem, lidmaatschap VNG, WOO en de bijdrage aan regiokantoor FoodValley. De beleidsvrijheid op dit taakveld is gering, aangezien veel taken verplicht zijn vanuit de gemeentewet en rechtspositiebesluiten. De beleidsvrijheid zit vooral in de omvang van het dagelijks bestuur, bij de invulling van de rekenkamerfunctie en de keuze voor een ombudsfunctie. Op grond van de gemeentewet is iedere gemeente verplicht om minimaal 2 wethouders te hebben: dat kan ook parttime zijn. Daarboven heeft de gemeente een grotere mate van beleidsvrijheid, waarbij over het algemeen de omvang van de portefeuilles in combinatie met het aantal partijen in de coalitie belangrijke factoren zijn bij de bepaling van de hoeveelheid wethouders. Het maximaal aantal wethouders is afhankelijk van het aantal raadsleden en bedraagt doorgaans 1/5 van het aantal raadsleden (naar boven afgerond), in het geval van Rhenen gaat dit daarom om 4 wethouders. Tevens kan de gemeente keuzes maken in de hoogte van het opleidingsbudget van het bestuur, hoogte van het representatiebudget en de wijze waarop de uitvoering van de WOO wordt vormgegeven. Tenslotte is onder dit taakveld ook de bekostiging van participatietrajecten opgenomen. De wijze waarop de gemeente dit invult is grotendeels zelf te bepalen. De beleidsvrijheid is in onderstaande tabel daarom hoger weergegeven dan de indicatie uit het rapport van de ROB.

Op dit taakveld wisselt de beleidsvrijheid van zeer beperkt tot zeer groot, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.1. Bestuur (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	1-2	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E110101 Raad en commissie	€ 90	
E110102 Ondersteuning raad	€ 153	
E110103 Participatietrajecten	€ 10	
E110201 College	€ 97	
E110202 Voormalige Collegeleden	€ 61	
E110203 Ondersteuning college	€ 308	
E110204 Bestuurlijke samenwerking	€ 159	
E110998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 877	

Burgerzaken

Tot dit taakveld behoort de uitvoering van de basisregistratie personen (BRP), de uitgifte van officiële documenten zoals paspoorten, identiteitskaarten en rijbewijzen, en de registratie van levensgebeurtenissen zoals geboorten, huwelijken, partnerschappen en overlijden. Daarnaast vallen onder dit taakveld ook adreswijzigingen, naturalisatieprocedures en verkiezingsregistratie. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.2. Burgerzaken (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.2. Burgerzaken	€ 797	€ 370	€ 1	€ -	€ -	€ 426	€ -486
Totaal taakveld	€ 797	€ 370	€ 1	€ -	€ -	€ 426	€ -486

Baten: bestaan vooral uit leges en heffingen burgerzaken, rijbewijzen, reisdocumenten, basisregistratie personen en burgerlijke stand.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Binnen dit taakveld staat de dienstverlening aan de inwoners centraal. De gemeente verantwoordt hier de kosten voor de uitvoering van de basisregistratie personen (BRP), de burgerlijke stand, nationaliteitswetgeving, de Kieswet, de Paspoortwet en de Wegenverkeerswet 1994. Deze taken liggen grotendeels vast in nationale wetgeving, waardoor de beleidsvrijheid die de gemeente heeft zeer beperkt is. De gemeente is vooral uitvoerder van door het Rijk verplicht gestelde taken met een voorgeschreven toepassing. De gemeente heeft wel aanzienlijke beleidsvrijheid hoe de dienstverlening aan de inwoners wordt georganiseerd. Voorbeelden hiervan zijn: openingstijden en afspraken, gebruik van digitale kanalen en de mate van servicegerichte dienstverlening. De beleidsvrijheid is in de tabel daarom hoger weergegeven dan de indicatie uit het rapport van de ROB.

Gemeenten krijgen steeds meer te maken met nieuwe wettelijke verplichtingen voor de digitalisering van producten en diensten. Voorbeelden hiervan zijn de komende Wet digitale overheid (Wdo), Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer, Besluit verwerking persoonsgegevens generieke digitale infrastructuur en de Regeling voorzieningen Generieke Digitale Infrastructuur. Ook heeft Europese regelgeving gevolgen voor de Nederlandse dienstverlening vanuit de overheid.

Op de meeste onderdelen binnen dit taakveld is sprake van een geringe tot redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.2. Burgerzaken (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	1-2	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E210101 Burgerzaken	€ 144	
E210102 Verkiezingen	€ 76	
E210103 Kadaster & GBKN	€ 29	
E210104 Rijbewijzen	€ 30	
E210105 Basisregistratie personen	€ 5	
E210106 Burgerlijke stand	€ 11	
E210108 Reisdocumenten	€ 132	
E210998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 426	

Beheer en overige gronden en gebouwen

Tot dit taakveld behoren taken met betrekking tot onroerend goed dat niet in exploitatie is en niet aan een specifiek beleidsveld is toe te delen. Concrete voorbeelden hiervan zijn: beheer, verhuur, instandhouding van gebouwen, gronden en landerijen die de gemeente (al of niet tijdelijk) in bezit heeft en niet in exploitatie neemt. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.3. Beheer gronden en gebouwen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.3. Beheer gronden en gebouwen	€ 403	€ 34	€ 122	€ -	€ -	€ 247	€ -1.966
Totaal taakveld	€ 403	€ 34	€ 122	€ -	€ -	€ 247	€ -1.966

Baten: incidentele grondverkoop, verkoop van vastgoed en pachtbrengrst agrarische gronden.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente Rhenen heeft onroerende zaken, zoals gronden en vastgoed, in bezit. Hiervoor geldt geen wettelijke verplichting. Het bezit draagt wel bij aan meer eigen regie om vastgoed in te zetten voor het bereiken van maatschappelijke doelen of aan de invulling van de wettelijke (zorg) plicht. Denk bijvoorbeeld aan de wettelijke plicht van basisscholen om minimaal twee lessen per week bewegingsonderwijs aan te bieden en de zorgplicht van de gemeente om die voorzieningen te faciliteren. Of aan voorzieningen voor de brandweer en de GGD. Het vastgoedbeleid van de gemeente Rhenen schrijft voor dat het bezit van vastgoed geen doel op zich is, maar dienend moet zijn aan een beleidsdoel. Het vastgoed moet vanzelfsprekend voldoen aan de wettelijke voorschriften, bijvoorbeeld op het gebied van veiligheid. Het onderhoud door de gemeente vindt plaats op onderhoudsniveau 3 conform de NEN 2767. Dat staat voor een redelijke conditie en een doelmatige basiskwaliteit. Dit niveau garandeert dat de gebouwen technisch in orde zijn, veilig en functioneel blijven, waarbij enige vorm van veroudering acceptabel is. Het onderhoudsniveau is vastgelegd in het Meerjarig onderhoudsplan (MJOP).

Bij de verhuur van het vastgoed gaat maatschappelijke verhuur voor commerciële verhuur. Door het verhogen van de bezettingsgraad en het toepassen van kostprijs dekkende huur kan de gemeente extra inkomsten genereren. Als derden een gebouw of grond huren of gebruiken, moeten gemeenten dit goed regelen in contracten.

Deze taak van de gemeente is ondersteunend voor andere gemeentelijke taken, die verantwoord worden onder de andere taakvelden. De beïnvloedbaarheid van de lasten hangt daarom vooral samen met de beïnvloedbaarheid van de andere taken. De gemeente heeft een grote mate van

beleidsvrijheid door bijvoorbeeld te kiezen om geen onroerend goed in beheer te hebben. Dit geldt vooral voor vastgoed dat geen invulling geeft aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente of niet bijdraagt aan de gemeentelijke beleidsdoelen.

Op dit taakveld is sprake van een grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.3. Beheer overige gronden en gebouwen (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E130201 Vastgoed overig	€ 8	
E130203 Voormalig kazerne Achterberg	€ 1	
E130204 Voormalig Dorpshuis Elst	€ 22	
E130206 Beheer Maatsteeg 20	€ 63	
E430303 Dorpshuis Rhenen (Westpoort)	€ -18	
E320203 Planvorming materiële vaste activa grex	€ 107	
E320301 Agrarische grond en gemeenten	€ 37	
E320302 Overige gronden en opstallen	€ 27	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 247	

Overhead

Tot dit taakveld behoren onder andere de kosten van de eigen organisatie zoals personeel, ICT, huisvesting, juridische zaken, inkoop, gegevensbescherming en facilitaire zaken. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.4. Overhead (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.4. Overhead	€ 9.878	€ 6.595	€ 347	€ -	€ -838	€ 3.774	€ -246
Totaal taakveld	€ 9.878	€ 6.595	€ 347	€ -	€ -838	€ 3.774	€ -246

Baten: verzekeringsuitkeringen UWV, verkoop verlof medewerkers, huren (inclusief vergoeding servicekosten) en inkomsten uit specifieke uitkering CDOKE. Tegenover de inkomsten CDOKE van € 32.000 staan direct gerelateerde loonkosten van team communicatie.

NB: In het genoemde bedrag aan personeelslasten zit 1/3 van het vrij besteedbare inhuurbudget van in totaal €2,6 miljoen. Het bedrag van €0,9 miljoen is voor 50% beschikbaar in de exploitatie als inhuurbudget. De overige 50% is toegevoegd aan de bestemmingsreserve inhuur en kan worden ingezet voor inhuur na een besluit van het college. Voor buitenformatieve inhuur is een raadsbesluit nodig.

Doorbelastingen: het taakveld overhead (0.4) is met € 838.000,- verlaagd en toegerekend aan de overige hoofdtaak-velden. Vanuit daar is het integrale uurtarief (loonkosten verhoogd met de overhead) doorbelast aan anterieure overeenkomsten, diverse specifieke uitkeringen (SPUKS) zoals CDOKE en aan de investe-ringsprojecten. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 838.000,-.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente is verantwoordelijk voor een goed ingerichte en beheersbare organisatie, met als belangrijk aandachtspunt de rechtmatigheid van financieel beheer en goede inrichting van de financiële organisatie. De functies en voorzieningen die deze verantwoordelijkheid mogelijk maken, en het primaire proces daarin ondersteunen, vallen onder het taakveld overhead.

Het eerste deel ziet toe op de personele functies. In de praktijk zijn dit veelal de leidinggevend en bedrijfsvoeringsfuncties. Er zijn veel verschillende bedrijfsvoeringsfuncties, denk hierbij aan personeel en organisatie (P&O en HR), informatievoorziening en -beheer, financiën, administratieve organisatie, communicatie en huisvesting. De basis voor deze functies heeft vaak een wettelijke grondslag. Denk hierbij o.a. aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), BIO en NIS2, Archiefwet, Arbowet, Aanbestedingswet 2012, Algemene Wet Bestuursrecht (Awb), de Gemeentewet en de daarvan afgeleide financiële verordening (212).

Een tweede deel gaat over ondersteunende voorzieningen. Ook wel de materiële overhead genoemd. Denk hierbij aan huisvesting, ICT-systemen, facilitaire zaken en algemene bedrijfskosten. De eerdergenoemde wetgeving bepaalt de gemeentelijke verplichtingen en de mate van beleidsvrijheid.

Omdat de gemeente binnen geldende wetgeving zelf kan bepalen hoe we deze ondersteunende voorzieningen inrichten en uitvoeren.

De beïnvloedbaarheid van de personele overhead wordt in deze rapportage verbonden aan de ontwikkelingen van de formatie in het primaire proces. Met andere woorden: als de gemeente ervoor kiest taken meer, minder of niet uit te voeren, dan leidt dit in beginsel tot meer of minder inzet van mensen en middelen in het primaire proces. De omvang van de personele overhead hangt daarbij samen met de omvang en complexiteit van de gemeentelijke taken, maar overhead groeit niet automatisch mee met elke beleidskeuze.

De beleidsvrijheid bij de overhead zit vooral in ambitieniveau van het uitvoeren van wetgeving, in het serviceniveau aan de interne organisatie, bijvoorbeeld alleen toetsing tegenover proactief adviseren, of in samenwerkingen met andere gemeenten, bedrijven of organisaties.

Op dit taakveld is de beleidsvrijheid zeer gering tot groot. Dit is weergegeven in de tabel op de volgende pagina:

Taakveld 0.4 Overhead(x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
<i>Administratieve deelproducten</i>		<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E120901 Personeel management	-	
E120902 Personeel en organisatie	-	
E120903 Personeel juridisch	-	
E120904 Personeel communicatie	-	
E120905 Personeel informatisering	-	
E120906 Personeel facilitair	-	
E120907 Personeel financiën	-	
E120908 Personeel receptie	-	
E130101 Huis van de Gemeente	€ 366	
E130102 Gemeentewerf Remmerden	€ 80	
E130301 Informatisering	€ 627	
E130302 Kantoorautomatisering	€ 579	
E130303 Informatiebeveiliging	€ 171	
E130401 Facilitaire zaken	€ 337	
E130402 Exploitatie werkcafe	€ 13	
E130501 Algemene bedrijfskosten	€ 455	
E130502 Organisatieontwikkeling	€ 30	
E210107 Dienstverlening	€ 77	
E130998 Algemene personeelskosten	€ 1.040	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 3.774	

E130998: zijn kosten die meebewegen met de omvang van de formatie en voortvloeien uit de wettelijke plicht tot goed werkgeverschap. Daarom is de beleidsvrijheid niet geduid. Goed werkgeverschap is vastgelegd in artikel 7:611 van het Burgerlijk Wetboek. Voorbeelden zijn: overwerk, reiskosten, ambtsjubilea, verlofsparen, opleidingsbudget. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de gemeente zich dient te verhouden tot de CAO.

Treasury

Tot dit taakveld behoren rente en dividenden, waaronder dividend van nutsbedrijven. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.5. Treasury (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.5. Treasury	€ 119	€ -	€ 17	€ -	€ -1.497	€ 1.599	€ -209
Totaal taakveld	€ 119	€ -	€ 17	€ -	€ -1.497	€ 1.599	€ -209

Doorbelastingen: vanuit het taakveld treasury (0.5) wordt € 1.497.000,- aan rente doorbelast naar de inhoudelijke (hoofd)taakvelden waar ook de afschrijvingslasten van de investeringen zijn verantwoord.

De doorbelasting vindt plaats op basis van het renteomslagpercentage¹.

Baten: dividend en rente.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Bij de uitvoering van de taken van de gemeente kan de noodzaak ontstaan om gelden aan te trekken of te verstrekken. De gemeente is hierbij gebonden aan een strak wettelijk kader, namelijk de Wet financiering decentrale overheden. Gemeenten mogen niet bankieren. Dat houdt in dat zij geen geld mogen uitzetten dat niet bedoeld is voor een publieke taak. Treasury is op zichzelf niet beïnvloedbaar. Beïnvloeding is wel mogelijk door minder te investeren of door de financiering op een andere wijze te organiseren (bijvoorbeeld door de verhoging van andere inkomsten zoals belastinggelden). Als gevolg hiervan is er voor de gemeente minder noodzaak tot het lenen van geld. Uiteindelijk is de beleidsvrijheid op dit taakveld met name een afgeleide van keuzes op andere beleidsvelden die gefinancierd dienen te worden.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.5 Treasury (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	4-6	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E720202 Geldlenen en uitzettingen	€ 1.599	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.599	

¹ De renteomslag is de methodiek waarmee de gemeente haar rente baten en lasten verwerkt in de financiële verantwoording, hierbij kan gedacht worden aan de wijze waarop rente toegerekend wordt aan investeringen en grondexploitaties.

Onroerendezaakbelasting woningen

Tot de lasten van dit taakveld behoren de kosten van waardebepalingen op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), heffing en invordering en bezwaar en beroep.

De nadere duiding van de lasten en baten is als volgt:

Taakveld 0.61. OZB woningen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.61. OZB woningen	€ 357	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 357	€ -4.053
Totaal taakveld	€ 357	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 357	€ -4.053

NB. De contractperiode van de dienstverleningsovereenkomst voor belastingen met de gemeente Ede is inmiddels verlopen en wordt jaarlijks stilzwijgend verlengd.

Baten: OZB-opbrengst woningen en inkomsten van aanmaningen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente is verplicht uitvoering te geven aan de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De gemeente dient elk jaar de waarde vast te stellen van de verschillende soorten onroerende zaken. De beleidsvrijheid op dit taakveld is groot. De gemeente kan ervoor kiezen om geen onroerendezaakbelasting woningen te heffen of om deze juist te verhogen. Een gemeente mag de OZB niet onbeperkt verhogen. Gemeenten hebben veel vrijheid daarin, maar er zijn juridische grenzen aan een stijging van de OZB. In het verleden heeft het gerechtshof een verdubbeling van de OZB als onrechtmatig beschouwd. Verhogingen kunnen tot gevolg hebben dat er aanvullende inzet van personeel nodig is om bezwaarschriften te behandelen. Het niet opleggen van onroerendezaakbelasting is ongebruikelijk in Nederland. Voor het efficiënt uitvoeren van de belastingwerkzaamheden, is deze taak door gemeente Rhenen uitbesteed aan de gemeente Ede. De keuze hiervoor is volledig beleidsvrij.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.61 Onroerendezaakbelasting woningen (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	8-9	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E710108 Belastingssamenwerking Ede	€ 357	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 357	

Onroerendezaakbelasting niet-woningen

Tot de lasten van dit taakveld behoren de kosten van waardebepalingen op basis van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ), heffing en invordering en bezwaar en beroep.

De nadere duiding van de baten is als volgt:

Taakveld 0.62. OZB niet woningen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.62. OZB niet woningen	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -1.901
Totaal taakveld	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -1.901

Baten: OZB-opbrengst niet woningen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente is verplicht uitvoering te geven aan de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ). De gemeente dient elk jaar de waarde vast te stellen van de verschillende soorten onroerende zaken.

Net als bij de OZB-woningen heeft de gemeente hier een grote beleidsvrijheid.

Zie ook taakveld 0.61 OZB woningen. Omdat de beoordeling van de beleidsvrijheid vanuit kostenperspectief plaatsvindt, ontbreekt de weging in de tabel:

Taakveld 0.62. OZB niet-woningen (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	8-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E710110 Baten OZB Eigenaren Niet Woningen	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Belastingen overig

Tot dit taakveld behoren de heffing en invordering en bezwaar en beroep van de overige belastingen zoals:

1. Hondenbelasting, 2. Precariobelasting en de 3. Reclamebelasting. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.64. Belastingen overig (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.64. Belastingen overig	€ 15	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 15	€ -239
Totaal taakveld	€ 15	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 15	€ -239

Baten: bestaan uit hondenbelasting, precariobelasting en de reclamebelasting.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

In tegenstelling tot de onroerendezaakbelasting, waarbij de gemeente verplicht is uitvoering te geven aan de wet Waardering Onroerende Zaken (WOZ), is dat bij de overige belastingen niet van toepassing. Zo is de gemeente niet verplicht tot het opleggen van bijvoorbeeld de hondenbelasting, precariobelasting en reclamebelasting. Gemeente Rhenen heeft daarnaast geen andere belastingen. De beleidsvrijheid is hiermee groot. Bij de uitvoering moet de gemeente zich wel houden aan de wettelijke voorschriften die van toepassing zijn op het specifieke belastingproduct.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.64. Belastingen overig (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E710109 Uitvoeringskosten belastingen	€ 15	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 15	

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Tot dit taakveld behoren de algemene uitkering, integratie-uitkeringen, decentralisatie-uitkeringen en de artikel 12-uitkering. De nadere duiding van de baten is als volgt:

Taakveld 0.7. Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.7. Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -41.335
Totaal taakveld	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -41.335

Baten: algemene uitkering uit het gemeentefonds en overige aanvullende uitkeringen zoals de integratie en decentralisatie uitkeringen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De uitkeringen uit het gemeentefonds zijn de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente. In 2026 ontvangt gemeente Rhenen naar verwachting ruim €41 miljoen. Hiermee betaalt de gemeente het grootste deel van de activiteiten die onder de andere taakvelden zijn opgenomen. De middelen zijn vrij besteedbaar, maar zijn een belangrijke inkomstenbron om de verplicht gestelde taken uit te voeren. De gemeente voert binnen dit taakveld de volgende werkzaamheden uit:

1. Het Rijk baseert de algemene uitkering voor het gemeentefonds op zo'n 60 maatstaven. Voorbeelden hiervan zijn de oppervlakte van de gemeente, het aantal inwoners en het aantal woonruimten.
2. Het Rijk stuurt driemaal per jaar een brief met daarin de laatste verwachtingen voor de uitkeringen. Aan de hand hiervan wordt berekend wat dit voor de gemeente betekent. Wijzigingen worden verwerkt in de tussentijdse rapportages, de perspectiefnota en de begroting.

De beleidsvrijheid is beoordeeld vanuit kostenperspectief. Omdat het taakveld uitkering gemeentefonds alleen om baten gaat ontbreekt de weging van de beleidsvrijheid in onderstaande tabel:

Taakveld 0.7. Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E720101 Uitkering gemeentefonds	-	
E720102 Gemeentefonds voorgaande jaren	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Overige baten en lasten

Tot dit taakveld behoren stelposten voor onder andere onvoorziene uitgaven, taakstellende bezuinigingen, prijs- en loonontwikkelingen, taakmutaties uitkeringen gemeentefonds, begrotingsruimte enz. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.8. Overige baten en lasten (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.8. Overige baten en lasten	€ 3.678	€ 1.579	€ -203	€ -	€ -86	€ 2.388	€ -92
Totaal taakveld	€ 3.678	€ 1.579	€ -203	€ -	€ -86	€ 2.388	€ -92

Baten: met name indexatie van de inkomsten op niveau 2026 en pachttopbrengsten.

NB. In het genoemde bedrag aan personeelslasten zit 2/3 van het vrij besteedbare inhuurbudget van in totaal € 2,6 miljoen. Het bedrag van € 1,7 miljoen is voor 50% beschikbaar in de exploitatie als inhuurbudget. De overige 50% is toegevoegd aan de bestemmingsreserve inhuur en kan worden ingezet na een besluit van het college. Voor buitenformatieve inhuur is een raadsbesluit nodig.

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) opvang ontheemden. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 86.000.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Dit betreft een verplicht voorgeschreven taakveld waarop overige baten en lasten verantwoord worden die niet zijn toe te rekenen aan een ander (hoofd)taakveld. Hieronder vallen stelposten voor prijzen en lonen, bezuinigingen e.d. die nog niet verwerkt zijn. Bij dit taakveld is beleidsvrijheid aanwezig omdat de gemeente de keuze heeft om de begroting tegen constante prijzen op te stellen of tegen lopende prijzen. De loon- en prijsontwikkelingen worden niet volledig gecompenseerd door het Rijk en de eigen baten. Een begroting tegen constante prijzen kan op begrotingsbasis een voordeel opleveren. In werkelijkheid draagt dit bij aan een mogelijk tekort van de gemeente of aan het uithollen van de beschikbare budgetten. Wettelijk is het voorgeschreven dat een post 'onvoorzien' wordt opgenomen in de gemeentebegroting. De hoogte van het bedrag is echter niet voorgeschreven.

In beginsel is dit taakveld met name technisch taakveld van aard waardoor het in mindere mate samenhangt met de beleidsvrijheid van de gemeente zoals bedoeld in deze rapportage.

Op dit taakveld is op onderdelen sprake van een zeer geringe en grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.7. Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB		Niet geduid
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E720902 Voormalig personeel	€ 212	
E720301 (Algemene) stelposten	€ 734	
E720302 Overige baten en lasten	€ 1.428	
E720303 Onvoorzien	€ 15	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 2.389	

Vennootschapsbelasting

Tot dit taakveld behoort het te betalen bedrag vennootschapsbelasting voor het betreffende verantwoordingsjaar. Dit bedrag is verschuldigd vanwege fiscale winst die per saldo is gerealiseerd op ondernemingsactiviteiten in het betreffende jaar na eventuele verrekening van fiscale verliezen uit eerdere jaren. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.9. Vennootschapsbelasting (VPB) (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.9. Vennootschapsbelasting (VPB)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal taakveld	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Sinds 1 januari 2016 zijn gemeenten verplicht om aangifte vennootschapsbelasting te doen en vennootschapsbelasting af te dragen als activiteiten als VPB-plichtig zijn aangemerkt. De afdracht van vennootschapsbelasting is een afgeleide van andere activiteiten die de gemeente uitvoert. De beleidsvrijheid op dit taakveld is daarmee dus niet individueel, maar gemeenten kunnen stoppen met het uitvoeren taken die belastingplichtig zijn. Een voorbeeld hiervan zijn actieve grondexploitaties.

De gemeente Rhenen heeft op dit moment geen activiteiten die zijn aangemerkt als vennootschapsbelastingplichtig. Daarom is de beleidsvrijheid in de tabel niet geduid.

Taakveld 0.9. Vennootschapsbelasting (VPB) (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB		Niet geduid
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E720304 Vennootschapsbelasting	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Mutaties reserves

Tot dit taakveld behoren alle toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die verband houden met de taakvelden 0. tot en met 8. (met uitzondering van taakveld 0.11 – resultaat van de rekening van baten en lasten). De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 0.10. Mutaties reserves (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.10. Mutaties reserves	€ 2.347	€ -	€ -	€ 2.347	€ -	€ -	€ -1.785
Totaal taakveld	€ 2.347	€ -	€ -	€ 2.347	€ -	€ -	€ -1.785

Baten: onttrekkingen uit (bestemmings)reserves ter dekking van incidentele lasten in de exploitatie. Uitzondering hierop zijn de onttrekkingen uit reserves voor de dekking van structurele kapitaallasten.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Het is volgens het BBV verplicht om via dit taakveld toevoegingen en onttrekkingen aan reserves te verwerken. Het instellen van een bestemmingsreserve is een verantwoordelijkheid van de gemeenteraad. Er is geen wettelijke verplichting tot het instellen van reserves. De voorwaarden die gemeente Rhenen aan de reserves stelt, zijn vastgelegd in de financiële verordening, art. 212 GW en in de doelomschrijvingen van de reserves. Dit geldt ook voor de algemene reserve. Hoewel het nodig is voor een gezonde bedrijfsvoering, is er geen specifieke wettelijke norm die voorschrijft hoe hoog de algemene reserve moet zijn. Een belangrijk kader hierin is het financieel toezicht dat de provincie op ons houdt en de financiële verordening. Tot slot dient gerealiseerd te worden dat het gebruik van reserves met name toeziet op de wijze van financiering van de andere lasten.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.10. Mutaties reserves (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E120999 Toevoeging reserves	€ 450	
E310199 Toevoeging reserves	€ 40	
E320299 Toevoeging reserves	€ 50	
E320399 Toevoeging reserves	€ 100	
E320499 Toevoeging reserves	€ 256	
E510399 Toevoeging reserves	€ 2	
E720399 Toevoeging reserves	€ 599	
E720999 Toevoeging reserves	€ 850	
Totaal van de toevoegingen reserves	€ 2.347	

Resultaat van de rekening van baten en lasten

Tot dit taakveld behoort het saldo van de rekening van baten en lasten van alle andere taakvelden, inclusief de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves op die taakvelden.

De nadere duiding van het saldo is als volgt:

Taakveld 0.11. - Resultaat baten en lasten (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 0.11. Resultaat baten en lasten	€ 72.204	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 72.204	€ -72.225
Totaal taakveld	€ 72.204	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 72.204	€ -72.225

Baten: totaal van de baten zoals die verantwoord zijn in alle andere hoofdtakvelden. Inclusief de onttrekkingen aan reserves.

NB. Het gepresenteerde resultaat is opgebouwd uit: **a.** de besluitvorming in de raadvergadering van 11 november over de begroting 2026 en **b.** aanvullende besluitvorming in de raad van december 2025.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Het is verplicht om een saldo van de begroting en jaarrekening onder dit taakveld te verwerken. Het is daarmee een uitkomst van keuzes en ontwikkelingen die worden gemaakt op de andere taakvelden. Een positief begrotingsresultaat heeft een grote bestedings- en/of dekkingsvrijheid.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid om begrotingsruimte te creëren, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 0.11. - Resultaat baten en lasten		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet geduid	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	-	Niet geduid
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E999999 Resultaat van baten en lasten	€ 21	
Totaal resultaat	€ 21	

Doel van dit hoofdtakveld is om de openbare orde te handhaven en de veiligheid te waarborgen. Dat wordt gedaan door het voorkomen en handelen bij incidenten en crisissituaties alsmede door toezicht en handhaving.

Hoofdtakveld 1 - Veiligheid (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Takveld 1.1. Crisisbeheersing en brandweer	€ 1.577	-
Takveld 1.2. Openbare orde en veiligheid	€ 943	€ -86
Totaal hoofdtakveld	€ 2.520	€ -86

Crisisbeheersing en brandweer

Tot dit taakveld behoort de organisatie en uitvoering van brandweertzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 1.1. - Crisisbeheersing en brandweer (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 1.1. Crisisbeheersing en brandweer	€ 1.577	€ 65	€ 66	€ -	€ -29	€ 1.475	€ -
Totaal taakveld	€ 1.577	€ 65	€ 66	€ -	€ -29	€ 1.475	€ -

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) opvang ontheemden. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 29.000.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Op het moment dat er binnen gemeente Rhenen een (groot) incident plaatsvindt, spelen we een belangrijke rol in de coördinatie met de verschillende hulpdiensten zoals de politie, brandweer en medische teams. Daarnaast dienen gemeenten zorg te dragen voor de communicatie aan de inwoners van de gemeente. De gemeente is hierbij bijvoorbeeld verplicht om:

- Functionarissen te leveren voor de regionale crisisbeheersingsorganisatie;
- Functionarissen in de crisisbeheersing op te leiden en geoefend te houden;
- Acute hulpverlening (ambulancezorg, brandweertzorg en politiezorg) te garanderen door deelname aan de veiligheidsregio.

De basis voor deze activiteiten zijn o.a. te vinden in de Wet veiligheidsregio's en bijbehorende richtlijnen. De beleidsvrijheid van de gemeente is hierin beperkt, omdat de normen en eisen op dit gebied landelijk daarin zijn vastgelegd.

De uitvoering van bovengenoemde taken is grotendeels belegd bij de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), waarmee de gemeente een contractuele verplichting is aangegaan. De bijdrage aan de veiligheidsregio is verplicht en eenzijdige aanpassing van deze financiering door de gemeente is niet mogelijk zonder gevolgen voor de samenwerking en wettelijke naleving. De taken en bijbehorende bijdragen zijn namelijk vormgegeven in een gemeenschappelijke regeling waar naast de gemeente Rhenen ook andere gemeenten aan deelnemen. De ultieme besluitvorming ligt daarbij bij het alge-

meen bestuur van deze rechtspersoon, waarbinnen Rhenen stemrecht heeft. Gemeenten kunnen wel invloed uitoefenen door een zienswijze in te dienen.

De gemeenteraad heeft in de raadsvergadering van 7 januari 2026 ingestemd met de kaders voor de begroting 2027 van de VRU. Hierin zijn ook de toekomstscenario's verder uitgewerkt.

Op dit taakveld is sprake van een geringe beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

T1.1 - Crisisbeheersing en brandweer (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten		Overige lasten
E610101 Brandwatervoorziening	€ 15	
E610102 Crisisbeheersing	€ 17	
E610103 Veiligheidsregio Utrecht	€ 1.331	
E610104 Brandweerkazerne Rhenen	€ 58	
E610106 Brandweerkazerne Elst	€ 54	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.476	

Openbare orde en veiligheid

Binnen dit taakveld behoren taken op gebied van toezicht en handhaving op straat, de inzet van boa's, cameratoezicht, preventie van criminaliteit en samenwerking met politie en justitie.

Taakveld 1.2. - Openbare orde en veiligheid (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 1.2. Openbare orde en veiligheid	€ 943	€ 641	€ -	€ -	€ -	€ 302	€ -86
Totaal taakveld	€ 943	€ 641	€ -	€ -	€ -	€ 302	€ -86

Baten: met name leges en heffingen en bestuurlijke boetes. Verder is ten onrechte € 47.000,- aan loonkosten en overhead aan exploitatie Kwintelooijen (€ 47.000) als bate verantwoord in plaats van als correctie op de lasten.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente heeft een belangrijke rol in het verzorgen van de openbare orde, leefbaarheid en veiligheid in de gemeente, bijvoorbeeld door het inzetten van boa's en het proberen te voorkomen van criminaliteit. Hierdoor zijn gemeenten verplicht tot het ontwikkelen, invoeren en uitvoeren van veiligheidsbeleid. De basis voor deze activiteiten zijn te vinden in diverse nationale wetgeving zoals de gemeentewet, de wet BiBob, dank en horecawet en de wet wapens en munitie.

Gemeenten richten zich op de uitvoering van de beheersing van de openbare orde en veiligheid. Taken zijn bijvoorbeeld het geven van voorlichting, inzetten op preventie, het handhaven van de openbare orde (bijvoorbeeld door de inzet van boa's) en het uitvoeren van integrale controles. Om ondermijning te voorkomen en de digitale veiligheid te verhogen zet Rhenen zich in op het vergroten van de weerbaarheid van de inwoners. Rhenen doet dit in samenspraak met omringende gemeenten (Veenendaal, Renswoude, Wijk bij Duurstede en Utrechtse Heuvelrug) en de politie en het openbaar ministerie. De ambities zijn opgenomen in het integraal veiligheidsplan (IVP) bestaande uit regionale en lokale ambities. De lokale aanvullende ambities zijn opgenomen in het lokaal uitvoeringsprogramma (UVP).

Verder zijn gemeenten wettelijk verplicht betrokken bij de borging van dierenwelzijn (waaronder het verplicht moeten opvangen van zwerfdieren) en het toezicht op horeca. Ook hebben gemeenten een wettelijke handhavingstaak op diverse andere wetten, deels verspreid over andere taakvelden, zoals de Omgevingswet, de Wet kinderopvang, Wet betaalbare huur, Wet goed verhuurderschap en

het behandelen van handhavingsverzoeken en meldingen. De huidige invulling van de handhaving is met name van een minimale invulling waarbij we voldoen aan de wettelijke vereisten maar beperkt inzetten op innovatie.

Tot slot valt ook de subsidiering van bureau Halt onder dit taakveld. Zij worden gebruikt om jongeren naar door te verwijzen voor lichte vergrijpen alsmede voor het leveren van een bijdrage op preventieve taken. Halt doet verschillende dingen in samenwerking met leerplicht en met de politie en de boa's. Leerplicht, politie en de boa's kunnen naar Halt doorverwijzen op basis waarvan zij een repressieve aanpak uitvoeren of preventief. Het preventieve deel is hetgeen de gemeente betaald en onderdeel is van het contract met hen. Halt verricht daarmee de volgende activiteiten:

1. Waarschuwende preventie gesprekken (door Halt, 1 op 1 met een jongere) als een jongere of leerling op het randje balanceert. Dit betreffen trajecten die niet onder het strafrecht behandeld worden.
2. Samenwerking binnen JORA (Jongeren in de Openbare Ruimte Aanpak). Dit is de samenwerking met de politie, boa, jongerenwerk, leerplicht en het Jeugdteam.
3. Voorlichting op scholen. In Rhenen betreffen dit de basisscholen en de Pantarijn. Scholen maken zelf de keuze welke voorlichting ze willen. Voorbeelden van thema's zijn: omgaan met vuurwerk, een les over wat is Halt en wat doen ze -> preventief waarschuwende les, online veiligheid en groepsdruk.

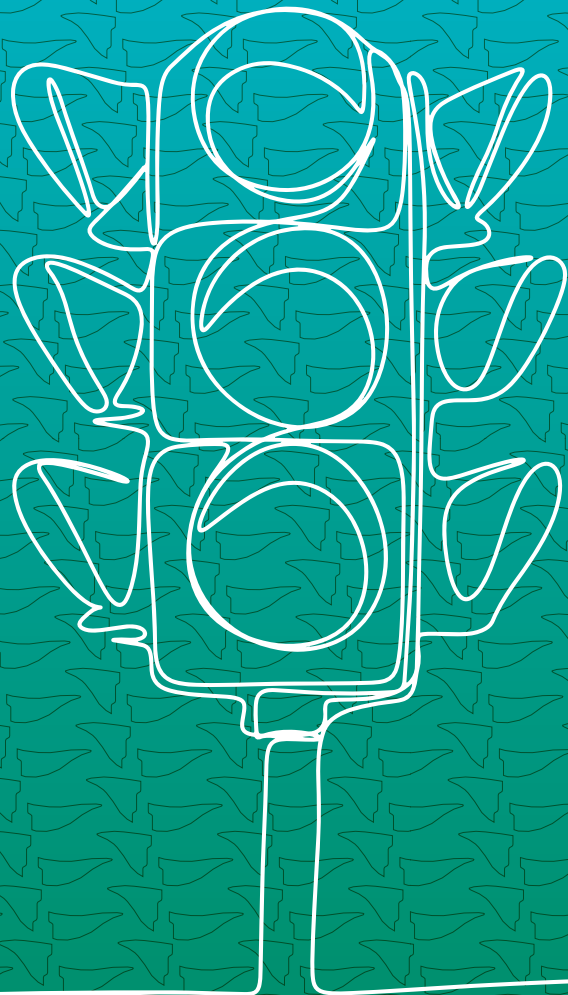
Openbare orde en veiligheid

Zonder de waarschuwende preventie gesprekken en de samenwerking binnen JORA, is het waarschijnlijk lastiger om de repressieve taak uit te voeren.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

T1.2 - Openbare orde en veiligheid (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-5	
<i>Administratieve deelproducten</i>		<i>Overige lasten</i>
E610201 Openbare orde en veiligheid	€ 202	
E610202 Overige beschermingsmaatregelen	€ 6	
E610203 Bureau HALT	€ 11	
E610204 Ondernijingsbeeld	€ 3	
E620101 Bestuurlijke handhaving	€ 38	
E620102 Handhaving	€ 43	
E320998, E410998, 610998 en E620998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 303	

Doel van het hoofdtakveld Verkeer, vervoer en waterstaat is het realiseren van een veilige, bereikbare en duurzame leefomgeving. Dit omvat onder andere het aanleggen en beheren van lokale infrastructuur en zorgen voor de verkeersveiligheid.

Hoofdtakveld 2 - Verkeer, vervoer en waterstaat (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer	€ 2.085	€ -253
Taakveld 2.2. Parkeren	€ 317	€ -63
Taakveld 2.3. Recreatieve havens	€ 75	€ -44
Taakveld 2.5. Openbaar vervoer	€ 22	-
Totaal hoofdtakveld	€ 2.499	€ -360

Tot dit hoofdtakveld behoren het beheer en onderhoud van wegen, verkeersmaatregelen, fietsvoorzieningen en openbaar vervoer. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer	€ 2.085	€ 738	€ 656	€ -	€ -96	€ 787	€ -253
Totaal taakveld	€ 2.085	€ 738	€ 656	€ -	€ -96	€ 787	€ -253

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten en overhead die we toerekenen aan de investeringsprojecten wegen. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 96.000.

Baten: opbrengsten straatwerk, leges en heffingen en schade-uitkeringen.

Verkeer en vervoer: wat is wettelijk verplicht?

Nederlandse gemeenten hebben een wettelijke plicht om te zorgen voor de bereikbaarheid, veiligheid en inrichting van de mobiliteit binnen hun grondgebied. Met het borgen van de veiligheid wordt onder andere bedoeld: de inrichting van de weg, de openbare verlichting en bebording. Deze taak is beschreven in de Wegenverkeerswet 1994 (art. 2). Naast het aanleggen is er de verplichting om te onderhouden. Deze zorgtaak staat in de Wegenwet. En de inspanningsverplichting in het Burgerlijk Wetboek Boek 6. De praktische vertaling van wat veilig en goed onderhouden betekent staat in de richtlijnen. De belangrijkste richtlijnen die landelijk worden toegepast zijn die van de CROW en de Nederlandse praktijkrichtlijn.

Ook is wettelijk verplicht:

- Verkeersbesluiten nemen voor maatregelen zoals snelheden, borden, afsluitingen (WVW 1994, art 15)
- Verkeersveiligheid opnemen in de omgevingsvisie en het omgevingsplan (Omgevingswet).
- Monitoren van mobiliteitsdata, verkeersstromen en bereikbaarheid
- Haltes en stationsomgeving beheren (Wet personenvervoer 2000).

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

- **Verlichting:** In de CROW-richtlijnen staan de eisen waaraan de openbare verlichting moet voldoen. Er is geen wettelijke verplichting om openbare verlichting te plaatsen. Verlichting wordt geplaatst om de sociale veiligheid en de verkeersveiligheid te vergroten. Gemeenten hebben echter wel zorgplicht om de bestaande verlichting goed te onderhouden en veilig te houden. Als gemeente Rhenen is het niet mogelijk om het tijdsslot waarbinnen de openbare verlichting brandt aan te passen, omdat Rhenen geen eigen verlichtingsnetwerk heeft. De afweging is aan de netbeheerder. De weging van de beleidsvrijheid is in de tabel daarom lager gepresenteerd dan de indicatie uit het rapport van de ROB.

- **Verharding (en schoonhouden):** In juli 2025 heeft de gemeenteraad het regulier onderhoudsniveau vastgesteld voor verhardingen, groen, (straat)meubilair en keermuurconstructies. Onderhoud voert de gemeente uit als het veel oplevert en 'weinig' kost. Met gemiddeld 88% voldoen de meetlocaties aan het gestelde ambitieniveau Basis. Gemiddeld wordt zelfs 76% van de locaties aangemerkt als goed tot zeer goed. De meting is echter altijd een momentopname. In het gemiddelde worden ook nieuw heringerichte wegen meegewogen.
- **Gladheid:** Verder hebben gemeenten een inspanningsverplichting voor het bestrijden van gladheid.
- **Mobiliteitstransitie:** Gemeenten spelen een belangrijke rol bij de mobiliteitstransitie. Hieronder ligt alleen indirecte (maar geen harde) wettelijke verplichting, maar ze hebben wel een sterke regierol. De beleidsvrijheid van de gemeente gaat vooral over het binnen de wettelijke kaders zelf invulling geven aan mobiliteitsvraagstukken en mobiliteitsdoelen. Maar daarnaast ook om: hoe ver gaat de gemeente mee met wensen van inwoners? Gemeenten bepalen zelf hoe ze hun verkeersveiligheid, bereikbaarheid en inrichting van de openbare ruimte vormgeven en hoe ze hun mobiliteitsdoelen willen realiseren.

Denk bijvoorbeeld aan:

- Verbeteren van de fietspadeninfrastructuur, schoolzones en de inrichting van rotondes;
- Samen met de provincie en het routebureau Utrecht stimuleren van het (recreatief) fietsen en wandelen. Het stimuleren van lopen, fietsen en deelmobiliteit. Het uitvoeren van gezondheids- en klimaat-en emissiedoelen, het faciliteren van laadinfra voor elektrische voertuigen;
- Bepalen van het onderhoudsniveau openbare ruimte waaronder de wegen, bermen, fiets- en wandelpaden enzovoorts;

- Inrichting en beheer van OV-haltes, stationsomgevingen en P+R-terreinen, afstemming met provincie/vervoerregio over dienstregelingen en OV-concessies;
 - Uitvoering en contractbeheer van WMO-vervoer en leerlingenvervoer (vrijheid van onderwijs verankerd in de Grondwet);
 - Regionale samenwerking voor bereikbaarheid (bijvoorbeeld Rijnbrug);
 - Betrokkenheid bij vergunningen: het toetsen van particuliere bouwplannen op verkeerskundige aspecten, vergunningen voor evenementen, wegafsluitingen en tijdelijke verkeersmaatregelen.
- **Verkeersveiligheid borgen:** De gemeente heeft een wettelijke verantwoordelijkheid om verkeersveiligheid te borgen. Dit is o.a. vastgesteld in het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030. Dat vult de gemeente in door het analyseren van ongevallen en risico's, inrichten van veilige schoolomgevingen, advisering bij ruimtelijke projecten (nieuwbouw, wegen, openbare ruimte) en uitvoeren van educatie-en bewustwordingsprojecten.
 - **Straatmeubilair:** Tenslotte heeft de gemeente beleidsvrijheid bij het plaatsen van het weg- en straatmeubilair in de openbare ruimte. Denk aan zitmeubilair, afvalbakken, fietsnietjes, plantenbakken enzovoorts.

Op het taakveld Verkeer en Vervoer is sprake van een zeer geringe tot grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 2.1. Verkeer en vervoer (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen wegging
E310101 Verkeersmaatregelen	€ 94	
E310103 Wegmeubilair	€ 49	
E310104 Foodvalley mobiliteit	€ 12	
E310201 Verhardingen	€ 411	
E310202 Schoonhouden verhardingen	€ 50	
E310205 Openbare verlichting	€ 213	
E310211 Kabels en leidingen	€ 10	
E310407 Zwerfafval	€ -52	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 787	

E310104: Samenwerken in de regio is een vrije keuze van een gemeente. Hierdoor is de beleidsvrijheid op dat onderdeel zeer groot. Hiertegenover staat dat vraagstukken zoals woningbouw, energietransitie en de Rijnbrug vaak de gemeentegrenzen overstijgen. Samenwerking is daardoor essentieel voor de uitvoeringskracht van gemeenten.

Parkeren

Tot dit taakveld behoren het parkeerbeleid, de exploitatie van parkeervoorzieningen. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 2.2. Parkeren (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 2.2. Parkeren	€ 317	€ 120	€ 25	€ -	€ -	€ 172	€ -63
Totaal taakveld	€ 317	€ 120	€ 25	€ -	€ -	€ 172	€ -63

Baten: bestaat uit exploitatiebijdrage parkeergarage.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben in Nederland de verantwoordelijkheid om parkeren in de openbare ruimte te regelen en te sturen. Hoewel er geen expliciete wet is die voorschrijft dat een gemeente voor elke inwoner een parkeerplek moet garanderen, zijn gemeenten wettelijk verplicht om in het omgevingsplan (voorheen bestemmingsplan) te regelen dat er in voldoende mate in parkeerbehoefte wordt voorzien. Verder is de gemeente verplicht om te voorzien in de aanvraag en uitgifte van een gehandicaptenparkeerkaart op basis van de Regeling gehandicaptenparkeerkaart.

Dit doet de gemeente door:

- Parkeerregels vaststellen via verordeningen (Gemeentewet Art 149). Handhaving van parkeerregels in samenwerking met BOA's.
- Parkeerbelasting, betaald parkeren, vergunninghouders parkeren Gemeentewet Art 225).

De beleidsvrijheid van de gemeente zit vooral in het parkeerbeleid. Voorbeelden hiervan zijn: wel/niet invoeren betaald parkeren, parkeergarage en parkeerzones.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 2.2. Parkeren (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E310203 Parkeren (incl. garage)	€ 171	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 171	

Recreatieve havens

Tot dit taakveld behoren de aanleg, exploitatie en het beheer van recreatieve havens en andere recreatieve vaarvoorzieningen binnen de gemeente. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 2.3. Recreatieve havens (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 2.3. Recreatieve havens	€ 75	€ 10	€ 4	€ -	€ 20	€ 41	€ -44
Totaal taakveld	€ 75	€ 10	€ 4	€ -	€ 20	€ 41	€ -44

Baten: exploitatiebaten passantenhaven.

Doorbelastingen: betreft doorbelasting personeelskosten en overhead van € 20.000 aan het taakveld recreatieve havens (2.3). Het gaat om de inzet van de interne projectleider passantenhaven.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente heeft een loswal. Dit is een speciaal ingerichte kade waar schepen veilig kunnen aanmeren om goederen te laden en te lossen. De gemeente is niet verplicht om een loswal te hebben. Daarnaast hebben gemeenten in Nederland geen wettelijke plicht om een recreatieve haven aan de leggen of te exploiteren. Echter, zodra de gemeente een loswal of een haven beheert of in eigendom heeft, gelden er wel diverse regels en verplichtingen op gebied van beheer, veiligheid en milieu. Deze liggen vast in ruimtelijke ordeningsregels en milieuwetgeving. De gemeente is bezig met de ontwikkeling van een passantenhaven, op basis van uitgangspunten en budget wat de gemeenteraad heeft vastgesteld. Het project zit in de ontwerpfase. Voorjaar 2026 wordt het ontwerp afgerond en vergunningen aangevraagd. Aanbesteding voor realisatie passantenhaven vindt waarschijnlijk na de zomer 2026 plaats.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in de tabel hiernaast.

Taakveld 2.3. Recreatieve havens (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	8-10	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E510305 Passantenhaven & loswal	€ 41	
E510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 41	

Openbaar vervoer

Tot dit taakveld behoren bus en taxivervoer, veerdiensten, voorzieningen en informatievoorziening ter ondersteuning van het openbaar vervoer.

De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 2.5. Openbaar vervoer (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 2.5. Openbaar vervoer	€ 22	€ 15	€ 7	€ -	€ -	€ -	€ -
Totaal taakveld	€ 22	€ 15	€ 7	€ -	€ -	€ -	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De coördinatie en afstemming van het openbaar vervoer is een verantwoordelijkheid voor de provincie. Daarmee is er voor de gemeente geen wettelijke verplichting om deze taak uit te voeren, maar de facilitering van openbaar vervoer door o.a. de inrichting van de openbare ruimte moet wel mogelijk worden gemaakt. De basis hiervoor is te vinden in de Wet personenvervoer 2000.

Door het ontbreken van materiële kosten op dit taakveld is de beleidsvrijheid in onderstaande tabel niet geduid.

Taakveld 2.5. Openbaar vervoer (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E310102 Openbaar vervoer	-	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Het doel van het hoofdtakveld Economie is het creëren van een gunstig vestigingsklimaat, het stimuleren van de lokale economie en het bevorderen van werkgelegenheid. Voorbeelden hiervan zijn het bijdragen aan recreatieve ontwikkelingen, het bedrijfsloket, economische promotie zoals markten en samenwerkingen met het bedrijfsleven. Tenslotte vervullen gemeenten een belangrijke taak als het gaat om het ontwikkelen van bedrijventerreinen.

Hoofdtakveld 3 - Economie (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Takveld 3.1. Economische ontwikkeling	€ 321	€ -50
Takveld 3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ 69	-
Takveld 3.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	€ 100	€ -12
Takveld 3.4. Economische promotie	€ 174	€ -495
Totaal hoofdtakveld	€ 664	€ -557

Economische ontwikkeling

Tot dit taakveld behoort het stimuleren van werkgelegenheid, ondernemersbeleid, economische innovatie en regionale samenwerking. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling	€ 321	€ 184	€ -	€ -	€ -	€ 137	€ -50
Totaal taakveld	€ 321	€ 184	€ -	€ -	€ -	€ 137	€ -50

Baten: exploitatiebijdrage provincie landelijk gebied.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben geen expliciete wettelijke taak die hen verplicht om actief aan economische ontwikkeling te doen. Wel hebben gemeenten op grond van de Gemeentewet een algemene zorgplicht voor de leefbaarheid en ontwikkeling van hun gebied. De gemeente draagt bij aan een goed vestigingsklimaat door de juiste randvoorwaarden te scheppen en door goede contacten met ondernemers én de diverse ondernemersverenigingen op te bouwen. Ook het actief deelnemen aan regionale- en provinciale samenwerkingen hebben als doel de lokale economische positie van de gemeente Rhenen te waarborgen en waar mogelijk te versterken.

Het streven is om samen met ondernemers doelen en bijbehorende acties te formuleren die bijdragen tot een sterke lokale economie. De gemeente heeft dan ook een actief beleid ingezet met betrekking tot de samenwerking met de diverse ondernemersverenigingen. De gemeente neemt ook actief deel aan regionale- en provinciale beleidsprocessen op het gebied van recreatie en toerisme, waaronder uitloopgebieden bij nieuwbouwprojecten, en ook over thema's zoals natuurherstel en stikstof, dit in het kader van het Regionaal Programma Landelijk Gebied en Gebiedsproces Binnenveld. Hiertoe behoren onder ander het Binnenveld, de Heuvelrug en de uiterwaarden. Samen met de randzonevisie vormt dit een drieluik die binnen de omgevingswet functioneert als strategisch instrument om wettelijke doelen te bereiken. Voor de uitvoeringsplannen die hiermee samenhangen is geen geld beschikbaar, waardoor inhoudelijke keuzes om wel/geen uitvoering aan activiteiten te geven nog niet aan de orde zijn.

Activiteiten die toezien op de versterking van de economische bedrijvigheid kennen een grote mate van beleidsvrijheid. De beleidsvrijheid van de gemeente zit vooral in wijze waarop invulling wordt gegeven aan de economische ontwikkeling.

Op dit taakveld is sprake van een grote tot zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 3.1. Economische ontwikkeling (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9-10	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E330110 Foodvalley Voedsel en Eiwit	€ 5	
E510101 Foodvalley Economie	€ 21	
E510102 Ondernemersklimaat	€ 60	
E510104 Landelijk- toekomstbestendig buitengebied	€ 50	
E510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 137	

E510102: Dit betreft de raming van de bijdrage aan de ondernemersvereniging Rhenen Stad van € 60.000 voor het organiseren van evenementen. De heffing wordt geheven naar een vast bedrag van € 500,- per belastingjaar voor één of meer reclameobjecten per vestiging of bouwwerk.

Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Tot dit taakveld behoort de ontwikkeling en het beheer van bedrijventerreinen, markten en werkzaamheden voor land- en tuinbouwgronden.

De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur	€ 69	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 69	€ -
Totaal taakveld	€ 69	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 69	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben geen wettelijke plicht om gronden te verwerven, te bewerken en te verkopen voor het verwezenlijken van bedrijventerreinen. Dit is dus geheel beleidsvrij. Rhenen zet zich in voor een duurzaam en toekomstbestendig bedrijventerrein Remmerden om de werkgelegenheid in Rhenen te verbeteren als onderdeel van het versterken van de (lokale) economie.

Door het ontbreken van materiële kosten op dit taakveld is de beleidsvrijheid in onderstaande tabel niet geduid:

Taakveld 3.2. Fysieke bedrijfsinfrastructuur (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9-10	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Bedrijfsloket en regelingen

Tot dit taakveld behoort de op bedrijven en ondernemers gerichte ondersteuning en dienstverlening van de gemeente: bedrijvenloket/ondernemersloket; stimuleren van en onderwijs aan startende ondernemers; aantrekken en faciliteren van nieuwe bedrijven; markten; marktgeden en staanplaatsgeden markten. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 3.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 3.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	€ 100	€ 84	€ -	€ -	€ -	€ 16	€ -12
Totaal taakveld	€ 100	€ 84	€ -	€ -	€ -	€ 16	€ -12

Baten: leges en heffingen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om bepaalde dienstverlening aan bedrijven te bieden, vaak vormgegeven via een 'ondernemersloket'. Gemeenten moeten ondernemers namelijk informeren over regels, vergunningen en procedures.

Gemeenten hebben aanzienlijke beleidsvrijheid bij het inrichten van hun ondernemersloket en bij het vaststellen van lokale regelingen, maar deze vrijheid wordt ingekaderd door landelijke wetgeving zoals de Dienstenwet en de Omgevingswet. Als gemeente zijn er contacten met bedrijven en onderwijs om te zorgen dat inwoners duurzaam inzetbaar zijn en blijven op de arbeidsmarkt. Ook alle inzet voor de weekmarkten valt onder dit taakveld. De keuze om een weekmarkt te organiseren, is volledig beleidsvrij. Vaak gebeurt dit in het kader van de leefbaarheid en de voorzieningen in een gemeente, maar het is geen kerntaak.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 3.3. Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9-10	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E510103 Markten	€ 12	
E510113 Marktstandplaatsen	€ 4	
E510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 16	

Economische promotie

Tot dit taakveld behoren alle activiteiten gericht op het "op de kaart zetten" van de gemeente, hierbij kan gedacht worden aan: promotionele activiteiten, gericht op het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid en nieuwe werkers; investeren in bovenlokale en regionale economische relatienetwerken; promotie toerisme; jaarmarkten en verder het heffen van toeristenbelasting.

De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 3.4. Economische promotie (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 3.4. Economische promotie	€ 174	€ 149	€ -	€ -	€ -	€ 25	€ -495
Totaal taakveld	€ 174	€ 149	€ -	€ -	€ -	€ 25	€ -495

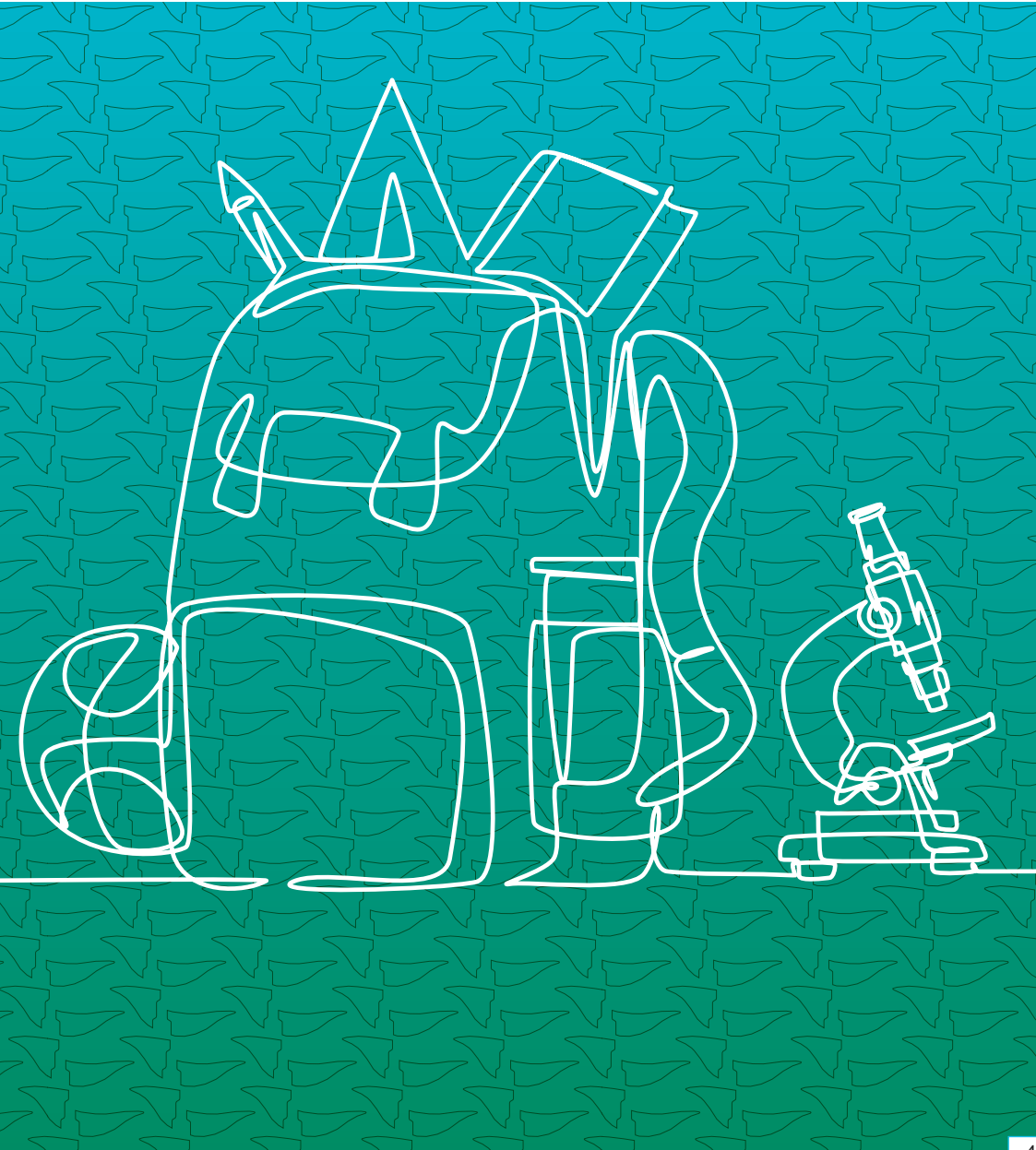
Baten: opbrengst toeristenbelasting en opbrengst leges en heffingen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Economische promotie is geen wettelijke taak van de gemeente. Dat betekent dat een gemeente zelf doelen en prioriteiten kan en mag bepalen. Het is een taak die gemeenten uitvoeren, gericht op het versterken van de lokale economie. Enkele voorbeelden hierbij zijn; het promoten van evenementen en toerisme (zoals Koningsdag) zodat de gemeente meer bezoekers trekt. Dit laatste versterkt dan ook weer de lokale middenstand. Ook door het aangaan van actieve samenwerkingen met de diverse ondernemersverenigingen versterkt een gemeente de lokale economie. Een sterke lokale economie leidt tenslotte tot continuïteit in het aantal bedrijfsvestigingen, wat weer belangrijk is voor lokale opbrengsten zoals de OZB, precario- en toeristenbelasting. Aanvullend daarop kan een gemeente ook een forensenbelasting of een vermakelijkhedenretributie invoeren.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 3.4. Economische promotie (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9-10	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E510112 Evenementen	€ 25	
E320998, E510998, 620998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 25	

Het hoofdtakveld Onderwijs heeft als doel het waarborgen van toegankelijk, kwalitatief goed en passend onderwijs voor alle leerlingen.

Hoofdtakveld 4 - Onderwijs (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Takveld 4.1. Openbaar basisonderwijs	€ 116	-
Takveld 4.2. Onderwijshuisvesting	€ 752	€ -222
Takveld 4.3. Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.410	€ -600
Totaal hoofdtakveld	€ 2.278	€ -822

Openbaar basisonderwijs

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken met betrekking tot het openbaar basisonderwijs: primair openbaar basisonderwijs en bewegingsonderwijs (inclusief schoolzwemmen).

De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 4.1. Openbaar basisonderwijs (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 4.1. Openbaar basisonderwijs	€ 116	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 116	€ -
Totaal taakveld	€ 116	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 116	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente streeft samen met de scholen voor 'zo nabij mogelijk' onderwijs, voor Rhenense kinderen. De gemeente werkt samen met scholen, schoolbesturen en samenwerkingsverbanden op het gebied van passend onderwijs en jeugdhulp.

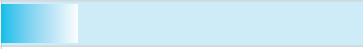

Sinds 1 augustus 2023 moeten basisscholen verplicht minimaal twee lesuren per week bewegingsonderwijs, waaronder ook schoolzwemmen, aanbieden. In Rhenen wordt aan die norm voldaan. Gemeenten hebben de verantwoordelijkheid voor het beschikbaar stellen van de benodigde faciliteiten (zie ook taakveld 5.2). Binnen dit taakveld worden de activiteiten verantwoord van het bewegingsonderwijs in het Feel Fit Center en het vervoer van de scholen naar die locatie.

Gemeenten hebben sinds 1985 geen wettelijke plicht meer om schoolzwemmen aan te bieden of te financieren, waardoor het aanbod per gemeente verschilt en afneemt. Het kabinet heeft in 2025 besloten schoolzwemmen niet opnieuw verplicht in te voeren vanwege hoge kosten en tijdgebrek. Het staat scholen vrij om, in overleg met de gemeente, schoolzwemmen in te richten als onderdeel van het onderwijsprogramma. Bij de scholen die in Rhenen deelnemen, beginnen de lessen bij groep 5. Op dit moment nemen 4 van de 7 scholen hieraan deel, mede omdat het veel onderwijstijd vraagt. Bij de deelnemende scholen is het onderdeel van het bewegingsonderwijs.

Gemeenten hebben op het gebied van onderwijs enige beleidsvrijheid bij de inrichting en verdeling van middelen, binnen de kaders van de wetgeving en afspraken met schoolbesturen. Verder staat

het de gemeente vrij om bewegingsonderwijs, in overleg met scholen en schoolbesturen, anders in te vullen. Daarom is de beleidsvrijheid in de tabel hoger weergegeven dan de indicatie uit het rapport van de ROB.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke mate van beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 4.1. Openbaar basisonderwijs (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	1-3	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E410101 Basisonderwijs	€ 116	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 116	

Onderwijshuisvesting

Tot dit taakveld behoren de gemeentelijke taken op het gebied van onderwijshuisvesting voor openbaar en bijzonder onderwijs: nieuwbouw, aanpassing en uitbreiding van bestaande schoolgebouwen; de verhuur van (bijvoorbeeld een gymnastieklokaal) en opstellen programma onderwijshuisvesting. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 4.2. Onderwijshuisvesting (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 4.2. Onderwijshuisvesting	€ 752	€ -	€ 472	€ -	€ -	€ 280	€ -222
Totaal taakveld	€ 752	€ -	€ 472	€ -	€ -	€ 280	€ -222

Baten: met name huuropbrengsten onderwijs.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben een wettelijke plicht voor de huisvesting van scholen. Zij zijn verantwoordelijk voor het voorzien in voldoende en geschikte onderwijshuisvesting, waaronder nieuwbouw, uitbreiding en in sommige gevallen renovatie. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het onderhoud en de exploitatie.

Verder zijn gemeenten verplicht om in afstemming met de schoolbesturen een Integraal Huisvestingplan (IHP) voor het onderwijs op te stellen. Dit plan is onderdeel van de wettelijke plicht die gemeenten hebben voor de onderwijshuisvesting (basisonderwijs, speciaal onderwijs en voortgezet onderwijs). De verplichting komt voort uit de Wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting. In 2025 heeft de raad ingestemd met het Integraal Huisvestingplan voor de scholen van Rhenen. De eerste school die op de nominatie staat voor nieuwbouw, is de Ericaschool.

Daarnaast zijn gemeenten verantwoordelijk voor het faciliteren en onderhouden van accommodaties voor bewegingsonderwijs van scholen, waaronder, ook het vervoer naar een gymzaal of andere sportaccommodatie als dat nodig is (zie ook taakveld 4.1). Gemeente Rhenen is eigenaar van 4 gymzalen om te voorzien in het bewegingsonderwijs. Het beheer en onderhoud van de gymzalen komt voor rekening van de gemeente.

Gemeenten hebben beleidsvrijheid bij de inrichting en verdeling van middelen, binnen de kaders van de wetgeving en afspraken met schoolbesturen.

Op dit taakveld is sprake van een geringe beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 4.2. Onderwijshuisvesting (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E410102 Basisonderwijs Huisvesting	€ 165	
E410103 Voortgezet onderwijs	€ 14	
E410109 Acaciagebouw	€ 52	
E410110 KC De Horizon	€ 48	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 279	

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

Tot dit taakveld behoren het lokaal onderwijsbeleid en de leerlingenvoorzieningen: onderwijsondersteuning; uitgaven bijzonder onderwijs (exclusief huisvesting); achterstandenbeleid; coördinatie samen naar school, passend onderwijs; volwasseneducatie; peuterspeelzalen; leerlingzorg en leerlingbegeleiding; leerlingenvervoer en stimuleren schooldeelname: leerplicht en voorkomen voortijdig schoolverlaten. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 4.3. Onderwijsbeleid en leerlingzaken (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 4.3. Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 1.410	€ 188	€ 3	€ -	€ 67	€ 1.152	€ -600
Totaal taakveld	€ 1.410	€ 188	€ 3	€ -	€ 67	€ 1.152	€ -600

Doorbelastingen: toerekening van personeelslasten en overhead van € 67.000 aan de specifieke uitkering (SPUK) Wet OKÉ.

Baten: met name specifieke uitkering (SPUK) Wet Oké van € 498.000 en huuropbrengsten kinderopvang. Tegenover de SPUK uitkering staan direct gerelateerde lasten waaronder de toerekening van de personeelslasten en overhead van € 67.000.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

In Nederland hebben gemeenten een wettelijke zorgplicht voor het onderwijsbeleid en leerlingzaken. Op grond van de Leerplichtwet 1969 handhaven gemeenten de leerplicht (tot 16 jaar) en de kwalificatieplicht (startkwalificatie tot 18 jaar) via leerplichtambtenaren. Dat draagt ook bij aan de andere taak: bestrijding voortijdig schoolverlaten (VSV). Dat houdt in dat gemeenten een inspanningsplicht hebben om te voorkomen dat jongeren zonder diploma van school gaan. De gemeente Rhenen heeft een leerplichtambtenaar voor 3 dagen per week, waardoor de inzet zich vooral beperkt tot de wettelijk noodzakelijke werkzaamheden.

Gemeenten zijn wettelijk verplicht om toezicht te houden op kinderopvang, peuteropvang en gastouders. De gemeente heeft de inspecties uitbesteed aan de GGD. De GGD handhaaft op de naleving van kwaliteitseisen zoals veiligheid, gezondheid, pedagogisch beleid en groeps grootte.

De gemeente zet zich in om taalachterstanden bij kinderen te verminderen door o.a. voorschoolse educatie voor peuters. Op grond van de Wet op het primair onderwijs (WPO) en de Wet Oke (Wet ontwikkelingskansen door kwaliteit en educatie) heeft de gemeente een wettelijke plicht om onderwijsachterstandenbeleid te voeren. Zij moeten zorgen voor voldoende toegang tot vroeg- en voorschoolse educatie (VVE) en jaarlijks overleggen met scholen en kinderopvang om kansengelijkheid te bestrijden. Hiervoor ontvangen gemeenten een specifieke uitkering (SPUK) van het Rijk.

De gemeente heeft geen plicht tot het exploiteren van een kinder- of peuteropvang.

Ook hebben gemeenten de plicht om te voorzien in het leerlingenvervoer. Ouders kunnen hierop een beroep doen als hun kind niet zelfstandig naar school kan, vanwege een chronische ziekte, beperking of gedragsproblemen. Soms is leerlingenvervoer ook mogelijk als ouders kiezen voor een school van een bepaalde geloofsovertuiging en deze ver weg is. De gemeenteraad stelt de voorwaarden vast in een verordening leerlingenvervoer.

Gemeenten hebben ook een wettelijke plicht om te zorgen voor volwasseneneducatie. Deze taak is vastgelegd in de Wet educatie en beroepsonderwijs (WEB). Het doel van deze educatie is het bevorderen van zelfredzaamheid, participatie in de samenleving en integratie (met name voor nieuwkomers). Het gaat om een centrumgemeentetaak, belegd bij de gemeente Ede, die wordt bekostigd uit een specifieke uitkering, die de gemeente Ede ontvangt.

Om het onderwijs aan nieuwkomers beter te regelen, is in 2023 de wet tijdelijke nieuwkomersvoorzieningen in het onderwijs ingegaan. Deze verplicht gemeenten en scholen jaarlijks te overleggen over onderwijs aan nieuwkomers.

Onderwijsbeleid en leerlingzaken

De beleidsvrijheid van de gemeente op onderwijsbeleid en leerplicht is gering, omdat die taken strikt door de wet zijn afgebakend. Als het gaat om bijvoorbeeld leerlingenvervoer en VVE is de beleidsvrijheid groter, omdat gemeenten eigen accenten kunnen leggen in de uitvoering.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 4.3. Onderwijsbeleid en leerlingzaken (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E410106 Kinderopvang (MFG)	€ 85	
E410105 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	€ 61	
E410108 Onderwijsachterstanden	€ 392	
E420101 Leerlingenvervoer	€ 614	
E410998, E420998 en 440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.152	

E410108: kosten worden gedekt uit de specifieke uitkering (SPUK) Wet Oké.

Doel van dit programma is het bevorderen en in stand houden van sport, cultuur en recreatie, waaronder het op duurzame wijze beheren en inrichten van aantrekkelijk (openbaar) groen. De gemeente creëert voor instellingen, die zich met kunst en cultuur bezighouden, en voor sportverenigingen een zodanige omgeving dat ze hun doelstellingen kunnen realiseren.

Hoofdtakveld 5 - Sport, cultuur en recreatie (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Taakveld 5.1. Sportbeleid en activering	€ 126	€ -100
Taakveld 5.2. Sportaccommodaties	€ 2.285	€ -909
Taakveld 5.3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea	€ 549	€ -178
Taakveld 5.5. Cultureel erfgoed	€ 357	€ -5
Taakveld 5.6. Media	€ 465	€ -51
Taakveld 5.7. Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 2.175	€ -63
Totaal hoofdtakveld	€ 5.957	€ -1.306

Sportbeleid en activering

Binnen dit taakveld vallen het stimuleren van sportdeelname, het ondersteunen van verenigingen en de organisatie van sportevenementen.

Taakveld 5.1. Sportbeleid en activering (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.1. Sportbeleid en activering	€ 126	€ 28	€ 2	€ -	€ -	€ 96	€ -100
Totaal taakveld	€ 126	€ 28	€ 2	€ -	€ -	€ 96	€ -100

Baten: met name specifieke uitkering (SPUK) Sport en de brede SPUK Gala. Tegenover het totaal van deze inkomsten van € 97.000 staan direct gerelateerde uitgaven.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Er is geen directe wettelijke verplichting op het gebied van sport. Gemeenten zijn echter wel wettelijk verplicht om gezondheid te bevorderen (Wet publieke gezondheid) en een gezonde leefomgeving te creëren (Omgevingswet). Eén van de landelijke doelen uit de brede SPUK GALA is om sport en bewegen te verbinden met andere domeinen zoals onderwijs, cultuur, gezondheid, zorg, welzijn en armoedebestrijding. Op grond van hoofdlijnenakkoorden, bijvoorbeeld het Aanvullend Zorg & Welzijnsakkoord (AZWA) zijn landelijk afspraken gemaakt, om de beweging van zorg naar gezondheid en preventie te versterken. Een gezonde leefstijl, wordt onderdeel van de regionale afspraken tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders. Op dit moment is echter niet duidelijk wat de landelijke richtlijnen worden en ook niet welke budgetten gemeenten precies krijgen. Er zijn relaties met de wetten in het sociaal domein en de Wet Publieke Gezondheid.

Gemeenten hebben op het gebied van sport een grote mate van beleidsvrijheid, aangezien er geen wettelijke verplichtingen zijn op dit gebied. Mogelijk krijgen gemeenten, mede in het licht van de landelijke bewegingen, minder beleidsvrijheid. De beleidsvrijheid op het gebied van sport is in onderstaande tabel iets lager dan weergegeven in het rapport van ROB. Dat komt doordat sinds 2019, toen het ROB rapport is uitgebracht, steeds meer is ingezet op preventie en gezondheid via wetgeving en landelijke akkoorden (GALA/IZA/AZWA).

Op dit taakveld is sprake van een grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.1. Sportbeleid en activering (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E430201 Sport algemeen	€ 97	
E410998 en 430998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 97	

Sportaccommodaties

Binnen dit taakveld vallen de bouw, exploitatie en het onderhoud van de buiten en binnensportaccommodaties.

Taakveld 5.2. Sportaccommodaties (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.2. Sportaccommodaties	€ 2.285	€ -	€ 773	€ -	€ -	€ 1.512	€ -909
Totaal taakveld	€ 2.285	€ -	€ 773	€ -	€ -	€ 1.512	€ -909

Baten: bestaan vooral uit huurinkomsten van de sportvoorzieningen waarvan € 867.000 van het Feel Fit Center.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Het is geen wettelijke taak om sportaccommodaties te realiseren en in stand te houden, maar wel voor het faciliteren en onderhouden van bewegingsonderwijs. Gemeenten zijn vaak eigenaar van en verantwoordelijk voor het onderhoud van zwembaden, sportvelden en sporthallen. Zo ook Rhenen: het zwembad in het MFG Rhenen, de voetbalvelden in Elst, de gymzalen in de scholen (zie 3.4.2) en sportpark Candia zijn in beheer van de gemeente. Door de faciliterende rol van de gemeente voor het bewegingsonderwijs is de weging van de beleidsvrijheid van de gymzalen en het Feel Fit Center lager beoordeeld dan het indicatieve beeld uit het rapport van de ROB.

Veelal zijn de sportvoorzieningen een direct gevolg van eigen beleidskeuzes op gebied van sport en bewegen.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke tot grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.2. Sportaccommodaties (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E430202 Gymzaal Lijsterberg	€ 67	
E430203 Sportpark Achterberg	€ 65	
E430204 Gymzaal Achterberg	€ 27	
E430205 Gymzaal Elst (MFG)	€ 28	
E430207 Sportpark Candia	€ 40	
E430208 Sportpark Elst	€ 37	
E430209 Exploitatie Feel Fit Center	€ 1.247	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.512	

Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea

Binnen dit taakveld valt het ondersteunen van kunst en cultuur, zoals muziek, musea en amateurkunst.

Taakveld 5.3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea	€ 549	€ 48	€ 43	€ -	€ -	€ 458	€ -178
Totaal taakveld	€ 549	€ 48	€ 43	€ -	€ -	€ 458	€ -178

Baten: met name huurinkomsten (inclusief een vergoeding voor de servicekosten) van het museum en de VVV.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben op het gebied van cultuur volledige beleidsvrijheid, aangezien er geen wettelijke verplichtingen zijn op dit gebied.

Gemeente Rhenen subsidieert culturele partijen en evenementen via de subsidieregeling cultuur en erfoegd. Binnen deze regeling zijn o.a. middelen beschikbaar voor het inzetten van een cultuurcoach, het onderhouden van een culturele agenda en het ondersteunen van culturele evenementen.

Ook subsidieert de gemeente het stadsmuseum Rhenen. Er is geen wettelijke plicht om musea te financieren en/of onderhouden. Omdat Rhenen eigenaar is van een gemeentelijke collectie, bestaat daarvoor de verplichting dat die goed beheerd wordt.

Op dit taakveld is sprake van een zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.3. Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	8-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E430305 Muziek subsidies	€ 15	
E510201 Cultuur	€ 96	
E510204 Vrijwilligersmuseum	€ 273	
E510302 Museum en VVV	€ 74	
E430998 en 510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 458	

Cultureel erfgoed

Binnen dit taakveld vallen de bescherming van monumenten, erfgoedbeleid en subsidies voor behoud van historische panden.

Taakveld 5.5. Cultureel erfgoed (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.5. Cultureel erfgoed	€ 357	€ 22	€ 119	€ -	€ -	€ 216	€ -5
Totaal taakveld	€ 357	€ 22	€ 119	€ -	€ -	€ 216	€ -5

Baten: bijdrage restauratiefonds. Bijdrage is inmiddels vervallen. Raming wordt in de Voorjaarsrapportage 2026 en de perspectiefnota 2027 structureel bijgesteld.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Het behoud van cultureel erfgoed is een wettelijke taak. Gemeenten hebben hier enige beleidsvrijheid, maar dienen zich te houden aan de erfgoedrichtlijnen.

Ook moeten gemeentes in het omgevingsplan regels opnemen voor het behoud van cultureel erfgoed, waaronder archeologie en stads- of dorpsgezichten. Bij ruimtelijke ontwikkelingen kunnen gemeente zo rekening houden met de archeologische waarden in de bodem: bijvoorbeeld als er archeologische vondsten worden gedaan, een woningbouwproject (tijdelijk) wordt stilgelegd om eerst de vondsten veilig te stellen.

Verder heeft de gemeente de taak om lokale monumenten te inventariseren en juridisch te beschermen. Onderdeel hiervan is o.a. het beoordelen van aanvragen voor omgevingsvergunningen (voorheen monumentenvergunning) bij wijziging, sloop of ontsiering van monumenten. Hiervoor stelt een gemeente een onafhankelijke adviescommissie in, die adviseert over vergunningaanvragen voor rijksmonumenten. Ook het toezien op de instandhoudingsplicht (onderhoud) van monumenten en optreden bij overtredingen, zoals illegale verbouwingen, behoren tot de taken van gemeenten.

Het Steunpunt Archeologie en Monumenten Utrecht (STAMU) voert eenmaal per vier jaar een onderzoek uit onder alle gemeenten in de provincie naar de stand van zaken van archeologie en monumenten. Zij stellen een uitgebreid rapport van de resultaten op.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.5. Cultureel erfgoed (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	6-8	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E510202 Cuneratoren	€ 133	
E510203 Monumenten en Stadswallen	€ 50	
E510312 (Militair) Erfgoed	€ 34	
E510998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 216	

Binnen dit taakveld vallen de ondersteuning van de openbare bibliotheek en de financiering van de lokale publieke omroep.

Taakveld 5.6. Media (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.6. Media	€ 465	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 465	€ -51
Totaal taakveld	€ 465	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 465	€ -51

Baten: bestaat uit de huuropbrengst van de bibliotheek.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Volgens de Mediawet moeten gemeenten zorgen voor een lokale omroep. Daar krijgen gemeenten een bijdrage voor vanuit het Rijk. In 2028 worden lokale omroepen samengevoegd tot streekomroepen die het Rijk rechtstreeks betaald. Ook het stimuleren van lezen valt onder dit taakveld.

Sinds de invoering van de Bibliotheekwet 2025 zijn gemeenten verplicht om een volwaardige bibliotheekvoorziening aan te bieden. Daarnaast dienen gemeenten een meerjarenplan voor bibliotheekbeleid op te stellen in samenwerking met de bibliotheekorganisatie. In de kernen Elst en Rhenen is een bibliotheek aanwezig. De verwachting is dat inwoners binnen een redelijke afstand een bibliotheekvoorziening moeten kunnen bereiken.

Voor de lokale omroep is de beleidsvrijheid beperkt. De gemeente moet de erkende omroep financieel ondersteunen, al kan de hoogte van de subsidie en de aard van prestatieafspraken nog wel worden beïnvloed. Per 2028 zijn hier dus ook veranderingen op komst.

De beleidsvrijheid rond bibliotheekvoorzieningen is - in tegenstelling tot wat het ROB aangeeft (verouderd) - gering. Gemeenten hebben ruimte in de wijze waarop de bibliotheekvoorziening wordt ingericht, maar iedere gemeente moet wel een bibliotheekvoorziening hebben.

Op dit taakveld is sprake van een geringe beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.6. Media (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	8-9	
<i>Administratieve deelproducten</i>		<i>Overige lasten</i>
E430304 Bibliotheek (inclusief MFG)	€ 451	
E510205 Lokale omroep	€ 13	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 465	

Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Binnen dit taakveld valt het aanleggen en beheren van het openbaar groen zoals bijvoorbeeld parken, plantsoenen, bossen, recreatiegebieden en natuurgebieden. Daarnaast valt onder dit taakveld het onderhoud aan kleine watergangen zoals sloten.

Taakveld 5.7. Openbaar groen en (openlucht)recreatie (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 5.7. Openbaar groen en (openlucht) recreatie	€ 2.175	€ 1.154	€ 134	€ -	€ 47	€ 840	€ -63
Totaal taakveld	€ 2.175	€ 1.154	€ 134	€ -	€ 47	€ 840	€ -63

Doorbelastingen: toerekening personeelslasten van € 47.000 voor beheer en toezicht Kwinteloijen.

Baten: met name exploitatiebijdrage gemeente Veenendaal en de bijdrage Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Openbaar groen: Gemeenten zijn wettelijk verplicht de leefomgeving veilig te onderhouden. De manier waarop dat moet gebeuren, schrijft de wet niet voor. De gemeenteraad bepaalt het kwaliteitsniveau van het onderhoud. Op dit moment heeft de gemeenteraad besloten tot niveau basis (CROW onderhoudsniveau B).

Onderhoud van openbaar water: De wettelijke plicht voor het onderhoud van sloten en waterwegen in Nederland is verdeeld tussen waterschappen, gemeenten en particuliere grondeigenaren, vastgelegd in de Keur van het waterschap (Waterschapsverordening onderdeel van het omgevingsplan). Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het onderhoud van waterwegen in de openbare ruimte die zij in beheer hebben. In samenspraak met het waterschap geeft de gemeente hier invulling aan. De basis hiervoor is terug te vinden in de Omgevingswet en is onderdeel van de vaststelling van het omgevingsplan. De beleidsvrijheid van gemeenten is ingekaderd binnen strikte regels van waterschappen, maar biedt ruimte voor lokale invulling. Denk bijvoorbeeld aan het onderhoudsregime. Dit is echter ook beperkt omdat wij gemeentelijk buiten het waterschap om ook de verplichting hebben te zorgen voor een goede afwatering van de openbare ruimte.

Speel- en recreatievoorzieningen: Dit zijn geen wettelijk verplichte voorzieningen. Wanneer deze wel aanwezig zijn moet minimaal de veiligheid gewaarborgd zijn (bijvoorbeeld bij de speeltoestellen). Inspecties en onderhoud zijn een wettelijke taak.

Natuur en landschap: Gemeenten hebben binnen dit taakveld veel beleidsvrijheid om het beheer en de inrichting van openbare groengebieden naar eigen inzicht vorm te geven. NNN (NatuurNetwerkNederland)-gebieden moeten gemeenten wel op een bepaalde manier onderhouden en toegankelijk houden om subsidie te ontvangen. In Rhenen zijn dit de bossen en Kwintelooijen. Zij hebben specifiek onderhoud nodig. Dat geldt ook voor het Binnenveld. Ten aanzien van de stadsbossen (excl. Kwintelooijen, daarvoor ligt het beheer nu bij de natuurwerkgroep Kwintelooijen) kan de gemeente keuzes maken ten aanzien van de toegankelijkheid. Het niet toegankelijk maken (van delen van) resulteert in de noodzaak tot minder onderhoud c.q. de natuur meer vrijheid te geven. Omgekeerd resulteert een toegankelijk bos tot verplichtingen om onderhoud te plegen ter voorkoming van onveilige situaties.

Natuur- en open lucht recreatie: Onder deze activiteiten vallen de bijdragen aan de stichting Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug (voor onderhoud van routes en paden en een deelnemersbijdrage). Daarnaast doet de gemeente een bijdrage aan de exploitatie van de veer Rhenen-Lienden. Dit is een lokale keuze van de gemeente om bereikbaarheid te verbeteren voor wandelaars en fietsverkeer.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 5.7. Openbaar groen en (openlucht) recreatie (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-10	
Administratieve deelproducten		Beleidsvrijheid eigen weging
E310304 Wijkonderkomen Elst	€ 4	
E310305 Wijkonderkomen Rhenen	€ 9	
E310301 Openbaar Groen	€ 354	
E310302 Natuurbescherming	€ 9	
E310303 Speelvoorzieningen	€ 53	
E510304 Kwintelooijen (structureel)	€ 56	
E510306 Kwintelooijen (Incidenteel)	€ 5	
E510310 Regio en algemeen	€ 115	
E510311 Natuur en openlucht	€ 68	
E310701 Voertuigen en werkmaterieel	€ 166	
E310998, E510998 en E620998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 840	

Onder dit hoofdtakveld voert de gemeente Rhenen onder meer de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015, de Jeugdwet en de Participatiewet 2015 uit. Daarmee draagt de gemeente bij aan passende zorg, ondersteuning en zelfredzaamheid, zodat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen meedoen in de samenleving. Het hoofdtakveld omvat onder andere ondersteuning van ouders, jongeren, kinderen, inwoners met een beperking en andere kwetsbare groepen. Ook gaat het om het organiseren van voorzieningen die langer thuis wonen en maatschappelijke participatie mogelijk maken, evenals ondersteuning bij werk, schulden en inkomensvoorzieningen. Deze wetten zijn grotendeels open einde regelingen, wat betekent dat gemeenten verplicht zijn ondersteuning te blijven bieden zolang inwoners daar recht op hebben.

Het sociaal domein speelt een centrale rol in het zorgstelsel en draagt bij aan de verschuiving van zorg naar gezondheid, preventie en zelfredzaamheid. Landelijke akkoorden zoals de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord en het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord ondersteunen deze beweging. Het eerder ondersteunen van inwoners, en het investeren in voorliggende voorzieningen, preventie en vroegsignalering, helpt om zwaardere zorgvragen te voorkomen.

Hoofdtakveld 6 - Sociaal Domein (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Takveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie	€ 3.380	€ -1.987
Takveld 6.2. Wijkteams	€ 698	€ -7
Takveld 6.3. Inkomensregelingen	€ 8.196	€ -5.598
Takveld 6.4. Begeleide participatie	€ 1.528	-
Takveld 6.5. Arbeidsparticipatie	€ 265	-
Takveld 6.6. Maatwerkvoorzieningen (WMO)	€ 537	€ -13
Takveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	€ 4.850	€ -313
Takveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	€ 6.633	-
Takveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	€ 126	-
Takveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	€ 1.924	-
Totaal hoofdtakveld	€ 28.137	€ -7.918

Samenkracht en burgerparticipatie

Preventie is een kernbegrip binnen dit taakveld. Het zit verweven in de wettelijke opdracht tot maatschappelijke ondersteuning om zelfredzaamheid te bevorderen en zwaardere zorg te voorkomen. Gemeenten kunnen algemene voorzieningen inzetten die voor iedereen vrij toegankelijk zijn waaronder: welzijnswerk, opbouwwerk, inburgering, collectief vervoer, kinderopvang en collectieve ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. Ook de noodopvang van vluchtelingen valt onder dit taakveld.

Taakveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie	€ 3.380	€ 188	€ 397	€ -	€ 384	€ 2.411	€ -1.987
Totaal taakveld	€ 3.380	€ 188	€ 397	€ -	€ 384	€ 2.411	€ -1.987

Baten: met name specifieke uitkeringen Gala, IZA, wet inburgering en opvang ontheemden. Tegen-over deze inkomsten van ruim € 1,6 miljoen staan direct gerelateerde kosten. Verder bestaan de baten uit incidentele verkoopopbrengst Westpoort, huuropbrengsten en exploitatiebijdragen 't Bestegoed en opvang statushouders.

Doorbelastingen: betreft interne doorbelasting van huisvestingskosten MFG 't Bestegoed van -/€ 65.000 aan de Viermaster (onderwijs) en Speel-Inn (kinderopvang) in Elst. Verder betreft het de personeelskosten en overhead die ten laste van de specifieke uitkeringen (SPUK's) komen: opvang ontheemden (€ 418.000) en IZA (€ 31.000).

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Welzijnswerk

In de WMO wordt gesproken over maatschappelijke ondersteuning. Welzijn is een onderdeel van dit brede begrip. Het richt zich op het versterken van zelfredzaamheid, participatie, meedoen in de samenleving en het voorkomen van eenzaamheid of sociaal isolement. Deze elementen vormen de kern van welzijnswerk. Het is daarom belangrijk de losse producten die onder dit taakveld vallen, gezamenlijk te bekijken: de activiteiten hangen met elkaar samen.

Welzijnswerk bevat de onderdelen samenlevingsopbouw, vrijwilligersondersteuning, mantelzorgondersteuning en jongerenwerk. Er is een geringe mate van beleidsvrijheid. Een voorbeeld is dat gemeenten kunnen bepalen meer of minder voorzieningen in de samenleving in stand te houden. Bijvoorbeeld: iedere buurt een buurthuis, of één buurthuis voor de hele gemeente.

Samenlevingsopbouw

Voor samenlevingsopbouw werken we samen met welzijnswerkers. Denk bijvoorbeeld aan het creëren van ontmoetingsruimten (dorps/buurthuizen) en het laagdrempelig aanwezig zijn in de wijken. Een stevige sociale basis draagt daarmee bij aan het eerder signaleren en ondervangen van hulpvragen (preventief), waarmee de duurdere zorg beschikbaar blijft voor de inwoners die dat echt nodig hebben. Ook de ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers draagt hier uiteraard aan bij.

Ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers

Vanuit de WMO is de gemeente verplicht vrijwilligers te ondersteunen en mantelzorgers te

ondersteunen. Ook hebben gemeenten de wettelijke taak om mantelzorgers te waarderen. Op dit moment doet de gemeente dit door het bieden van steunpunten, het organiseren van activiteiten, trainingen en waardering.

Jongerenwerk

Preventie van opgroei- en opvoedproblemen is verplicht binnen de Jeugdwet. Het jongerenwerk speelt hierin een belangrijke rol. Gemeenten hebben beleidsvrijheid in hoe ze dit vormgeven. Door de subsidieregeling Welzijn is de exacte vormgeving per 1 januari 2027 nog onduidelijk. De Jeugdwet verplicht de gemeente om:

- Vroeg te signaleren
- Opgroei- en opvoedproblemen te voorkomen
- Lichte ondersteuning te bieden om zwaardere jeugdhulp te voorkomen

Jongerenwerk in de 3 kernen van Rhenen richt zich op universele en selectieve preventie. Universele preventie door jongerenwerk is het stimuleren van gezonde mentale, sociale ontwikkeling van kinderen en jongeren (bijv. tijdens voorlichting en de Talenthouses en meideninloop). Selectieve preventie door jongerenwerk is extra aandacht en ondersteuning voor kwetsbare jongeren (bijv. tijdens het straatwerk en in de samenwerking met leerplicht en het jeugdteam).

Inburgering

Op het gebied van inburgering van statushouders, hebben gemeenten op basis van de Wet inburgering 2021 8 hoofdverplichtingen:

Samenkracht en burgerparticipatie

1. Uitvoeren van een brede intake: in kaart brengen taalniveau, leerbaarheid, persoonlijke omstandigheden, eventuele belemmeringen etc.
2. Opstellen PIP (Persoonlijk Plan Inburgering en Participatie): welke leerroute, welke ondersteuning, welke participatieactiviteiten, welke afspraken over voortgang en verplichtingen etc.).
3. Aanbieden van een passend inburgeringsaanbod (leerroutes (B1, Onderwijsroute, Z-route), MAP, PVT), taalscholen contracteren en kwaliteit bewaken).
4. Monitoring en voortgangsbewaking.
5. Handhaving en sancties:
6. Maatschappelijke begeleiding (huisvesting regelen, maatschappelijke begeleiding minimaal 6 maanden, ondersteuning bij administratie, zorg, financiën en integratie).
7. Financieel ontzorgen (vaste lasten regelen, toeslagen aanvragen, administratie op orde brengen).
8. Toezicht, evaluatie en kwaliteitsborging

De gemeente heeft een zeer geringe tot grote mate van beleidsvrijheid bij de uitvoering van deze taken. Gemeenten moeten zorgen voor welzijnsactiviteiten, o.a. voor het ondersteunen van vrijwilligers, mantelzorgers en het versterken van de sociale basis.

De wet legt de verplichtingen vast, maar laat nog wel keuzes over aan lokaal beleid. Gemeenten kunnen zelf keuzes maken in inrichting en kwaliteit van het aanbod. De beleidsruimte zit vooral in de mate waarin en hoe deze taken worden uitgevoerd. Bij de sociaal medische indicatie is een grote mate van beleidsvrijheid, omdat er geen sprake is van een wettelijke taak. Het is een decentrale vangnetvoorziening. Een Sociaal Medische Indicatie (SMI) is een gemeentelijke vangnetregeling die gezinnen ondersteunt die vanwege sociaal-medische problemen tijdelijk niet zelf voor hun kinderen kunnen zorgen, en die géén recht hebben op kinderopvangtoeslag.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.1. Samenkracht en burgerparticipatie (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	2-3	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen wegging
E400001 Sociaal Domein	€ -105	
E440101 Sociaal medische indicatie	€ 25	
E440105 Collectief vraagafhankelijk vervoer	€ 249	
E410201 Jeugd- en jongerenwerk	€ 213	
E430306 Inlooppunten	€ 76	
E430309 Ontmoetingsplek Elst	€ 2	
E430401 Welzijnsprofessionals*	€ 505	
E430402 Vrijwilligersondersteuning	€ 37	
E430403 Mantelzorgondersteuning*	€ 26	
E430404 Advies- en cliëntenraad	€ 15	
E430405 Vitale kernen	€ 33	
E430406 Initiatievenfonds	€ 13	
E430408 Preventieakkoord*	€ 47	
E430407 Buurtsportcoaches*	€ 202	
E430409 IZA*	€ -0	
E430301 Dorpshuis Achterberg	€ 108	
E430302 MFG t Bestegoed algemeen	€ 332	
E450103 Vluchtelingenwerk	€ 35	
E450104 Participatie nieuwkomers*	€ 64	
E450108 Crisisopvang Oekraïners*	€ 369	
E450109 Opvang statushouders	€ 125	
E410107 Inspecties kinderopvang	€ 41	
E410998, E420998, E430998 en E450998: Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 2.410	

*Worden geheel of gedeeltelijk gedekt uit de specifieke uitkeringen (SPUK's): GALA, IZA, inburgering en opvang ontheemden. Voor de meeste SPUK's geldt dat naast de hier gepresenteerde (materiële) kosten ook de personeelskosten inclusief overhead hieruit worden gedekt.

Wijkteams

Binnen dit taakveld vallen: Uitvoeringskosten Wmo en Uitvoeringskosten Jeugdhulp, met als doel dat inwoners kunnen worden geleid naar de juiste vorm van individuele ondersteuning.

Taakveld 6.2. Wijkteams (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.2. Wijkteams	€ 698	€ 114	€ -	€ -	€ -	€ 584	€ -7
Totaal taakveld	€ 698	€ 114	€ -	€ -	€ -	€ 584	€ -7

Baten: leges en heffingen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten zijn verplicht ondersteuning en toegang tot maatwerkvoorzieningen te bieden. In de gemeente Rhenen werken we niet met wijkteams. We werken met het Sociaal Team en het Jeugdteam. Zij zijn het toegangspunt van de gemeente voor ondersteuning en toegang tot maatwerk. Ze hebben taken bij signalering, doorverwijzingen en preventie in het kader van het onderzoek doen naar de hulpvraag van kwetsbare inwoners. In de inleiding van dit rapport worden de personeelslasten niet meegenomen, omdat deze beïnvloed worden door de taken die we uitvoeren.

De lasten bij dit taakveld in de gemeente Rhenen zijn naast de personele lasten onder andere kosten voor de bedrijfsvoeringsorganisatie van FoodValley Jeugd, kosten voor zorgapplicaties, medisch advies, de parkeerkaart gehandicapten en de Adviesraad sociaal domein. Deze kosten hangen samen met de uitvoering. Gemeenten zijn verplicht toegang tot maatwerkvoorzieningen te bieden. We hebben keuzes in hoe we dit inrichten, maar zorgapplicaties zijn nodig voor de uitvoering.

Op dit taakveld hebben gemeenten een geringe mate van beleidsvrijheid. De taken waarvoor de middelen worden gebruikt, zijn (grotendeels) wettelijk verplicht. Alleen de manier waarop de wet wordt uitgevoerd, is niet vastgelegd. De middelen zijn nodig voor de uitvoering.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 5.6. Media (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E440107 Uitvoeringskosten Wmo	€ 164	
E420205 Uitvoeringskosten jeugdhulp	€ 420	
E410998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 584	

Inkomensregelingen

Binnen dit taakveld valt de financiële ondersteuning van inwoners die (tijdelijk) niet of niet geheel in hun dagelijks onderhoud kunnen voorzien. Onder deze taak vallen verstrekkingen van uitkeringen zoals bijstandsuitkeringen. Ook kunnen inwoners die (tijdelijk) afhankelijk zijn van een laag inkomen, extra geld krijgen voor bijzondere- en noodzakelijke kosten. Bijvoorbeeld door het minimabeleid.

Taakveld 6.3. Inkomensregelingen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.3. Inkomensregelingen	€ 8.196	€ 90	€ -	€ -	€ -	€ 8.106	€ -5.598
Totaal taakveld	€ 8.196	€ 90	€ -	€ -	€ -	€ 8.106	€ -5.598

Baten: met name rijksbijdrage BUIG (bijstand) en opbrengsten uit terugvordering, verhaal en inkomsten klant.

Wat doet gemeente Rheden en de weging van beleidsvrijheid

De Participatiewet is bedoeld voor inkomensondersteuning en ondersteuning bij het vinden van werk. De wet is er om zoveel mogelijk mensen met of zonder arbeidsbeperking werk te laten vinden. Als mensen niet kunnen werken en geen recht hebben op een andere uitkering, kan men een beroep doen op de bijstand (Participatiewet), de Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers (IOAW), de Inkomensvoorziening Oudere en gedeeltelijk Arbeidsongeschikte (voormalige) zelfstandigen (IOAZ) of de Bbz-uitkering (Besluit bijstandverlening zelfstandigen). Deze taken zijn wettelijk verplicht en kennen een beperkte beïnvloedbaarheid. De uitvoering van de inkomensregelingen is met een dienstverleningsovereenkomst belegd bij de gemeente Veenendaal.

Minimaregelingen

De wettelijke plicht zit in het verstrekken van individuele inkomensvoorziening, studietoelage en de regeling Meerkosten chronisch zieken dan wel de Gemeentepolis. Aanvullend kunnen inwoners gebruik maken van de Cunerapas. Op de Cunerapas staan alle sociale regelingen die de gemeente verstrekt. Dit zijn: de doe mee regeling, computerregeling, meerkosten chronisch zieken en de gemeentepolis. Op dit moment hebben mensen die minder dan 130% van het bijstandsminimum verdienen, toegang hiertoe. Na 1 juli gaat dit terug naar 120%. Landelijk loopt dit flink uiteen: van 110% tot 150%.

Op dit taakveld is een geringe tot grote mate van beleidsvrijheid, behalve bij de participatiewet (BUIG). Bij de uitvoering van de participatiewet zijn veel wettelijk voorschriften. Op het gebied van gemeentelijk minimabeleid is de mate van beleidsvrijheid groot. De gemeente heeft de verplichting een bijdrage te leveren aan bestaanszekerheid. Het minimabeleid, dat zelf geen wettelijke grondslag heeft, kan hier een invulling van zijn.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.3. Inkomensregelingen (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	1-3	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E460201 DVO Veenendaal	€ 1.478	
E460202 BUIG Inkomensdeel	€ 5.595	
E460203 BBZ	€ 15	
E460204 Gemeentelijk minimabeleid	€ 1.017	
E410998, E430998 en E450998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 8.106	

E460201: De dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Veenendaal is aangegaan voor onbepaalde tijd.

E460202: hiertegenover staat de specifieke uitkering BUIG en inkomsten klant en terugvordering en verhaal.

Begeleide participatie

Binnen dit taakveld vallen de kosten voor de arbeidsplaatsen in het kader van de Wet Sociale Werkvoorziening. De instroom in deze Wet is sinds 1 januari 2015 beëindigd, maar de huidige SW'ers kunnen hun arbeidsplaats behouden tot pensionering. De kosten zullen gedurende de komende jaren steeds verder afnemen. Tegenover deze kosten staan rijksmiddelen specifiek bedoeld voor de WSW. Het saldo van baten en lasten is daardoor nauwelijks beïnvloedbaar.

Taakveld 6.4. Begeleide participatie (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.4. Begeleide participatie	€ 1.528	€ 197	€ -	€ -	€ -80	€ 1.411	€ -
Totaal taakveld	€ 1.528	€ 197	€ -	€ -	€ -80	€ 1.411	€ -

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten inclusief overhead die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) opvang ontheemden. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 80.000

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten moeten de Wet sociale werkvoorziening (WSW) uitvoeren. De WSW was bedoeld voor mensen die door een lichamelijke, psychische of verstandelijke beperking niet onder normale omstandigheden kunnen werken. Gemeenten moeten ervoor zorgen dat inwoners met een WSW-indicatie (in of via een sociale werkvoorziening) toch kunnen werken. IW4 is het gezamenlijke werkbedrijf van de gemeenten Rhenen, Veenendaal en Renswoude en voert de WSW voor ons uit.

De beleidsvrijheid op dit taakveld is gering. De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.4. Begeleide participatie (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	2-3	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E450101 Preventieve activiteiten	€ 6	
E460101 WSW - IW4	€ 1.405	
E450998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.411	

E460101: staat een gerelateerde bate tegenover uit het gemeentefonds.

Arbeidsparticipatie

Binnen dit taakveld vallen het re-integratiebeleid, bepaalde vormen van loonkostensubsidies, werkgeversbenadering en begeleiding naar werk.

Taakveld 6.5. Arbeidsparticipatie (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.5. Arbeidsparticipatie	€ 265	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 265	€ -
Totaal taakveld	€ 265	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 265	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Wat gemeenten moeten doen, is opgenomen in de Participatiewet.

Een doel van deze wet is om zoveel mogelijk mensen, met of zonder beperkingen, zo snel mogelijk werk te laten vinden. Gemeente Rhenen gebruikt hiervoor verschillende instrumenten: beschut werk en aangepaste werkplekken, begeleiding op de werkvloer, het aanbieden van werkervaringsplekken, begeleiding bij re-integratie, training en scholing.

Arbeidsmarktregio

In de Wet structuur uitvoeringsorganisatie werk en inkomen (Wet SUWI) is vastgelegd dat gemeenten en UWV regionaal samenwerken bij de dienstverlening aan werkzoekenden en werkgevers. In 2024 heeft het kabinet besloten om de arbeidsmarktdienstverlening toegankelijker en beter vindbaar te maken door per arbeidsmarktregio één Regionaal Werkcentrum te openen. Sinds 1 januari 2026 is dit het Regionaal Werkcentrum FoodValley.

Van School naar duurzaam werk

In 2026 is de Wet 'van school naar duurzaam werk' van kracht gegaan. Het doel van de wet is om jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt de juiste begeleiding en ondersteuning te geven. We werken samen aan een regionaal programma met de Arbeidsmarktregio en met het Doorstroompunt.

De beleidsvrijheid op dit taakveld is gering. Gemeenten zijn verplicht om mensen te ondersteunen richting de arbeidsmarkt, maar hebben beperkte ruimte in de beleidskeuzes, methodieken en partnerschappen.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.5. Arbeidsparticipatie (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	2-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E460103 Re-integratie	€ 265	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 265	

Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Binnen dit taakveld vallen de verstrekking van individuele Wmo-voorzieningen om zelfstandig te kunnen functioneren zoals rolstoelen, scootmobielen, trapliften en andere hulpmiddelen zoals vervoersvoorzieningen.

Taakveld 6.6. Maatwerkvoorzieningen (WMO) (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.6. Maatwerkvoorzieningen (WMO)	€ 537	€ 45	€ -	€ -	€ -	€ 492	€ -13
Totaal taakveld	€ 537	€ 45	€ -	€ -	€ -	€ 492	€ -13

Baten: vergoeding vervoerskosten in kader van de WMO.

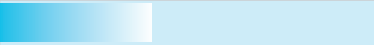

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Doel van de maatwerkvoorzieningen is om te participeren in de samenleving. De meeste voorzieningen – wat betreft Wonen, Rollen en Vervoer - worden in natura verstrekt. Daarvoor sluit de gemeente contracten af met leveranciers. Een inwoner kan ook een persoonsgebonden budget (pgb) krijgen voor maatwerkvoorzieningen. Hiermee kan deze zelf een voorziening inkopen of zorgen dat de woning aangepast wordt.

Het bieden van mobiliteitsoplossingen is ook onderdeel van de Wmo. Valleihopper biedt aanvullend openbaar vervoer. Met een WMO-indicatie kunnen inwoners met een mobiliteitsbeperking hier, goedkoper dan andere inwoners, gebruik van maken. Vrijwilligersvervoer is geen wettelijke taak, maar wel een belangrijke vervoersmogelijkheid die door de samenleving zelf wordt georganiseerd.

Er is een redelijke mate van beleidsvrijheid. Gemeenten hebben ruimte in de inrichting van het voorzieningenpakket, het verstrekken van maatwerk. Het volume van het aantal inwoners die zich meldt voor ondersteuning Wmo is niet beïnvloedbaar. Het is immers een open einde regeling.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.6. Maatwerkvoorzieningen (WMO) (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E440104 Woon, vervoer, rolstoelen	€ 492	
E440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 492	

Maatwerkdienstverlening 18+

Binnen dit taakveld vallen de Wmo begeleiding en de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Concrete voorbeelden zijn:

1. Individuele begeleiding en dagbesteding; 2. Huishoudelijke verzorging; 3. Individuele ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten; 4. Individueel vervoer en 5. Schuldhulpverlening.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	€ 4.850	€ 1.072	€ -	€ -	€ 16	€ 3.762	€ -313
Totaal taakveld	€ 4.850	€ 1.072	€ -	€ -	€ 16	€ 3.762	€ -313

Baten: middelen voor GGZ-arrangementen (sinds 2025 Beschermd Thuis) en eigen bijdragen maatwerk WMO.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Inkoop van ambulante begeleiding, (vervoer naar) dagbesteding en huishoudelijke hulp doet de gemeente Rhenen zelf. We sturen steeds meer op afschaling van zorg. Er kan bijvoorbeeld meer worden ingezet op passend beschikken. Het niet voortdurend herbeoordelen van cliënten bij wie geen verbetering te verwachten valt, bespaart capaciteit bij het Sociaal Team. Denk aan iemand van 85 met huishoudelijke hulp. Deze inwoner krijgt geen tijdelijke beschikking meer, maar een permanente beschikking (passende zorg).

Gemeenten moeten ook de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) uitvoeren. Deze wet verplicht gemeenten om mensen hulp te bieden bij financiële problemen. Deze is onderdeel van de Dienstverleningsovereenkomst met de gemeente Veenendaal. Veenendaal voert deze uit voor de gemeente Rhenen.

Er is een geringe mate van beleidsvrijheid. Gemeenten hebben ruimte in de inrichting van het voorzieningenpakket bij het verstrekken van maatwerk. De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E440100 GGZ arrangementen WMO	€ 125	
E440103 Persoonsgebonden budget (PGB) WMO	€ 132	
E440109 Huishoudelijke hulp WMO	€ 1.629	
E440110 Begeleiding WMO	€ 1.371	
E440111 Dagbesteding WMO	€ 345	
E440112 Overig maatwerk WMO	€ 10	
E440113 Maatwerkvoorzieningen WMO	€ 30	
E460205 Schuldhulpverlening	€ 120	
E420998 en E440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 3.762	

E440100: Staat een direct gerelateerde rijksbijdrage tegenover.

Maatwerkdienstverlening 18-

Binnen dit taakveld vallen jeugdhulp met verblijf (regionaal en landelijk) en jeugdzorg ambulante (lokaal en regionaal). Concrete voorbeelden zijn:

1. Jeugd-GGZ (jeugdreclassering en ondertoezichtstelling); 2. Jeugdhulp met verblijf (pleegzorg, gezinshuis, crisisopvang of instelling); 3. Behandelingen (bijvoorbeeld cognitieve gedragstherapie, traumabehandeling of dagbehandeling); 4. Ambulante zorg.

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	€ 6.633	€ 1.338	€ -	€ -	€ -91	€ 5.386	€ -
Totaal taakveld	€ 6.633	€ 1.338	€ -	€ -	€ -91	€ 5.386	€ -

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten en overhead van € 67.000 die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) Wet Oké.

Dekking van de personeelskosten en overhead die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) IZA van € 24.000. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 91.000.

Wat doet gemeente Rhenen en de weg van beleidsvrijheid

De Jeugdwet heeft als doel dat alle jeugdigen gezond en veilig opgroeien en zich zo goed mogelijk ontwikkelen. Als opgroeien of opvoeden niet vanzelf gaat, is hulp nodig. Met betrekking tot jeugdzorg hebben gemeenten een zorgplicht van opvoedzorg tot crisisbeheersing. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle vormen van jeugd- en opvoedhulp.

Rhenen is onderdeel van de Gemeenschappelijke Regeling Jeugdhulpregio Foodvalley. Deze samenwerking is met name gericht op bedrijfsvoeringsaspecten zoals zorginkoop, monitoring e.d. Volgens de Jeugdwet hebben ouders – als zij zelf geen vervoer hebben om naar de zorgverlener te kunnen gaan - recht op vervoer.

Met het wetsvoorstel Wet reikwijdte Jeugdwet beoogt het Rijk meer duidelijkheid te creëren over de reikwijdte van de jeugdhulpplicht, de rol van lokale teams te versterken en de inzet van jeugdhulp te beperken door meer nadruk te leggen op preventie en basishulp. De verwachting is dat gemeenten straks verplicht zijn om zelf een deel van de begeleiding te laten uitvoeren door de Jeugdteams. Dit is een belangrijk onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd.

Er is een geringe mate van beleidsvrijheid bij Jeugdhulp. De beïnvloedbaarheid zit in de vorm. De Jeugdwet is namelijk een open einde regeling. De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weg
E420220 Vervoer jeugd	€ 20	
E420203 Lokale inkoop jeugdhulp	€ 17	
E420210 Jeugdhulp begeleiding	€ 1.600	
E420211 Jeugdhulp behandeling	€ 1.300	
E420212 Jeugdhulp dagbesteding	€ 680	
E420213 Jeugdhulp zonder verblijf	€ 350	
E420217 Jeugd behandeling GGZ zonder verblijf	€ 1.199	
E420221 Lokale inkoop	€ 150	
E420222 PGB professionaliteit	€ 70	
E410998, E420998 en E440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 5.386	

Geëscaleerde zorg 18+

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning van volwassenen die tijdelijk niet zelf-standig kunnen wonen. Een bijzonder onderdeel is de zogenoemde 'geëscaleerde zorg'. Concrete voorbeelden zijn: **1.** Opvang voor dak- en thuislozen; **2.** Opvang bij (dreigend) huiselijk geweld; **3.** Beschermd wonen voor mensen met psychische of psychosociale problemen; **4.** Vrouwenopvang.

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+	€ 126	€ 78	€ -	€ -	€ -6	€ 54	€ -
Totaal taakveld	€ 126	€ 78	€ -	€ -	€ -6	€ 54	€ -

Doorbelastingen: dekking van de personeelskosten en overhead die we toerekenen aan de specifieke uitkering (SPUK) IZA. Per saldo resulteert dit in een voordeel voor de exploitatie van € 6.000

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Alle gemeenten zijn wettelijk verplicht voor het aanbieden van deze vormen van opvang en beschermd wonen. De taak voeren gemeenten vaak uit in regionaal verband.

Vanuit de Wet Verplichte GGZ heeft de gemeente de verantwoordelijkheid om meldingen over verward gedrag in ontvangst te nemen, een verkennend onderzoek te doen en het aanvragen van een zorgmachtiging. Verder is er een meldpunt voor mensen met onbegrepen gedrag.

De gemeente Rhenen valt onder de centrumregio Ede voor Beschermd Wonen en Beschermd Thuis. Voor de maatschappelijke opvang en vrouwenopvang geldt dit ook. De gemeente Ede is centrumgemeente en ontvangt de middelen om deze taken uit te voeren.

Er is een redelijke mate van beleidsvrijheid: de zorgplicht is vastgelegd in de Wmo. De uitvoering moet continu en toereikend zijn. Gemeenten hebben ruimte om zelf te bepalen hoe zij de opvang organiseren, met welke partners zij samenwerken en welke aanvullende ondersteuning wordt aangeboden.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.81 Geëscaleerde zorg 18+ (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E440108 Invoering wet verplichte GGZ	€ 54	
E410998, E420998 en E440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 54	

Geëscaleerde zorg 18-

Binnen dit taakveld vallen de kosten van de beschermings- en reclasseringsmaatregelen en Veilig Thuis. De zorg zelf is ambulante van aard of betreft een verblijfsvoorziening. De kosten hiervan vallen onder het taakveld maakwerkdienstverlening 18-.

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18-	€ 1.924	€ 78	€ -	€ -	€ -	€ 1.846	€ -
Totaal taakveld	€ 1.924	€ 78	€ -	€ -	€ -	€ 1.846	€ -

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

In de Jeugdwet staat dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor de jeugdbescherming en de jeugd-reclassering. Ouders voeden hun kind op. Soms komt de ontwikkeling van een kind in gevaar en wordt de veiligheid van het kind bedreigd. Op dat moment wordt op advies van de Raad voor de Kinderbescherming, door de rechter een beschermingsmaatregel opgelegd (onder toezichtstelling of voogdij). De uitvoering van deze maatregelen ligt in handen van de jeugdbescherming. Bij meldingen van onveilige situatie wordt Veilig Thuis ingeschakeld.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het organiseren van voldoende capaciteit, zowel voor jeugd-beschermende maatregelen, als voor jeugdreclassering en voor de toegang tot deze specialistische jeugdzorg. Dit, in samenwerking met gecertificeerde instellingen.

De beleidsvrijheid is zeer gering tot gering: gemeenten zijn gebonden aan wettelijke opdrachten, gerechtelijke uitspraken en zorgcontinuïteit, maar kunnen invloed uitoefenen d.m.v. overleg, en afspraken over contractering, bijvoorbeeld.

De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 6.82 Geëscaleerde zorg 18- (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-4	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E420206 Regionale inkoop jeugdveiligheid	€ 221	
E420214 Pleegzorg	€ 350	
E420215 Gezinsgericht	€ 375	
E420216 Jeugdhulp met verblijf	€ 60	
E420218 Jeugdhulp crisis/LTA	€ 495	
E420223 Jeugdbescherming	€ 335	
E420224 Jeugdreclassering	€ 10	
E410998, E420998 en E440998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.846	

Doel van dit hoofdtakveld is invulling geven aan de inzameling van afval en het aanleggen en onderhouden van de riolen. Daarnaast valt onder dit taakveld ook het milieubeheer, de begraafplaatsen en de activiteiten op het gebied van volksgezondheid. Door de uitvoering van deze activiteiten voorkomt de gemeente de verspreiding van besmettelijke ziektes.

Hoofdtakveld 7 Volksgezondheid en milieu (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Taakveld 7.1. Volksgezondheid	€ 1.028	€ -152
Taakveld 7.2. Riolering	€ 1.632	€ -2.265
Taakveld 7.3. Afval	€ 2.756	€ -3.774
Taakveld 7.4. Milieubeheer	€ 1.170	€ -726
Taakveld 7.5. Begraafplaatsen en crematoria	€ 335	€ -528
Totaal hoofdtakveld	€ 6.921	€ -7.445

Volksgezondheid

Tot dit taakveld behoren maatregelen ter bescherming van de gezondheid van de bevolking als geheel en van specifieke risicogroepen (jeugd en ouderen). Het gaat over taken op gebied van infectieziektebestrijding, gezondheidsbevordering en -monitoring, GGD-taken, psychosociale hulp bij rampen en en leefstijlbeleid. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 7.1. Volksgezondheid (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 7.1. Volksgezondheid	€ 1.028	€ 91	€ -	€ -	€ -	€ 937	€ -152
Totaal taakveld	€ 1.028	€ 91	€ -	€ -	€ -	€ 937	€ -152

Baten: huuropbrengst gezondheidscentrum MFG 't Bestegoed.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Op grond van de **Wet Publieke gezondheid** (Wpg) zijn gemeenten verantwoordelijk voor het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid en veiligheid van inwoners. De wet verplicht gemeenten een gemeentelijke gezondheidsdienst (GGD) in stand te houden voor de uitvoering van deze taken. Dit moeten gemeenten doen met een gemeenschappelijke regeling. De GGD regio Utrecht (hierna GGDrU) voert de wettelijke taken uit in 26 gemeenten in de regio Utrecht. Naast de Wpg voert de GGDrU ook taken uit op basis van andere wetgeving, zoals de Wet kinderopvang.

De GGDrU voert o.a. de volgende taken uit:

Basistaken: wettelijke taken voor gemeenten waarbij de uitvoering verplicht belegd dient te worden bij de GGD. Voorbeelden hiervan zijn: infectieziektenbestrijding, TBC-bestrijding, medische milieukundige zorg, gezondheidsonderzoek, toezicht kinderopvang, advies en ondersteuning bij crises.

Collectieve taken: zijn taken die de 26 gemeenten in de regio Utrecht gezamenlijk hebben belegd bij de GGDrU. Voorbeelden hiervan zijn: forensische zorg, toezicht Wmo en jeugdgezondheidszorg van 0 tot 18 jaar.

Lokaal maatwerk: taken die individuele gemeenten zelf beleggen bij de GGD via maatwerkfinanciering. Hier zit geen wettelijke verplichting aan vast. Voorbeelden hiervan zijn: VVE, advisering vrijstelling leerplicht en huisvesting consultatiebureaus. Deze taken zijn bedoeld om lokaal in te spelen op behoeften van inwoners.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 7.1. Volksgezondheid (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	3-5	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E430101 Openbare publieke gezondheidszorg	€ 932	
E430102 MFG Elst gezondheidscentrum	€ 5	
E430103 Rode Kruisgebouw	€ 1	
E410998 en E430998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 937	

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van het beheer van afval-, regen- en grondwater via het gemeentelijke rioolstelsel. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 7.2. Riolering (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 7.2. Riolering	€ 1.632	€ 494	€ 753	€ -	€ -144	€ 529	€ -2.265
Totaal taakveld	€ 1.632	€ 494	€ 753	€ -	€ -144	€ 529	€ -2.265

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeentelijke taken voor riolering zijn vastgelegd in de Waterwet en Wet Milieubeheer. De laatste wet verplicht een actueel Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). Op basis van de Omgevingswet moet er ook een grondwaterbeleids- en beheerplan zijn. Het stedelijk waterbeheer draagt bij aan de volksgezondheid en leefbaarheid (droge voeten). Gemeenten moeten afvalwater, regenwater en grondwater doelmatig inzamelen en transporteren. Het grootste deel van het systeem bestaat uit riolering. De rest loopt via greppels en sloten. De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht waarbij de beleidsvrijheid met name zit op de wijze waarop we hieraan invulling geven. Gedacht kan worden aan de wijze waarop we als gemeente het aantal overstortingen beperken en de regelmaat waarin we het riool inspecteren en onderhouden.

Belangrijk binnen dit taakveld om op te merken is dat er sprake is van een gesloten circuit, dat betekent dat de baten die via de rioolheffing worden ontvangen gekoppeld zijn aan de totale lasten die voortvloeien uit de taken die de gemeente verricht en mogen niet op een andere wijze worden gebruikt. De gemeente kan ervoor kiezen om niet alle lasten te verhalen op de inwoners. Een andere invulling van deze taken zal daarmee over het algemeen resulteren in een toe- of afname van deze baten. Daarnaast kan de gemeente bepaalde kosten die bijvoorbeeld onder de overhead vallen toerekenen aan deze activiteit, hierdoor ontstaat aanvullende dekking voor deze kosten en heeft de gemeente enige beleidsvrijheid (binnen de wettelijke kaders). Een nadere duiding hiervan is opgenomen onder paragraaf Bestemmingsheffingen en leges in hoofdstuk 3.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 7.2. Riolering (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	4-5	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E310501 Riool	€ 157	
E310502 Huishoudelijk en bedrijfsafvalwater	€ 335	
E310503 HWA riolering	€ 32	
E310504 Watergangen en WADI	€ 6	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 529	

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval, inclusief afvalpreventie en recycling. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 7.3. Afval (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 7.3. Afval	€ 2.756	€ 924	€ 203	€ -	€ -	€ 1.629	€ -3.774
Totaal taakveld	€ 2.756	€ 924	€ 203	€ -	€ -	€ 1.629	€ -3.774

Baten: met name afvalstoffenheffing en inkomsten van diverse afvalstromen zoals papier, textiel, matrassen e.d.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente is op grond van de Wet milieubeheer verantwoordelijk voor de inzameling van huishoudelijke afvalstromen (zoals restafval, glas en PMD). Deze verantwoordelijkheid wordt ingevuld binnen de kaders van het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3).

De verwerking van afvalstromen vindt plaats door externe verwerkers. De gemeente vervult hierbij een regierol en blijft verantwoordelijk voor het functioneren van de afvalketen en het behalen van de landelijke doelstellingen.

Binnen dit taakveld geldt het uitgangspunt van kostendekkendheid (artikel 229b Gemeentewet): de opbrengsten uit de afvalstoffenheffing zijn gekoppeld aan de kosten van de gemeentelijke afvaltaken en mogen niet voor andere doeleinden worden gebruikt. De gemeente kan er daarbij voor kiezen om niet alle kosten volledig door te berekenen aan inwoners. Wijzigingen in de inrichting van deze taken leiden in de regel tot een verandering in de kosten en daarmee indirect tot aanpassing van de afvalstoffenheffing. Wel kan de gemeente bepaalde kosten die bijvoorbeeld onder de overhead vallen toe-rekenen aan deze activiteit, hierdoor ontstaat aanvullende dekking voor deze kosten en heeft de gemeente enige beleidsvrijheid (binnen de wettelijke kaders). Een nadere duiding hiervan is opgenomen onder paragraaf Bestemmingsheffingen en leges in hoofdstuk 3.

De beleidsvrijheid binnen dit taakveld zit met name in de wijze waarop de inzameling van afvalstromen wordt ingericht. Hierbij kan gedacht worden aan:

- de keuze van inzamelmiddelen (bijvoorbeeld containers, zakken of verzamelvoorzieningen);
- de inzamelfrequentie;
- de locatie en spreiding van brengvoorzieningen (zoals het aantal en de bereikbaarheid);
- het dienstverleningsniveau richting inwoners (bijvoorbeeld toegankelijkheid, gebruiksgemak en serviceniveau);
- de wijze waarop afvalscheiding wordt georganiseerd (bron- of nascheiding).

Deze beleidsvrijheid is niet onbeperkt. De gemeente moet voldoen aan de wettelijke zorgplicht en rekening houden met landelijke kaders en doelstellingen (zoals het programma VANG en het Circulair Materialenplan), evenals met bestaande contracten en samenwerkingsverbanden. Daarmee ligt de beleidsvrijheid vooral in de wijze waarop de gemeente invulling geeft aan haar taken. Voor wettelijk gereguleerde stromen, zoals huishoudelijk afval, is deze ruimte beperkter dan voor overige stromen.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot grote beleidsvrijheid. De analyse van de beleidsvrijheid van de verschillende categorieën resulteert in het volgende overzicht:

Taakveld 7.3. Afval (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	4-5	
Administratieve deelproducten		
Overige lasten		Beleidsvrijheid eigen weging
E310702 Voertuigen en werkmaterieel (reiniging)	€ 151	
E310401 Brengstation Remmerden	€ 150	
E310402 Inzamelen huishoudelijk afval	€ 895	
E310403 Inzamelen Glas	€ 53	
E310404 Inzamelen PMD (plastic)	€ 51	
E310405 Inzamelen Papier	€ 142	
E310406 Ondergrondse containers	€ 73	
E310408 Extra containers EXC	-	
E310409 Inzamelen Textiel	-	
E310410 Inzamelen Luiers	€ 100	
E310411 Inzamelen Matrassen	€ 15	
E310412 Inzamelen Witgoed	-	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 1.629	

Binnen dit taakveld vallen milieubeleid, duurzaamheid, energie, klimaatadaptatie en luchtkwaliteit.

Taakveld 7.4. Milieubeheer (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 7.4. Milieubeheer	€ 1.170	€ 929	€ 10	€ 157	€ -	€ 74	€ -726
Totaal taakveld	€ 1.170	€ 929	€ 10	€ 157	€ -	€ 74	€ -726

Baten: met name CDOKE. Tegenover deze inkomsten van € 726.000 staan direct gerelateerde lasten vaak in de vorm van personeelslasten en overhead

Wat doet gemeente Rhenen en de wegging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben een algemene zorgplicht voor een veilige en gezonde leefomgeving en hebben daarnaast specifieke plichten. Hier zijn verschillende wetten en regels van toepassing zoals de Omgevingswet, Klimaatwet en de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw).

Er zijn specifieke eisen voor bijvoorbeeld lucht- en bodemkwaliteit, geluidhinder, geurhinder, trillinghinder of het transport en het bewerken en verwerken van gevaarlijke stoffen. De vergunningverlening, het toezicht en de handhaving hiervan wordt in opdracht van de gemeente uitgevoerd door de omgevingsdienst ODU (zie voor meer informatie paragraaf 2.8.6 Ruimtelijke Ordening). Daarnaast zijn er taken die minder specifiek zijn uitgeschreven voor een gemeente maar waar wel een inspanningsverplichting of een resultaatverplichting verder weg in de tijd op zit.

De gemeente is wettelijk verplicht (Klimaatwet) om in 2050 energieneutraal te zijn. Dit betekent dat er op dat moment ook geen aardgas en andere fossiele brandstoffen meer worden gebruikt (energietransitie). Hier worden regionale afspraken met het Rijk over gemaakt. De gemeente heeft binnen de landelijke kaders vrijheid om te bepalen op welke manier zij deze energietransitie vormgeeft. De netcongestie waar we in Rhenen mee te maken hebben zal hier invloed op hebben.

Een belangrijk kader is de Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie (Wgiw). Hierin staat dat de gemeente in 2050 aardgasvrij moet zijn. Alle gebieden die in 2050 nog zijn aangesloten op het aardgasnetwerk moeten op dat moment voorzien worden van duurzaam gas (waterstof of biogas). Over de weg daarnaar toe (het Warmteprogramma) heeft de gemeente beleidsvrijheid. De netcongestie waar we in Rhenen mee te maken hebben zal ook op dit onderdeel invloed hebben.

Verder wordt ook van gemeentes verwacht dat zij een rol pakken bij het landelijke doel om in 2030 50% minder gebruik te maken van primaire grondstoffen en om in 2050 een 100% circulaire economie te hebben. Gemeentes hebben ruimte om te bepalen hoe zij dat gaan doen, een deel hiervan komt terug bij het onderdeel afval. Ook heeft de gemeente een taak in het beperken en voorkomen van nadelige gevolgen van de klimaatverandering. Onderdeel hiervan is bijvoorbeeld waterbeheer (riolering, afkoppelen regenwater en dergelijke). Maar ook maatregelen met het oog op gezondheid zoals het voorkomen van hittestress, bijvoorbeeld met behulp van een Lokaal Hitteplan.

In Rhenen zijn met verschillende beleidsplannen stappen gezet om de beleidsvrijheid concreet vorm te geven (bijvoorbeeld Routekaart Duurzaamheid). De personeels- en onderzoekskosten van deze activiteiten worden voor een deel bekostigd vanuit middelen die Rijk verstrekt (regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat-en energiebeleid ook wel CDOKE). Dit was tot 2026 een Specifieke Uitkering met weinig beleidsvrijheid (SPUK). In 2026 zijn deze middelen verstrekt via een Decentralisatie Uitkering (DU) met meer beleidsvrijheid. CDOKE middelen die niet worden gebruikt moeten terug naar het Rijk. Vanaf 2027 worden de middelen waarschijnlijk verstrekt via een Bijzondere Fonds Uitkering (BFU). In de septembercirculaire van 2026 is er waarschijnlijk meer duidelijk over deze beleidsvrijheid.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 7.4. Milieubeheer (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	5	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E330112 Foodvalley Energie	€ 10	
E330107 Duurzaamheid	€ 56	
E330109 Ongediertbestrijding	€ 9	
E330111 Geluid	-	
E310998, E320998, E330998 en E620998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 75	

Begraafplaatsen

Binnen dit taakveld vallen het beheer, onderhoud en de exploitatie van gemeentelijke begraafplaatsen en – indien van toepassing – crematoria. Het omvat ook het uitgeven van grafrechten, onderhoud van graven en de uitvoering van begrafenissen waarvoor de gemeente verantwoordelijk is.

Taakveld 7.5. Begraafplaatsen en crematoria (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 7.5. Begraafplaatsen en crematoria	€ 335	€ 111	€ 40	€ -	€ -	€ 184	€ -528
Totaal taakveld	€ 335	€ 111	€ 40	€ -	€ -	€ 184	€ -528

Baten: begrafenisrechten en opbrengst onderhoud graven. De verwachte meerjarige afkoopsommen onderhoud zijn toegevoegd aan de voorziening en vormen een correctie op de opbrengst.

Verder bestaan de inkomsten uit de onttrekking van de in het verleden ontvangen meerjarige afkoopsommen onderhoud aan de voorziening.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

De gemeente heeft de plicht om minimaal één gemeentelijke begraafplaats te faciliteren vanuit de Wet op lijkbezorging. Tevens is er een wettelijke verplichting voor het bijhouden van de grafadministratie.

Belangrijk binnen dit taakveld om op te merken is dat er sprake is van een gesloten circuit, dat betekent dat de baten die via de lijkbezorgingsrechten en het grafonderhoud worden ontvangen gekoppeld zijn aan de totale lasten die voortvloeien uit de taken die de gemeente verricht en mogen niet op een andere wijze worden gebruikt. De gemeente kan ervoor kiezen om niet alle lasten te verhalen op de inwoners. Een andere invulling van deze taken zal daarmee over het algemeen resulteren in een toe- of afname van deze baten.

De verdere invulling is grotendeels aan de gemeente en ziet toe op de wijze waarop de gemeente dit organiseert. Bijvoorbeeld in het aantal locaties, de hoeveelheid beschikbare graven, de duur waarvoor graven beschikbaar worden gesteld, de opstellen bij een locatie (bijvoorbeeld een aula) en de verdere inrichting alsmede het onderhoud daarvan. Daarnaast kan de gemeente bepaalde kosten die bijvoorbeeld onder de overhead vallen toerekenen aan deze activiteit, hierdoor ontstaat aanvullende dekking voor deze kosten en heeft de gemeente enige beleidsvrijheid (binnen de wettelijke kaders). Een nadere duiding hiervan is opgenomen onder paragraaf Bestemmingsheffingen en leges in hoofdstuk 3. De beleidsvrijheid is daarmee per saldo hoog.

Op dit taakveld is sprake van een grote tot zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel.

Taakveld 7.5. Begraafplaatsen en crematoria (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	6-8	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E310602 Aula Larikshof	€ 48	
E310603 Berging begraafplaatsen Rhenen	€ 7	
E310604 Berging begraafplaatsen Elst	€ 3	
E310601 Begraafplaatsen	€ 126	
E310998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 184	

Doel van dit hoofdtakveld is om met een actief, of faciliterend, grondbeleid een bijdrage te leveren aan de inrichting van de publieke ruimte. Hiermee richt de gemeente zich op het behouden en versterken van het groene en cultuurhistorische karakter van Rhenen. Daarnaast wil de gemeente ook haar bedrage leveren aan het oplossen van het woningtekort.

Hoofdtakveld 8 - Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing (x € 1.000)	Lasten 2026	Baten 2026
Takveld 8.1. Ruimtelijke ordening	€ 1.756	€ -308
Takveld 8.2. Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	€ -10	-
Takveld 8.3. Wonen en bouwen	€ 1.691	€ -1.111
Totaal hoofdtakveld	€ 3.437	€ -1.419

Ruimtelijke ordening

Tot dit taakveld behoren taken op het gebied van de ruimtelijke ordening en ontwikkeling en vergunningverlening. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 8.1. Ruimtelijke ordening (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 8.1. Ruimtelijke ordening	€ 1.756	€ 819	€ -	€ -	€ -17	€ 954	€ -308
Totaal taakveld	€ 1.756	€ 819	€ -	€ -	€ -17	€ 954	€ -308

Doorbelastingen: dekking personeelskosten en overhead ten laste van ruimtelijke projecten.

Baten: exploitatiebijdragen faciliterende grondexploitaties zoals Achterberg West fase 2, Nieuwe Veenendaalseweg 55/Kerk, opbrengsten van bestemmingsplanwijzigingen en leges en heffingen.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Omgevingsvisie en Omgevingsplan: De wettelijke verplichte taken van een gemeente voor het taakveld Ruimtelijke Ordening zijn dat deze een omgevingsvisie en een omgevingsplan vaststelt, deze actueel houdt of deze wijzigt, en besluit of ruimtelijke initiatieven passen binnen dit gestelde beleid. Voor de omgevingsvisie geldt dat deze vormvrij is, wat inhoudt dat een gemeente veel keuzevrijheid heeft wat betreft omvang en vorm. De gemeente Rhenen heeft reeds een vastgestelde Omgevingsvisie, de Visie op Rhenen 2035. Ook heeft het reeds een tijdelijk Omgevingsplan in werking. Gemeenten zijn verplicht om voor 2032 een definitief Omgevingsplan in werking te hebben. Het toewerken naar een definitief Omgevingsplan vraagt veel voorbereiding en capaciteit. Het is daarom raadzaam om de gehele periode tussen nu en 2032 hiervoor te gebruiken.

Vergunningverlening: Op het gebied van vergunningverlening geldt dat het overgrote deel van het werk wettelijke taken betreft, namelijk: Het behandelen van aanvragen om een omgevingsvergunning. En het opstellen en actueel houden van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie en de jaarlijkse uitvoeringsprogramma's die daaruit voortvloeien. Keuzevrijheid is er eigenlijk alleen op het gebied van vooroverleg en informatievoorziening.

Ruimtelijk beleid: Grofweg kan worden gesteld dat alle beleidstaken, met uitzondering van de omgevingsvisie, niet-wettelijk zijn. Om twee redenen kan toch worden gekozen voor het opstellen van beleid. Enerzijds kan beleid helpen bij het behalen van doelen en ambities van gemeente Rhenen. Een aantal van die doelen en ambities kennen een uitwerking binnen het taakveld Ruimtelijke Ordening,

Voorbeelden hiervan zijn:

- Omgevingsvisie: 1000 woningen, bescherming van landschappelijke of natuurlijke waarden;
- Volkshuisvestingsbeleid: realiseren van voldoende, passende en betaalbare woningen voor iedereen.

Ook de recent in de raad vastgestelde randzonevisie, gebiedsverkenning en programma landelijk gebied vallen hieronder. De vrijheid bestaat om dergelijk beleid niet meer op te stellen. Mogelijk leidt dit tot een lagere capaciteitsbehoefte, maar dit heeft ook invloed op het behalen van de beleidsdoelen en – ambities.

Anderzijds zijn er ruimtelijke beleidsstukken en visies. Deze kunnen een duidelijker kader geven voor het beoordelen van initiatieven, wat de besluitvorming en planbegeleiding ten goede kan komen. Ook deze beleidsstukken zijn niet wettelijk verplicht. Het ontbreken (of niet opstellen) van dit soort toetsingskaders leidt niet tot een lagere inzet van personeel, aangezien deze aanvragen en initiatieven hoe dan ook moeten worden beoordeeld (wettelijke taak). Het is in de praktijk juist efficiënter om toetsingskaders (zoals een randzonevisie) te hebben.

Ruimtelijke procedures: De ambtelijke kosten voor het doorlopen van de ruimtelijke procedures van ruimtelijke plannen worden verhaald op de initiatiefnemer. Deze kosten zijn ondergebracht in E320202 Faciliterende grondexploitatie.

Omgevingsdienst: Onder de post 'E320101 Ruimtelijke Ordening Algemeen' vallen de kosten voor de Omgevingsdienst Utrecht (ODU). Voor een groot deel voert de Omgevingsdienst taken uit op

Ruimtelijke ordening

het gebied van ruimtelijke ordening, vergunningverlening en toezicht & handhaving die zijn vastgelegd in de Omgevingswet. Daarnaast wordt een deel van de toetsing van ruimtelijke initiatieven door de gemeente, op zichzelf een wettelijke taak, uitbesteed aan de ODU, omdat we deze expertises niet zelf binnen de organisatie hebben.

Op dit taakveld is sprake van een geringe tot zeer grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 8.1. Ruimtelijke ordening (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	6-8	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E320101 Ruimtelijke ordening algemeen	€ 752	
E320102 Foodvalley ruimtelijke ordening	€ 20	
E320103 Opstellen omgevingsplannen	€ 100	
E320111 Principeverzoeken en schetsplannen	-	
E320113 Wijzigingen omgevingsplan	-	
E320202 Faciliterende grondexploitatie	€ 82	
E320998 en E620998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 954	

Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van de (actieve) gemeentelijke bouwgrondexploitatie. Hierbij kan gedacht worden aan verwerving, ontwikkeling en verkopen van gronden ter facilitering van woningbouw. Daarnaast kan gedacht worden aan de verpachting van agrarische percelen door de gemeente Rhenen. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 8.2. Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 8.2. Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	€ -10	€ 87	€ -	€ -	€ -97	€ -	€ -
Totaal taakveld	€ -10	€ 87	€ -	€ -	€ -97	€ -	€ -

Doorbelastingen: toerekening van personeelslasten en overhead aan de faciliterende grondexploitatie. Per saldo voordeel voor exploitatie van € 97.000.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Gemeenten hebben geen wettelijke plicht om gronden te verwerven, te verpachten of te ontwikkelen voor het verwezenlijken van plannen en bestemmingen. Actief grondbeleid is een middel om beleidsdoelen te realiseren, geen doel op zichzelf. Daarmee is er sprake van een taak die grote beleidsvrijheid kent. Hierbij moeten we wel rekening houden met de landelijke en regionaal vastgestelde ambities, denk hierbij bijvoorbeeld aan de woningbouwopgave die in Foodvalley verband en in het eigen volkshuisvestingsprogramma is vastgelegd.

Omdat de beoordeling is gebaseerd op de overige materiële lasten, ontbreekt de weging van de beleidsvrijheid in de tabel.

Taakveld 8.2. Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen) (x € 1.000)		
<i>Algemene toelichting</i>		<i>Beleidsvrijheid ROB</i>
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-9	
<i>Administratieve deelproducten</i>	<i>Overige lasten</i>	<i>Beleidsvrijheid eigen weging</i>
E320998 Personeelslasten	-	
Totaal van de overige materiële lasten	-	

Wonen en bouwen

Tot dit taakveld behoren de taken op het gebied van de behandeling en eventuele verstrekking van omgevingsvergunningen, het uitvoeren van bouwtoezicht en de Wet Kwaliteitsborging, het faciliteren van woningtoewijzing en het verstrekken van subsidies voor verduurzaming van woningen. De nadere duiding van de baten en lasten is als volgt:

Taakveld 8.3. Wonen en bouwen (x € 1.000)	Lasten 2026	Personeelslasten	Kapitaallasten	Toevoeging reserves	Doorbelastingen	Overige mat. kosten	Baten 2026
Taakveld 8.3. Wonen en bouwen	€ 1.691	€ 743	€ 235	€ -	€ 72	€ 641	€ -1.111
Totaal taakveld	€ 1.691	€ 743	€ 235	€ -	€ 72	€ 641	€ -1.111

Doorbelastingen: toerekening van de personeelslasten en overhead van € 32.000 aan de specifieke uitkering (SPUK) opvang ontheemden. Verder is € 40.000 aan personeelslasten en overhead toegerekend aan het project verkoop locatie springplank.

Baten: leges en heffingen omgevingsvergunningen, opbrengsten huur vastgoed zoals flexwoningen en woonwagenkamp en inkomsten specifieke uitkering (SPUK) lokale aanpak isolatie van € 286.000. Tegenover deze inkomsten van de SPUK staan direct gerelateerde lasten.

Wat doet gemeente Rhenen en de weging van beleidsvrijheid

Voldoende en passende woningen: Gemeenten hebben op grond van de Woningwet en de Huisvestingswet een zorgplicht voor voldoende en passende woningen. Gemeenten moeten beleid maken om te zorgen dat er genoeg woningen zijn voor hun inwoners, denk aan nieuwbouwplannen en afspraken met woningcorporaties. Gemeenten hebben geen plicht om zelf woningen te bouwen maar hebben op grond van de wet wel een regierol om te zorgen voor voldoende woningen. En dat deze woningen eerlijk worden verdeeld (bijvoorbeeld door het opstellen van een huisvestingsverordening met urgentieregels) en de gemeente moet erop toezien dat de kwaliteit op orde is.

Aandachtsgroepen: Gemeenten zijn via het programma 'Een thuis voor iedereen' en de (aan-komende) Wetsvoorstel versterking regie op de volkshuisvesting verplicht huisvesting te bieden aan specifieke kwetsbare groepen, ook wel aandachtsgroepen. Dit betreft mensen die extra zorg, begeleiding of een stabiele woonplek nodig hebben om hun leven opnieuw op te bouwen. Het gaat hier bijvoorbeeld om:

- medisch urgenten;
- uitstromers uit beschermd wonen en GGZ en maatschappelijke opvang;
- gezinnen met minderjarige kinderen in thuisloze situatie;
- uitstromers uit vrouwenopvang en slachtoffers mensenhandel;
- uitstromers uit jeugdzorg met verblijf;
- uitstromers uit detentie;
- mantelzorgers en -ontvangers;
- uitstappende sekswerkers;
- standplaatsen voor woonwagena.

Wonen en bouwen

Statushouders: Voor de huisvesting van statushouders krijgen gemeenten halfjaarlijks een wettelijke taakstelling.

Activiteiten uit het programma Landelijk gebied: Ook valt de verdere uitwerking van het in december 2025 vastgestelde programma Landelijk Gebied (deels) onder de toekomstige activiteiten die onder dit taakveld een plek zullen krijgen. De beleidsvrijheid zit daarmee vooral op de keuzes die reeds in dit programma zijn gemaakt.

Welstandstoezicht: De grootste beleidsvrijheid hierop zit vooral in het kader waarop getoetst moet worden (welke eisen zijn opgenomen in bijvoorbeeld het beeldkwaliteitsplan).

Samenwerking Foodvalley op ruimte en economie: Tot slot valt onder dit taakveld de samenwerking binnen Foodvalley op ruimte en economie. Deze samenwerking is aangegaan vanwege de opgaven die gemeentegrens overstijgend zijn. De tendens is dat het Rijk met name in gesprek gaat met regio's en in mindere mate met individuele gemeenten. Dit maakt dat in de strategische agenda thema's zijn gedefinieerd die regionaal i.p.v. lokaal worden aangepast. In formele zin is er echter geen sprake van een wettelijke taak en is de commitment hieraan ingevuld via de jaarplannen van de regio waarmee deelname in de regio met name een lokaal besluit is.

Op dit taakveld is sprake van een redelijke tot grote beleidsvrijheid, dit is weergegeven in onderstaande tabel:

Taakveld 8.3. Wonen en bouwen (x € 1.000)		
Algemene toelichting		Beleidsvrijheid ROB
Primaire aard van de taak	Niet wettelijk	
Mate van beleidsvrijheid conform ROB	7-9	
Administratieve deelproducten	Overige lasten	Beleidsvrijheid eigen weging
E320406 Flexwoningen	€ 79	
E320407 Realisering tijdelijke woningen	€ 66	
E320112 Overig omgevingsvergunning	-	
E320401 Omgevingsvergunning Bouwen	€ 61	
E320402 Welstandstoezicht	€ 34	
E320403 Wonen	€ 343	
E320404 Woonwagenkamp	€ 49	
E320405 Foodvalley Wonen	€ 10	
E320998 en E620998 Personeelslasten.	-	
Totaal van de overige materiële lasten	€ 641	

3 Overkoepelende thema's

De analyse in voorgaand hoofdstuk is op het niveau van de administratieve deelproducten per hoofdtaakveld uitgevoerd. Echter heeft de gemeente ook te maken met een aantal overkoepelende thema's waarbij de beleidsvrijheid met name vanuit dat perspectief bekeken dient te worden. Deze thema's zijn in dit hoofdstuk nader uitgeschreven.

Kapitaallasten

Kapitaallasten zijn kosten van investeringen en bestaan uit het totaal van afschrijvingslasten en rentelasten. Deze kosten weerspiegelen de waardevermindering van activa door gebruik of veroudering en de financieringskosten van het geïnvesteerde kapitaal.

Niet beïnvloedbaar op de korte termijn

Op korte termijn zijn deze lasten nauwelijks beïnvloedbaar. Als een investering is gedaan, liggen de lasten in beginsel voor de hele looptijd vast in de begroting. Kapitaallasten worden daarom vaak de "sluipmoordenaar" van de begroting genoemd. Omdat ze voor lange tijd (soms 30 tot 60 jaar) vastliggen, beperken ze de financiële flexibiliteit van een organisatie voor toekomstige keuzes. Op korte termijn kun je wel denken aan het optimaliseren van de voorgenomen investeringen. Dus kritisch kijken naar de noodzaak van vervanging en de omvang van investeringen. Daarnaast is het belangrijk om naar de aflossingsmogelijkheden te bekijken. Tevens kunnen gemeenten ervoor kiezen om reserves in te zetten voor de tijdelijke dekking van de kapitaallasten in de exploitatie. Tot slot is één extreme variant het afstoten van investeringen die zijn gedaan, veelal zal dit echter betekenen dat de functie van deze investeringen op een andere wijze gefaciliteerd dient te worden.

Wel beïnvloedbaar op de middellange en lange termijn

De kapitaallasten van de gerealiseerde investeringen staan vast, maar de omvang van de kapitaallasten kunnen we naar de toekomst toe wel beïnvloeden via:

- **Investeringsstop of -vertraging:** Door nieuwe investeringen uit te stellen of te schrappen, voorkom je de groei van toekomstige kapitaallasten.
- **Wijziging afschrijvingsbeleid:** Door het verlengen van afschrijvingstermijnen of investeringen niet volledig af te schrijven dalen de jaarlijkse kapitaallasten. Hierbij dient wel rekening gehouden te worden met de verwachte economische levensduur. Het is daarmee niet toegestaan om het afschrijvingsbeleid continu te wijzigen.
- **Desinvesteringen:** Het verkopen van vastgoed of kapitaalgoederen beëindigt de afschrijvingslasten en verlaagt de rentelasten als de opbrengst wordt gebruikt om schuld af te lossen. Zoals aangegeven zal wel bepaald dienen te worden of de noodzakelijke functie van deze investeringen op een andere wijze geborgd moet worden.

- **Financieringsvormen:** Kiezen voor gunstige financieringsvormen of het oversluiten van leningen om de rentelast te verminderen.

Overhead en personeelslasten

Door adviesbureau Berenschot is de benchmark 'Formatie en kosten' uitgevoerd voor de gemeente Rheden. Deze benchmark bestaat uit een tweetal onderdelen, namelijk:

1. Benchmark formatie en apparaatskosten
2. Benchmark totale kosten

De benchmark is opgenomen in deel 2 van deze rapportage waarin de samenvatting van de bevindingen als volgt is:

De totale apparaatskosten zijn conform het gemiddelde van de referentiegroep (1% lager - €0,1 miljoen), op basis van de benchmark zijn individuele afwijkingen grotendeels te verklaren door werklastenindicatoren. De gemeente heeft een grotere formatieomvang, lagere overige relevante kosten (zoals materiële uitvoeringskosten, uitbestedingskosten, ICT kosten en huisvestingskosten) en hogere begrote bovenformatieve inhuurkosten.

In de rapportage is daarnaast een beeld per thema opgenomen, deze is als volgt:

Bedrijfsvoeringsthema's zijn 5% lager dan gemiddeld per inwoner (-€ 0,4 miljoen). Het aantal formatieplaatsen is de belangrijkste werklastindicator voor de bedrijfsvoering, indien we daar rekening mee houden, dan zijn deze kosten 7% lager dan gemiddeld (-€ 0,6 miljoen). Op de onderliggende taken zien we hogere en lagere kosten die wij grotendeels kunnen verklaren.

Fysieke thema's zijn 13% lager dan gemiddeld (-€ 1,6 miljoen). Op basis van de werklastindicatoren kunnen we de lagere kosten voor twee derde verklaren.

Sociale thema's zijn 33% hoger dan gemiddeld (+€ 1,7 miljoen). Op basis van de werklastindicatoren kunnen we de hogere kosten voor de helft verklaren.

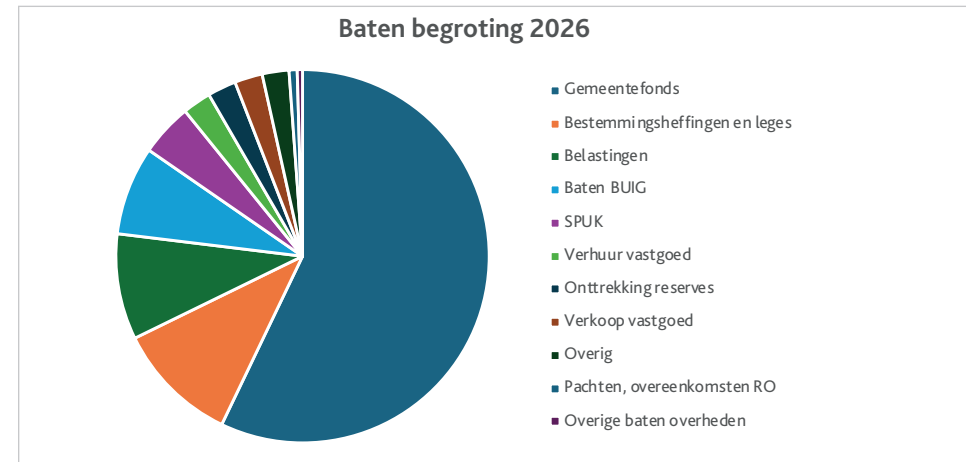
Algemene thema's zijn 5% hoger dan gemiddeld (+€ 0,1 miljoen). Op de onderliggende taken zien we hogere en lagere kosten die wij niet geheel kunnen verklaren.

Voor de onderliggende conclusies verwijzen we door naar de rapportage van Berenschot. Om de verbinding met de benchmark te maken is een koppeling gemaakt tussen de hoofdtaakvelden en de (sub)thema's op het niveau van de loonkosten en de formatie.. Deze tabel is opgenomen in bijlage 3 van deze rapportage en kan gebruikt worden om de inhoudelijke toelichting op de taakvelden te koppelen aan de beelden vanuit de formatiebenchmark.

Baten

In aanvulling op de beleidsvrijheid ten aanzien van de lastenkant liggen er uiteraard ook op het gebied van de baten kansen ten aanzien van beleidsvrijheid. In onderstaande grafiek is een weergave op hoofdlijnen opgenomen met daarbij inzicht in de baten die in de begroting 2026 zijn opgenomen. Belangrijk om te weten is dat niet alle baten structureel van aard zijn. Na de grafiek worden een aantal baten inhoudelijk toegelicht, waarbij ook wordt ingegaan op de beleidsvrijheid om deze baten wel/niet te verhogen.

Opbrengstsoorten	Bedragen (in € 1.000)
Gemeentefonds	-41.260
Bestemmingsheffingen en leges	-7.683
Belastingen	-6.620
Baten BUIG	-5.555
Specifieke uitkeringen (SPUK)	-3.286
Verhuur vastgoed	-1.785
Onttrekking reserves	-1.785
Verkoop vastgoed	-1.741
Overig	-1.674
Pachten, overeenkomsten RO	-508
Overige baten overheden	-329
Eindtotaal	-72.225

Gemeentefonds (€ 41.260.000)

De uitkering uit het gemeentefonds is met € 41,2 miljoen (57% van de totale baten) de grootste inkomstenbron van de gemeente. Deze middelen zijn vrij besteedbaar. Met andere woorden: er liggen geen harde bestedingsverplichtingen onder deze middelen. Dit geldt ook voor de decentralisatie- en integratieuitkeringen die onderdeel zijn van het gemeentefonds. Hoewel er in tegenstelling tot de Specifieke Uitkeringen (SPUK's) geen directe verantwoordingsplicht aan het Rijk is over de precieze besteding van deze middelen, verwacht het Rijk wel dat gemeenten deze middelen overeenkomstig het beoogde doel inzetten. Daarnaast zijn deze middelen een belangrijke bron om de lasten vanuit voorgaand hoofdstuk te financieren en is de beleidsvrijheid vanuit dat perspectief uiteraard afhankelijk van keuzes die daar worden gemaakt. Vanaf 2027 treedt daarnaast een nieuw financieringsstelsel in werking, waarbij gemeenten rekening moeten houden met mogelijke kortingen. Dat beïnvloedt de beleidsvrijheid negatief.

Bestemmingsheffingen en leges (€ 7.683.000)

Voor een aantal diensten die de gemeente levert, moeten inwoners en bedrijven, de gemeente rechtstreeks betalen. Dit geldt voor de riool- en afvalstoffenheffing, lijkbezorging en leges, zoals voor de uitgifte van reisdocumenten en het verlenen van vergunningen. Met het totaal van de bestemmingsheffingen en leges is een opbrengst gemoeid van ruim € 7,5 miljoen. In tegenstelling tot algemene belastingen, zoals de Onroerendezaakbelasting (OZB), mogen de inkomsten uit bestemmingsheffingen en leges in de regel niet hoger zijn dan de werkelijke lasten die de gemeente voor die dienst maakt. In vakjargon mogen deze inkomsten niet meer dan 100% kostendekkend zijn.

Wanneer de gemeente erin slaagt om bij volledige kostendekkende tarieven de kosten te verlagen dan dient dit voordeel te worden teruggegeven aan de gebruikers door het verlagen van de tarieven. Voorbeelden hiervan zijn efficiënter werken of het toepassen van een andere kostenverdelings-systematiek.

De financiële ruimte tussen de tarieven 2026 en de tarieven bij 100% kostendekking biedt mogelijkheden om extra inkomsten te verwerven. In onderstaande tabel is de financiële ruimte per verordening in beeld gebracht:

Nr.	Verordeningen 2026	Financiële ruimte (€ x 1.000)	Financiële ruimte (in %)
1.	Verordening afvalstoffenheffing	20	1%
2.	Verordening Rioolheffing	50	2%
3.	Verordening leges omgevingsvergunning H1 en H3	399	46%
4.	Verordening leges omgevingsvergunning H2	512	43%
5.	Verordening lijkbezorgingsrechten	12	2%
	Totaal	993	

Op dit moment wordt een aanzienlijk deel van de leges niet in rekening gebracht aan inwoners en bedrijven. De kosten hiervan worden nu gedekt uit de algemene middelen (bijvoorbeeld vanuit het gemeentefonds of de OZB). Financieel gezien is begrotingsruimte te creëren door de tarieven te verhogen naar een (meer) kostendekkend niveau. In hoeverre de tarieven daarmee nog op een aanvaardbaar maatschappelijk niveau liggen is de vraag. Daarnaast kunnen andere beleidskeuzes worden gemaakt. Denk bijvoorbeeld aan het verlagen van de tarieven voor de heffingen door een efficiëncyslag, en het realiseren van extra begrotingsruimte door de OZB te verhogen.

Tot slot kan worden onderzocht in welke mate overheadkosten nu toegerekend worden aan deze tarieven. Een toename in deze toerekening zal resulteren in meer ruimte om de tarieven te verhogen waardoor deze kosten niet meer uit de algemene middelen gedekt dienen te worden.

Belastingen (€ 6.620.000)

De belastingen vormen met € 6,6 miljoen (ruim 9%) een belangrijke inkomstenbron van de gemeente. De gemeentelijke belastingen zijn heffingen die de inwoner of ondernemer betaald aan

de gemeente. Deze inkomsten gebruikt de gemeente voor voorzieningen zoals straatverlichting, wegonderhoud, verlenen van zorg enzovoort. Aan belastingen zit geen bestedingsverplichting voor de gemeente. Met andere woorden staat er bij belastingen zoals de onroerendzaakbelasting geen directe tegenprestatie tegenover. Gemeenten hebben dus een grote mate van beleidsvrijheid om hun tarieven vast te stellen. Maar de verhoging is wel gebonden aan de besluitvorming door de gemeenteraad. Verder blijkt uit jurisprudentie dat een extreme verhoging, zoals een verdubbeling van de OZB in één jaar, juridisch niet zomaar mag. De rechter kan dergelijke verhogingen vernietigen als ze niet goed onderbouwd zijn.

In het kader van de financiële verhoudingswet ontvangen gemeenten een aanvullende uitkering bij een artikel 12 procedure als de OZB een redelijk peil heeft bereikt. Voor het redelijke peil geldt in 2026 een OZB-tarief van 0,1648. Ten opzichte van het gemiddelde OZB-tarief in Rhenen bedraagt de structurele financiële ruimte circa € 1,5 miljoen. Hiermee kan begrotingsruimte worden gecreeerd. In dit verband is het ook goed om te weten dat een OZB-verhoging woningen van 1% gelijk staat aan een bedrag van € 40.000. Voor de OZB-niet woningen gaat het om € 19.000.

Tenslotte geldt voor inwoners met een laag inkomen en weinig vermogen een kwijtscheldingsregeling. Gemeenten mogen niet zelf de vermogensgrens voor deze kwijtschelding onbepaald verlagen; ze moeten zich houden aan de regels van de Raad van State.

Baten BUIG (€ 5.555.000)

De Gebundelde Uitkering (BUIG) is de financiële middenstroom van het Rijk aan gemeenten voor het uitvoeren van de Participatiewet. Dit omvat de kosten voor bijstandsuitkeringen, loonkosten-subsidies en aanverwante regelingen. Gemeenten hebben de vrijheid om het budget in te zetten, maar dragen ook het financiële risico. Als de uitgaven hoger zijn dan het ontvangen BUIG-budget, moet de gemeente dit in principe zelf opvangen (tenzij aanspraak kan worden gemaakt op de vangnetregeling). De BUIG-budgetten worden jaarlijks verdeeld via een objectief en deels historisch verdeelmodel, afhankelijk van de grootte en specifieke kenmerken van de gemeente. Het budget van Rhenen wordt vooral historisch bepaald. Rhenen krijgt een aandeel in het macrobudget dat gebaseerd is op het eigen aandeel in de bijstandsuitgaven van een eerder jaar (vaak twee jaar terug). Om jaarlijkse fluctuaties op te vangen heeft de gemeente een risicoreserve van maximaal 10% van het BUIG budget.

Inkomsten uit specifieke uitkeringen – SPUKS (€ 3.286.000)

De specifieke uitkering (SPUK) is een financiële regeling waarbij de gemeente geld van het Rijk

ontvangt voor specifiek geormerkte doelen, zoals sport, gezondheid (GALA), opvang ontheemden, duurzaamheid enz. Bij SPUK-regelingen geldt een strikte bestedingsverplichting: het budget moet worden besteed aan het doel dat het Rijk heeft gesteld. Andere kernmerken zijn:

- Verantwoording (SiSa): Gemeenten verantwoorden de uitgaven via de SiSa-methodiek in de jaarrekening.
- Overschot/Terugvordering: Als het geld niet of niet-rechtmatig aan het doel is besteed, kan het Rijk de subsidie terugvorderen.

Het Rijk streeft erna het aantal SPUK's af te bouwen door de hoge administratieve lasten en beperkte lokale beleidsvrijheid. Maar er zijn nog steeds veel specifieke uitkeringen landelijk in omloop (circa 180) waarvan er 26¹ van toepassing zijn voor Rhenen.

De mogelijkheden om hier beleidsvrijheid te creëren zijn beperkt. Gedacht kan worden aan het (tijdelijk) toerekenen van reguliere werkzaamheden aan de specifieke uitkeringen voor zover de regeling dat toestaat waardoor deze in mindere mate gedekt dienen te worden uit de algemene vrij besteedbare middelen.

Verhuur vastgoed (€ 1.785.000)

De gemeente Rhenen ontvangt bijna € 1,8 miljoen uit verhuur van het gemeentelijk vastgoed. In de praktijk blijkt dat gemeenten door actiever vastgoedbeheer, strategische verkoop en het commerciële verhuren van panden extra inkomsten kunnen verwerven. Gebouwen die niet direct nodig zijn voor de publieke taak (maatschappelijk vastgoed) kunnen tegen marktconforme prijzen worden verhuurd of geëxploiteerd. Dit voorkomt leegstand en levert huurinkomsten op. Panden of gronden die niet meer strategisch noodzakelijk zijn, kunnen worden verkocht. Dit levert een eenmalige inkomstenstroom op en bespaart op onderhoudskosten. Verder kunnen investeringen in energiebesparende maatregelen (zoals isolatie en zonnepanelen) zorgen dat de exploitatielasten dalen. De besparingen kunnen opnieuw worden geïnvesteerd of zorgen voor een hoger nettorendement. Bij het verhuren of verkopen van gemeentelijk vastgoed moet de gemeente rekening houden met het Didam-arrest, dat voorschrijft dat er een eerlijke kans moet zijn voor gegadigden.

Onttrekking reserves (€ 1.785.000)

Gemeenten onttrekken jaarlijks middelen uit de reserves voor de dekking van incidentele lasten in de exploitatie. Binnen de huidige wet- en regelgeving is het maar beperkt mogelijk om structurele lasten te dekken uit reserves. Hierop zijn twee uitzonderingen van toepassing:

1. Het structureel dekken van de kapitaallasten uit een reserve.

2. Sinds 2024 mogen gemeenten 10% van het vrij besteedbare deel van de algemene reserve inzetten voor de dekking van structurele lasten. Dit onder de voorwaarde dat de solvabiliteit groter of gelijk aan 20% is en blijft. Ook moet het weerstandsvermogen naar het oordeel van de toezichthouder voldoende zijn, gebaseerd op een adequate risico-inventarisatie.

Het is dus mogelijk om incidentele en structurele begrotingsruimte te creëren door het inzetten van reserves.

Verkoop vastgoed (€ 1.741.000)

Zie verhuur vastgoed. De incidentele verkoopopbrengst die in de begroting 2026 is opgenomen is een uitvloeisel van de vastgestelde ombuigingen bij de perspectiefnota 2026. De voorgenomen verkopen zijn als volgt te specificeren:

Verkoop Westpoort	€	409.000
Verkoop perceel hondenschool	€	1.332.000
Totaal	€	1.741.000

Overeenkomsten ruimtelijke ontwikkeling (RO)

Onder de Omgevingswet is kostenverhaal voor gemeenten verplicht bij ruimtelijke ontwikkelingen, zoals woningbouw. Gemeenten verhalen kosten voor voorzieningen (wegen, riool, groen, uren) via een overeenkomst (anterieur) of publiekrechtelijk via het omgevingsplan of een omgevingsvergunning. De regels voor kostenverhaal zijn vastgelegd in afdeling 13.6 van de Omgevingswet en het Omgevingsbesluit. In Rhenen ontbreekt een eenduidige lijn voor het kostenverhaal, waardoor de kans aanwezig is dat niet alle kosten worden verhaald.

Overige opbrengsten

Onder de overige baten (overheden) worden onder meer de volgende opbrengsten verantwoord:

- Dividend en rentebaten
- Eigen bijdrage WMO
- Exploitatiebijdrage opvang statushouders
- Opbrengsten afvalinzameling (niet zijn de heffing)
- Verzekeringsuitkeringen
- Opbrengsten bekabelars straatwerk
- Rijkbijdrage GGZ-arrangementen

De mogelijkheden om hierbinnen extra begrotingsruimte te creëren is op voorhand beperkt.

Samenwerkingsverbanden en uitbestedingen

Gemeenten maken in toenemende mate gebruik van samenwerkingsverbanden en uitbesteding om hun taken uit te voeren. Dit geldt in het bijzonder voor kleinere gemeente, zoals Rhenen, die vaak niet over voldoende schaalgrootte beschikking om alle taken zelfstandig en efficiënt uit te voeren. Samenwerking en uitbesteding kunnen bijdragen aan kostenbesparing, kwaliteitsverbetering en risicospreiding, maar hebben ook gevolgen voor de mate van beleidsvrijheid c.q. waarop deze gerealiseerd kan worden. Tevens kunnen samenwerkingsverbanden helpen in de afstemmingen die met het Rijk gevoerd worden inclusief het behartigen van de belangen van de regio als geheel. Ook dienst opgemerkt te worden dat een (gemeentelijke) samenwerking niet per definitie resulteert in voorgaande voordeel, de praktijk laat bijvoorbeeld zien dat bedrijfsvoeringsorganisatie regelmatig onderwerp van discussie zijn en soms ook tot ontmanteling resulteren.

Tot slot zijn gemeenten wettelijk verplicht om op een aantal gebieden een samenwerking aan te gaan, hierbij kan gedacht worden aan:

- 1. De publieke gezondheid:** de oorsprong hiervoor is te vinden in de Wet publieke gezondheid en voert Rhenen uit door te participeren in de GGD regio Utrecht;
- 2. Veiligheid en crisisbeheersing:** de oorsprong hiervoor is te vinden in de Wet veiligheidsregio's en voert Rhenen uit door te participeren in de Veiligheidsregio Utrecht;
- 3. Omgevingsrecht:** de oorsprong hiervoor is te vinden in de Omgevingswet en voert Rhenen uit door te participeren in de Omgevingsdienst Regio Utrecht.

Rhenen participeert in diverse regionale samenwerkingsverbanden, Een belangrijk voorbeeld is de regio Foodvalley, in dit samenwerkingsverband werken meerdere gemeenten samen aan de regionale opgaven op bijvoorbeeld het gebied van economie en leefomgeving. De regio Foodvalley is daarnaast een belangrijke partij bij het inkopen en afstemmen van jeugdhulp binnen de regio. Dit blijkt bijvoorbeeld uit gezamenlijke contracten die met aanbieders worden afgesloten.

Verder is Rhenen onderdeel van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), hierin zijn de wettelijke taken op het gebied van brandweerzorg, rampenbestrijding en crisisbeheersing opgenomen. Een ander voorbeeld is de uitvoering van de jeugdgezondheidszorg door de GGD regio Utrecht.

De omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU) is een regionaal samenwerkingsverband waarin meerdere gemeenten samenwerken op het gebied van vergunningsverlening, toezicht en handhaving (VTH-taken). De ODRU voert deze taken uit namens de deelnemende gemeenten, met name op het gebied van milieu, bouwen en ruimtelijke ordening.

Een laatste voorbeeld van samenwerkingsverbanden die Rhenen is aangegaan betreft de Afval Verwijdering Utrecht (AVU). Zij verzorgen in opdracht van 25 gemeenten, waaronder Rhenen, de overslag, het transport en de verwerking van huishoudelijk afval. Dit met als doel om de belasting voor het milieu zoveel als mogelijk terug te brengen.

Uit voorgaande voorbeelden blijkt dat de beleidsvrijheid voor Rhenen in belangrijke mate beïnvloed kan worden door de wijze waarop taken zijn georganiseerd. De gemeente maakt gebruik van zowel samenwerkingen als (gedeeltelijke) uitbesteding van taken. Het uitgangspunt van samenwerkingsverbanden is dat deze een bijdrage leveren aan voorbeelden op gebied van efficiëntie, expertise en schaalgrootte. Anderzijds resulteert dit veelal wel in beperktere sturingsmogelijkheden voor de gemeente. Besluitvorming is immers gedeeld met andere partijen en dient plaats te vinden binnen de kaders van contracten en gezamenlijke afspraken. Voor de volledigheid is hieronder het totaaloverzicht opgenomen van de verbonden partijen die zijn toegelicht in de begroting 2026:

- Regio Foodvalley (FV);
- Regionaal Archief Zuid-Utrecht (RAZU);
- Afvalverwijdering Utrecht (AVU);
- Omgevingsdienst Utrecht (ODU);
- GGD regio Utrecht (GGDrU);
- Jeugdhulpregio JeugdFV;
- Sportservice de Vallei;
- Valleihopper;
- Sociale Werkvoorziening Zuid Oost Utrecht (IW4);
- Veiligheidsregio Utrecht (VRU).

Naast deze vorm van samenwerking heeft de gemeente Rhenen ook nog dienstverleningsovereenkomsten met andere gemeenten afgesloten voor de uitvoering van een aantal gemeentelijke taken.

De belangrijkste hiervoor betreffen:

- Gemeente Veenendaal voor de uitvoering van de participatiewet;
- Gemeente Ede voor de uitvoering van de belastingen.

Bijlage 1 Overzicht van hoofdtaakvelden en taakvelden

Hoofdtaakveld	Taakvelden
Bestuur en ondersteuning	<ul style="list-style-type: none"> • Bestuur en ondersteuning • Beheer en overige gronden en gebouwen • Onroerendezaakbelasting woningen • Belastingen overig • Overige baten en lasten • Mutaties reserves <ul style="list-style-type: none"> • Burgerzaken • Overhead • Treasury • Onroerendezaakbelasting niet woningen • Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds • Vennootschapsbelasting • Resultaat van de rekening van baten en lasten
Veiligheid	<ul style="list-style-type: none"> • Crisisbeheersing en brandweer <ul style="list-style-type: none"> • Openbare orde en veiligheid
Verkeer, vervoer en waterstaat	<ul style="list-style-type: none"> • Verkeer en vervoer • Recreatieve havens <ul style="list-style-type: none"> • Parkeren • Openbaar vervoer
Economie	<ul style="list-style-type: none"> • Economische ontwikkeling • Bedrijfsloket en regelingen <ul style="list-style-type: none"> • Fysieke bedrijfsinfrastructuur
Onderwijs	<ul style="list-style-type: none"> • Openbaar basisonderwijs • Onderwijsbeleid en leerlingenzaken <ul style="list-style-type: none"> • Onderwijshuisvesting
Sport, cultuur en recreatie	<ul style="list-style-type: none"> • Sportbeleid en activering • Cultuurpresentatie, cultuurproductie, cultuurparticipatie en musea • Openbaar groen en (openlucht) recreatie <ul style="list-style-type: none"> • Sportaccommodaties • Cultureel erfgoed • Media
Sociaal domein	<ul style="list-style-type: none"> • Samenkracht en burgerparticipatie • Inkomensregelingen • Arbeidsparticipatie • Maatwerkdienstverlening 18- • Geëscaleerde zorg 18- <ul style="list-style-type: none"> • Wijkteams • Begeleide participatie • Maatwerkvoorzieningen WMO * Maatwerkdienstverlening 18+ • Geëscaleerde zorg 18+
Volksgezondheid en milieu	<ul style="list-style-type: none"> • Volksgezondheid • Afval • Begraafplaatsen en crematoria <ul style="list-style-type: none"> • Riolering • Milieubeheer
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<ul style="list-style-type: none"> • Ruimtelijke ordening • Wonen en Bouwen <ul style="list-style-type: none"> • Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)

Bijlage 2 Begrippenlijst

Algemene begrippen

Personeelslasten

Dit betreffen de lasten die samenhangen met de medewerkers van de gemeente Rhenen en met de inhuur.

Kapitaallasten

Onder deze lasten zijn de zogeheten afschrijvings- en rentelasten opgenomen. Veelal zijn dit lasten die ontstaan als gevolg van investeringen die in het verleden zijn gedaan.

Toevoegingen reserves

Het toevoegen van resultaten aan de reserves is afzonderlijk weergegeven.

Doorbelastingen

Dit betreft het doorbelasten van loonkosten en/of overhead (waaronder personeelslasten) aan specifieke projecten, bijvoorbeeld die separaat worden gesubsidieerd via de specifieke uitkeringen (SPUK) of aan investeringsprojecten.

Overige materiële lasten

Dit betreft de restcategorie van lasten. Veelal zullen dit de programmalasten zijn die we als gemeente Rhenen maken.

Baten

Hieronder zijn de baten opgenomen. Deze zijn voor de analyse niet nader gesplitst maar zijn wel op hoofdlijnen toegelicht.

Begrippen beleidsvrijheid

Eigen initiatief

Dit betreffen activiteiten waar gemeente Rhenen zelf besloten heeft tot uitvoering van de taak. Als gemeente hebben we daarmee zelf het doel en de gewenste uitkomst vastgesteld. Hierdoor zijn we in staat om zelf te bepalen wat we willen bereiken en hoe we dit willen bereiken. Dit resulteert in een hoge mate van beleidsvrijheid.

Optionele taak

De optionele taak is een taak waarbij het Rijk de taakuitvoering wettelijk mogelijk heeft gemaakt, maar waarbij de gemeente niet is verplicht tot uitvoering. Bijvoorbeeld de verplichting om een verordening op te stellen, maar de mogelijkheid om zelf hier een eigen invulling aan te geven.

Aanbevolen taak

Een aanbevolen taak heeft veel overlap met de optionele taak. Het grootste verschil is dat in dit geval het Rijk een aanbeveling doet aan de gemeente om de taak uit te voeren, bijvoorbeeld door het vaststellen van rijksbeleid. Desondanks is hier geen sprake van een bindende taak en volgt er ook geen sanctie bij het niet uitvoeren van deze taak. Overheden worden daarmee vooral geacht om (in zekere zin) mee te werken aan deze gezamenlijk geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Verplichte taak

In dit geval heeft het Rijk voorgeschreven dat de gemeente de taak moet uitvoeren. In het rapport van ROB worden er nog gradaties aangegeven in de wijze waarop de invulling aan de gemeente is overgelaten, namelijk:

- Politiek medebewind: De Wet laat de gemeente de ruimte om bij de uitvoering een lokale normstelling te hanteren.
- Ambtelijk medebewind: er bestaat geen ruimte voor lokale normstelling, maar de Wet laat wel voldoende ruimte om- op bestuurlijk niveau – vooral recht te doen aan de doeleinden van de wet.
- Mechanisch medebewind: de Wet schrijft nauwkeuring voor hoe de wet moet worden uitgevoerd; verplichting tot toepassing voorgeschreven regelgeving.

Bijlage 3 Aansluiting hoofdtaakvelden met categorieën Berenschot

In onderstaand overzicht zijn de loonkosten* uit de formatiebenchmark van Berenschot inclusief de FTE gekoppeld aan de hoofdtaakvelden. Berenschot gebruikt bij de formatiebenchmark hun eigen model. Dit model is opgebouwd uit (sub)thema's en activiteiten. Deze zijn zo goed mogelijk toegerekend

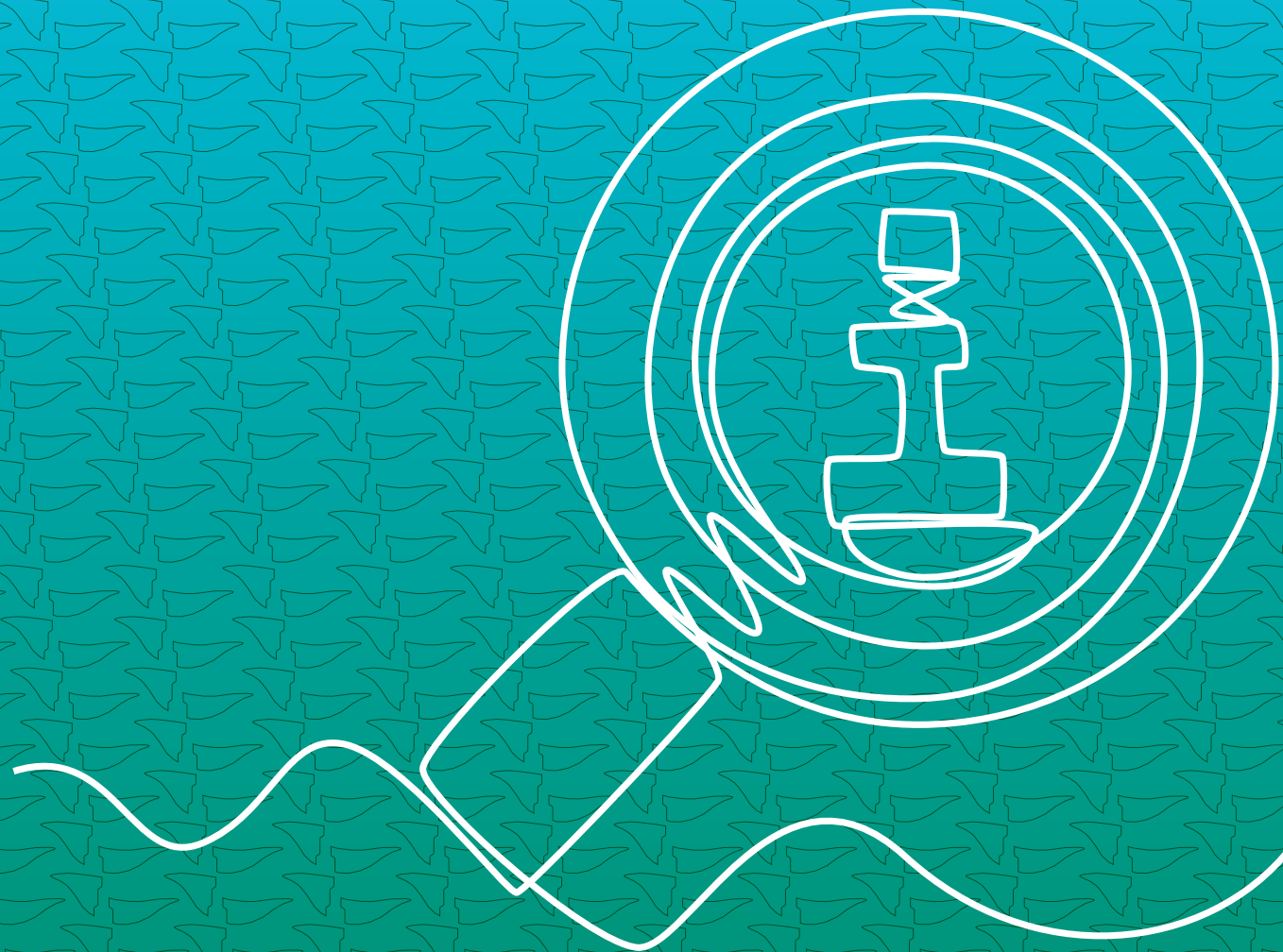
Aansluiting hoofdtaakvelden met categorieën Berenschot	FTE	Loonkosten in € x 1.000
BESTUUR EN ONDERSTEUNING	73,79	6.728
A3 BELEID EN UITVOERING KCC	1,36	95
A4 BELEID EN UITVOERING BURGERZAKEN	5,60	421
A5 BELEID EN UITVOERING BELASTINGEN EN WOZ	0,05	6
A6 BELEID EN UITVOERING OVERIGE ALGEMENE THEMA'S	0,95	101
F3 UITVOERING VASTGOED (excl. exploitatie vastgoed)	3,39	293
F8 UITVOERING BAG, BGT EN LANDMETINGEN	0,63	46
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	0,30	26
S10 UITVOERING OVERIGE SOCIALE THEMA'S	0,07	6
B1 DIRECTIE EN MANAGEMENT	5,00	721
B2 AMBTELIJK SECRETARIAAT	2,39	184
B3 ALGEMEEN ADVIES EN ONDERSTEUNING	5,24	508
B4 PERSONEELSZAKEN	4,91	443
B5 FINANCIËN EN CONTROL	9,45	951
B6 INFORMATISERING EN AUTOMATISERING	9,88	855
B7 JURIDISCHE ZAKEN	3,47	312
B8 COMMUNICATIE	5,58	474
B9 FACILITAIRE ZAKEN	5,33	357
B10 INFORMATIEBEHEER / DIV (INTERNE DIENSTVERLENING)	3,11	238
B11 BESTUURSZAKEN EN BESTUURSONDERSTEUNING	4,64	441
B12 GRIFFIE	2,33	241
F1 BELEID FYSIEKE THEMA'S	0,10	10
ECONOMIE	1,87	161
A2 BELEID EN UITVOERING ECONOMIE, RECREATIE EN TOERISME	1,87	161

aan de hoofdtaakvelden. Op enkele onderdelen binnen het fysiek domein blijkt dat niet haalbaar. De clustering van activiteiten heeft daardoor betrekking op meerdere hoofdtaakvelden. In onderstaand overzicht zijn deze activiteiten aan een gecombineerd fictief (hoofd)taakveld toegerekend.

Aansluiting hoofdtaakvelden met categorieën Berenschot	FTE	Loonkosten in € x 1.000
ONDERWIJS	1,63	140
S7 UITVOERING ONDERWIJS	1,63	140
SOCIAAL DOMEIN	37,26	3.503
A6 BELEID EN UITVOERING OVERIGE ALGEMENE THEMA'S	1,97	188
S1 BELEID SOCIALE THEMA'S	10,16	1.039
S10 UITVOERING OVERIGE SOCIALE THEMA'S	3,38	284
S2 UITVOERING WERK, INKOMEN EN SCHULDHULP	0,17	15
S3 UITVOERING WMO	9,16	846
S4 UITVOERING BESCHERMD WONEN	0,24	21
S5 UITVOERING JEUGDZORG	10,46	953
S6 UITVOERING MAATSCHAPPELIJK WERK EN WELZIJN	1,71	156
SPORT, CULTUUR EN RECREATIE	10,25	741
F2 UITVOERING BEHEER OPENBARE RUIMTE	8,31	560
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	0,59	48
S1 BELEID SOCIALE THEMA'S	0,99	97
S9 UITVOERING KUNST, CULTUUR EN ERFGOED	0,36	36
VEILIGHEID	7,12	652
A1 BELEID EN UITVOERING OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID	6,02	552
A6 BELEID EN UITVOERING OVERIGE ALGEMENE THEMA'S	0,55	56
F6 UITVOERING VTH OMGEVINGSWET EN MILIEUONDERZOEK	0,56	44
VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT, OPENBAAR GROEN EN AFVAL*	9,35	775
F2 UITVOERING BEHEER OPENBARE RUIMTE	5,31	392
F7 UITVOERING PARKEREN	0,87	59
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	1,52	146
F1 BELEID FYSIEKE THEMA'S	1,66	178

Aansluiting hoofdtaakvelden met categorieën Berenschot	FTE	Loonkosten in € x 1.000
VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT	4,01	377
F2 UITVOERING BEHEER OPENBARE RUIMTE	2,09	180
F1 BELEID FYSIEKE THEMA'S	1,92	197
VOLKSGEZONDHEID EN MILIEU	16,16	1.288
F2 UITVOERING BEHEER OPENBARE RUIMTE	1,61	130
F4 UITVOERING AFVAL	7,17	515
F6 UITVOERING VTH OMGEVINGSWET EN MILIEUONDERZOEK	0,22	21
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	3,74	294
F1 BELEID FYSIEKE THEMA'S	3,42	327
VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDELIJKE VERNIEUWING	23,57	2.283
F5 UITVOERING RUIMTELIJKE ONTWIKKELING EN GRONDZAKEN	11,72	1.166
F6 UITVOERING VTH OMGEVINGSWET EN MILIEUONDERZOEK	5,34	469
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	0,57	54
F1 BELEID FYSIEKE THEMA'S	5,94	594
VERKEER, VERVOER EN WATERSTAAT EN OPENBAAR GROEN*	0,84	61
F9 UITVOERING OVERIGE FYSIEKE THEMA'S	0,84	61
Eindtotaal	185,86	16.708

* De clustering van activiteiten door Berenschot loopt op onderdelen niet gelijk aan de indeling van de hoofdtaakvelden. Daarom zijn deze clusterings in een apart 'hoofdtaakveld' weergegeven.

Deel 2 - inzicht in formatie

Benchmark formatie en kosten

Gemeente Rhenen

Max van den Brekel, Noa Agami en Bahamin Khosravi

20 APRIL 2026

Opbouw benchmarksamenvatting

Benchmark formatie en apparaatskosten

1. Onderzoek en methodiek
2. Uitkomsten op organisatieniveau
3. Uitkomsten per hoofdthema
4. Belangrijkste bevindingen en vervolg

Bijlagen

5. Het benchmarkproces (formatie en apparaatskosten)
6. Referentiegroep
7. Detailuitkomsten benchmark formatie en apparaatskosten
8. Benchmark totale kosten

Separate bijlage

9. Clustering benchmark totale kosten

Onderzoek en methodiek

Onderzoeksvraag
Benchmark in het groter geheel
Methodiek benchmark
Benchmarkthema's
Uw referentiegroep

Onderzoeksvraag

Hoe verhouden de kosten en formatie per taak (primaire proces en overhead) van uw organisatie zich tot die van andere, vergelijkbare gemeenten?*

- Op basis van een peildatum (vastgestelde formatie 1-1-2026 en begroting 2026).

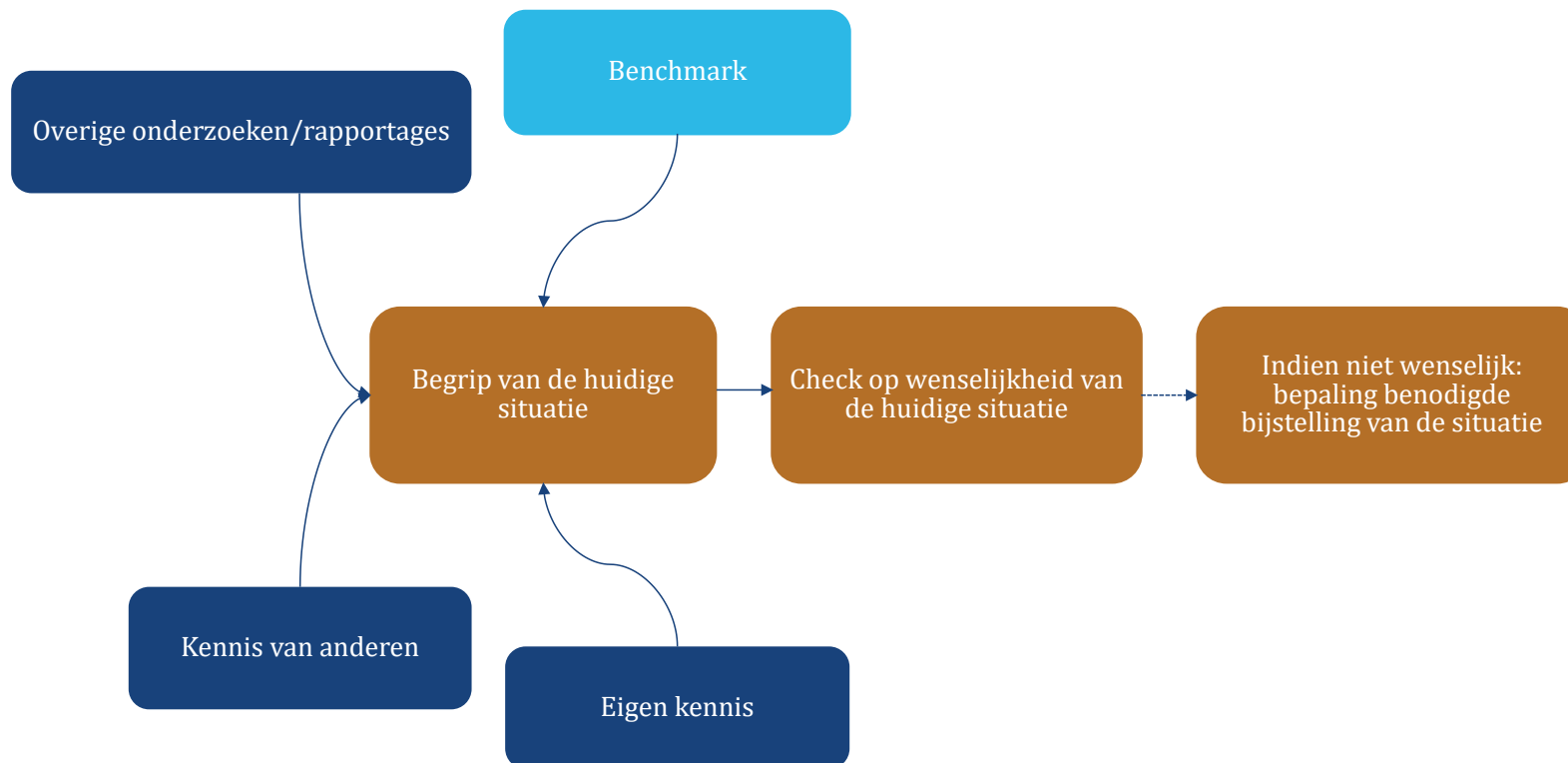
Doel:

- Inzicht bieden in de relatieve kosten en formatie van uw organisatie.

Resultaat:

- Objectieve vergelijkingsinformatie, eerste handvat voor objectieve discussie: niet het "finale oordeel".
- Vormt/biedt basis voor normering, sturing en inrichting primair proces en overhead.
- Biedt focus voor vervolgonderzoek.

Benchmark in het groter geheel

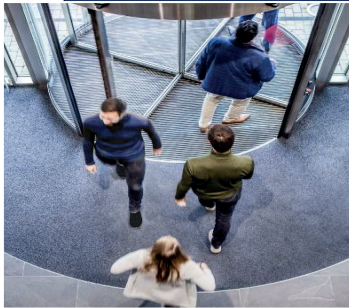

Methodiek benchmark

- Beproefde methode: Berenschot brengt sinds 2001 de formatie van >330 gemeenten in kaart.
- Voor een goede vergelijking van de formatie dienen we ook de apparaatskosten in kaart te brengen. Zo houden we rekening met verschil in uitbesteding en inrichting tussen gemeenten.
- We brengen de volgende componenten in kaart:
 - Formatie en loonkosten (minus werkzaamheden voor derden)
 - Inhuurkosten (bovenop formatiebudget; alleen structurele gelden)
 - Overige relevante kosten (interne en externe kosten/bijdragen/uitbestedingskosten/subsidies)
 - Relevante kenmerken en indicatoren die uw inzet en kosten kunnen verklaren
- Uniforme indeling is leidend, niet de organisatiestructuur van de gemeente.
 - Dit vergt een vertaling van uw formatie en kosten naar onze generieke indeling.
- Zorgvuldig validatieproces om appels met appels te vergelijken. In bijlage 1 vindt u de benchmarkstappen uitgewerkt.
- Referentiegroep op maat, waarin we rekening houden met kenmerken van de gemeente.

Benchmarkthema's*

Bedrijfsvoeringsthema's

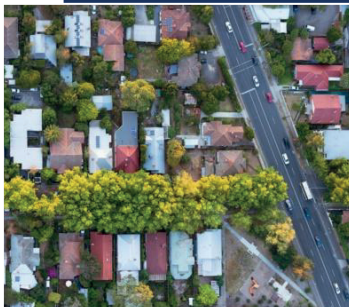
- Directie en management
- Ambtelijk secretariaat
- Algemeen beleid en advies
- Personeel en organisatie
- Financiën en control
- Informatisering en automatisering
- Juridische zaken
- Communicatie
- Facilitaire zaken
- Informatiebeheer/ DIV
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Griffie
- Overige bedrijfsvoeringwerkzaamheden

Sociale thema's

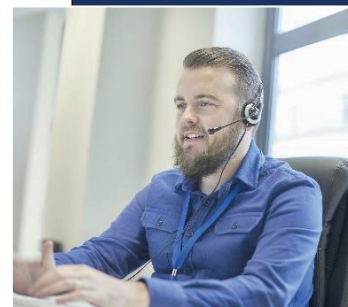
- Beleid
- Uitvoering **werk, inkomen en schuldhulp**
- Uitvoering **Wmo**
- Uitvoering **beschermd wonen**
- Uitvoering **jeugdzorg**
- Uitvoering **maatschappelijk werk en welzijn**
- Uitvoering **onderwijs**
- Uitvoering **sport**
- Uitvoering **kunst, cultuur en erfgoed**
- Uitvoering **overige sociale thema's**

Fysieke thema's

- Beleid
- Uitvoering **beheer openbare ruimte**
- Uitvoering **vastgoed**
- Uitvoering **afval**
- Uitvoering **ruimtelijke ontwikkeling en grondzaken**
- Uitvoering **milieu en Wabo**
- Uitvoering **parkeren**
- Uitvoering **BAG, BGT en landmetingen**
- Uitvoering **overige fysieke thema's**

Algemene thema's

- Beleid en uitvoering **openbare orde en veiligheid**
- Beleid en uitvoering **economie, recreatie en toerisme**
- Beleid en uitvoering **KCC**
- Beleid en uitvoering **burgerzaken**
- Beleid en uitvoering **belastingen en WOZ**
- Beleid en uitvoering **overige algemene thema's**

* Al deze thema's zijn verder opgedeeld in onderliggende taken

Uitkomsten op organisatieniveau

Totale apparaatskosten vergeleken
Uitsplitsing naar type kosten
Uitsplitsing naar hoofdthema's

Totale apparaatskosten vergeleken

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

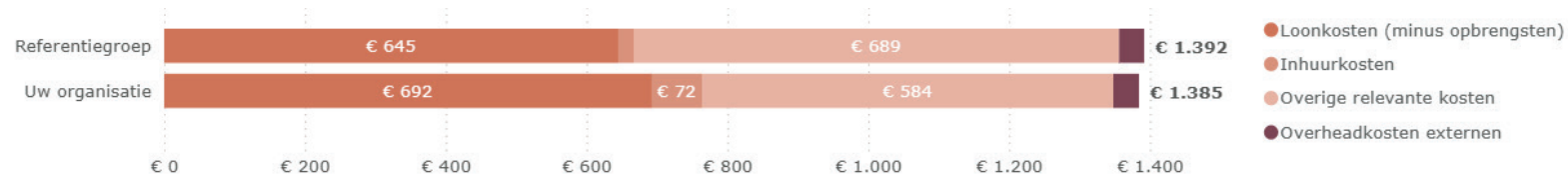
Uw gemeente heeft in totaal € 28,3 miljoen aan vergeleken apparaatskosten. Deze kosten zijn 1% lager dan het gemiddelde in de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 0,1 miljoen.

Deze kosten zijn afgezet tegen het aantal inwoners van de gemeente en niet gecorrigeerd voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitsplitsing naar type kosten

Apparaatskosten per inwoner

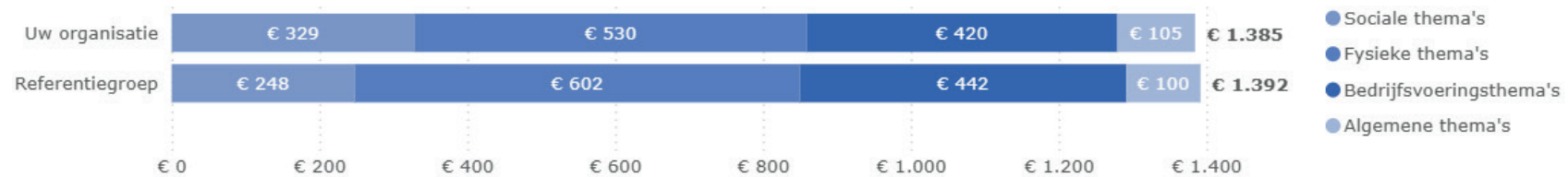
In de benchmark zijn drie typen kosten in kaart gebracht:

- Uw **loonkosten** zijn 7% hoger dan gemiddeld (+€ 1,0 miljoen).
 - Uw gemeente heeft 13% meer **formatie** dan gemiddeld (+17,6 fte).
 - Uw gemiddelde loonkosten per fte zijn 5% lager dan gemiddeld.
- Uw bovenformatieve structurele **inhuurkosten** zijn 226% hoger dan gemiddeld (+€ 1,0 miljoen).
 - Uw inhuurkosten betreffen o.a. het centrale inhuurbudget wat structureel is begroot. Het inhuurbudget is in de benchmark verdeelt over het fysiek domein (65%), de bedrijfsvoering (25%) en het sociaal domein (15%).
- Uw **overige relevante kosten** (incl. overheadkosten externen) zijn 15% lager dan gemiddeld (-€ 2,1 miljoen).

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitsplitsing naar hoofdthema's

Apparaatskosten per inwoner

In de benchmark brengen we vier hoofdthema's in kaart:

- **Bedrijfsvoeringsthema's** zijn 5% lager dan gemiddeld per inwoner (-€ 0,4 miljoen) → Het aantal formatieplaatsen is de belangrijkste werklastindicator voor de bedrijfsvoering, indien we daar rekening mee houden, dan zijn deze kosten 7% lager dan gemiddeld (-€ 0,6 miljoen). Op de onderliggende taken zien we hogere en lagere kosten die wij grotendeels kunnen verklaren.
- **Fysieke thema's** zijn 12% lager dan gemiddeld (-€ 1,5 miljoen) → Op basis van de werklastindicatoren kunnen we de lagere kosten voor twee derde verklaren.
- **Sociale thema's** zijn 33% hoger dan gemiddeld (+€ 1,7 miljoen) → Op basis van de werklastindicatoren kunnen we de hogere kosten voor de helft verklaren.
- **Algemene thema's** zijn 5% hoger dan gemiddeld (+€ 0,1 miljoen) → Op de onderliggende taken zien we hogere en lagere kosten die wij niet geheel kunnen verklaren.
 - Onder algemene thema's verstaan wij: openbare orde en veiligheid, economie en toerisme, belastingen, KCC en burgerzaken.

Uitkomsten per hoofdthema

Uitkomsten bedrijfsvoeringsthema's

Uitkomsten fysieke thema's

Uitkomsten sociale thema's

Uitkomsten algemene thema's

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht bedrijfsvoeringsthema's*

Uitsplitsing naar thema's, rekening houdend met het aantal fte

Thema	Uw organisatie [▲]	Afwijking %	Afwijking absoluut
▣ Bedrijfsvoeringsthema's	€ 8.592.995	-7% ↓	-€ 648.892
▣ B1 Directie en management	€ 720.508	-45% ↓	-€ 600.127
▣ B10 Informatiebeheer / div (interne dienstverlening)	€ 252.660	-30% ↓	-€ 107.869
▣ B8 Communicatie	€ 256.880	-28% ↓	-€ 99.013
▣ B9 Facilitaire zaken (incl. huisvestingskosten gemeentekantoor)	€ 1.076.230	-14% ↓	-€ 178.836
▣ B6 Informatisering en automatisering	€ 2.889.111	-7% ↓	-€ 208.159
▣ B13 Overige bedrijfsvoeringswerkzaamheden	€ 0		€ 0
▣ B4 Personeelszaken	€ 563.646	+11% ↑	+€ 53.939
▣ B5 Financiën en control	€ 1.163.810	+15% ↑	+€ 155.958
▣ B2 Ambtelijk secretariaat	€ 183.961	+20% ↑	+€ 30.118
▣ B3 Algemeen advies en ondersteuning	€ 508.404	+22% ↑	+€ 90.086
▣ B7 Juridische zaken	€ 515.043	+23% ↑	+€ 95.177
▣ B11 Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 462.743	+35% ↑	+€ 119.835

Blauw gekleurde thema's zijn vanuit de benchmark niet of deels te verklaren aan de hand van de werklastindicatoren

*De detailuitkomsten van de bedrijfsvoeringsthema's vindt u terug in bijlage 3.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht fysieke thema's*

Uitsplitsing naar thema's, rekening houdend met het inwoneraantal

Thema	Uw organisatie [▲]	Afwijking %	Afwijking absoluut
☐ Fysieke thema's	€ 10.837.708	-12% ↓	-€ 1.474.467
☐ F8 Uitvoering BAG, BGT en landmetingen	€ 45.743	-70% ↓	-€ 107.639
☐ F2 Uitvoering beheer openbare ruimte	€ 4.717.362	-26% ↓	-€ 1.661.041
☐ F6 Uitvoering VTH omgevingswet en milieuonderzoek	€ 1.266.949	-16% ↓	-€ 234.338
☐ F9 Uitvoering overige fysieke thema's	€ 405.119	-11% ↓	-€ 50.778
☐ F4 Uitvoering afval	€ 2.166.686	-6% ↓	-€ 129.839
☐ F1 Beleid, advies en contractmanagement	€ 1.350.285	+18% ↑	+€ 205.737
☐ F3 Uitvoering vastgoed	€ 218.021	+58% ↑	+€ 79.993
☐ F5 Uitvoering ruimtelijke ordening en grondzaken	€ 360.051	+99% ↑	+€ 178.995
☐ F7 Uitvoering parkeren	€ 307.493	+388% ↑	+€ 244.443

Blauw gekleurde thema's zijn vanuit de benchmark niet of deels te verklaren aan de hand van de werklasterindicatoren

*De detailuitkomsten van de fysieke thema's vindt u terug in bijlage 3.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht sociale thema's*

Uitsplitsing naar thema's, rekening houdend met het inwoneraantal

Thema	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
▣ Sociale thema's	€ 6.728.464	+33% ↑	+€ 1.663.176
▣ S8 Uitvoering sport	€ 1.394.511	+60% ↑	+€ 524.899
▣ S5 Uitvoering jeugdzorg	€ 1.178.386	+44% ↑	+€ 361.706
▣ S2 Uitvoering werk, inkomen en schuldhulp	€ 1.909.109	+30% ↑	+€ 440.287
▣ S1 Beleid sociale thema's	€ 1.074.784	+30% ↑	+€ 246.339
▣ S3 Uitvoering Wmo	€ 947.821	+25% ↑	+€ 187.583
▣ S7 Uitvoering onderwijs	€ 159.922	-19% ↓	-€ 37.720
▣ S10 Uitvoering overige sociale thema's	€ 63.931	-48% ↓	-€ 59.918

Blauw gekleurde thema's zijn vanuit de benchmark niet of deels te verklaren aan de hand van de werklasterindicatoren

*De detailuitkomsten van de sociale thema's vindt u terug in bijlage 3.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Totaaloverzicht algemene thema's*

Uitsplitsing naar thema's, rekening houdend met het inwoneraantal

Thema	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Algemene thema's	€ 2.150.994	+5% ↑	+€ 98.699
▣ A6 Beleid en uitvoering overige algemene thema's	€ 336.407	+29% ↑	+€ 74.948
▣ A1 Beleid en uitvoering openbare orde en veiligheid	€ 661.075	+22% ↑	+€ 118.975
▣ A3 Beleid en uitvoering KCC	€ 177.160	+20% ↑	+€ 29.786
▣ A4 Beleid en uitvoering burgerzaken	€ 398.865	-2% ↓	-€ 9.288
▣ A5 Beleid en uitvoering belastingen en WOZ	€ 437.603	-17% ↓	-€ 87.373
▣ A2 Beleid en uitvoering economie, recreatie en toerisme	€ 139.884	-17% ↓	-€ 28.349

Blauw gekleurde thema's zijn vanuit de benchmark niet of deels te verklaren aan de hand van de werklastindicatoren

*De detailuitkomsten van de algemene thema's vindt u terug in bijlage 3.

Belangrijkste bevindingen en vervolg

Aandachtspunten
Benchmark in het grotere geheel
Vervolgstappen

Aandachtspunten

Voor de onderstaande thema's geldt dat wij de kosten op basis van de benchmark niet (geheel) kunnen verklaren

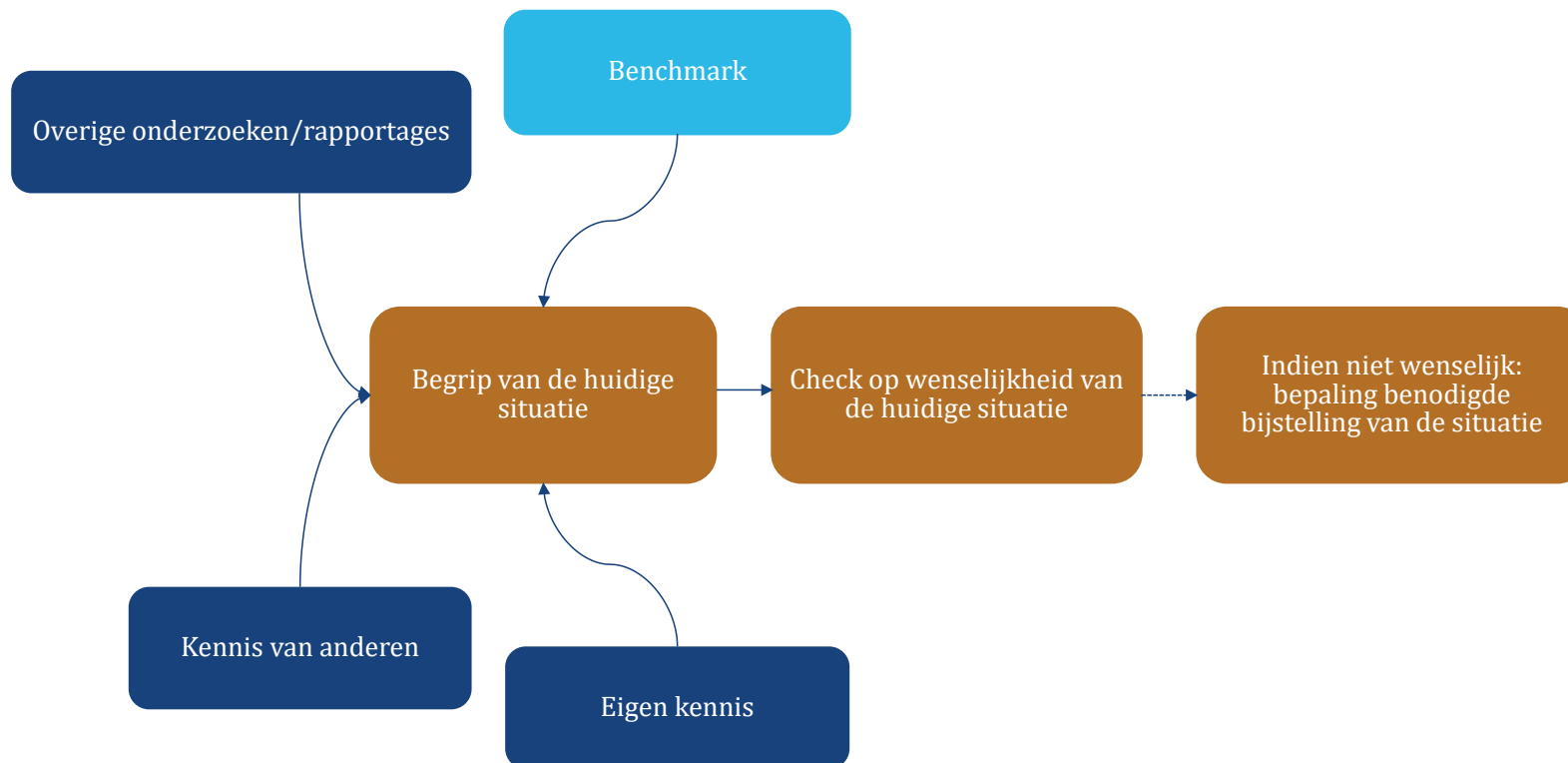
Relatief hoge kosten op:

- Uitvoering sport
- Beleid, advies en contractmanagement sociale thema's (maatschappelijk werk en welzijn)
- Uitvoering ruimtelijke ordening en grondzaken
- Algemeen advies en ondersteuning (Business Intelligence)
- Beleid en uitvoering overige algemene thema's (casus-/procesregie lokaal)

Relatief lage kosten op:

- Beheer openbare ruimte (openbaar groen)
- Uitvoering BAG, BGT en landmetingen
- Informatiebeheer / DIV
- Communicatie
- Beleid en uitvoering belastingen en WOZ

Benchmark in het groter geheel

De drie vragen om te stellen bij een goede interpretatie

Bijlagen

Bijlage 1 - Het benchmarkproces

Bijlage 2 - Referentiegroep

Bijlage 3 - detailuitkomsten benchmark formatie en apparaatskosten

Bijlage 4 - Detail uitkomsten benchmark totale kosten

Bijlage 1 - Het benchmarkproces (formatie en apparaatkosten)

Inventarisatie

- 1. Data verzameling en toedeling aan benchmarkindeling.** Wij hebben op basis van taakinhoud uw formatie en kosten gelabeld volgens onze gestandaardiseerde indeling van taken bij gemeenten. De formatie hebben we samen met de leidinggevenden en de kosten samen met de financieel adviseurs gelabeld. Uw gemeente heeft de aanlevering van de formatieve, financiële- en werklastgegevens verzorgd.
- 2. Verwerking en analyse gegevens.** Wij hebben uw gegevens verwerkt, gecheckt en geanalyseerd. We hebben vervolgens een eerste vergelijking opgesteld met een referentiegroep van gemeenten die qua kenmerken het meest op u lijken.

Validatie

- 3. Validatiegesprek.** Wij voerden een validatiegesprek met de betrokken medewerkers van uw organisatie, waarin we de voorlopige benchmarkuitkomsten hebben doorgenomen.
- 4. Verwerking en analyse aanpassingen.** Eventuele aanpassingen die uit het gesprek of vervolgesprekken naar voren kwamen hebben we verwerkt. Vervolgens hebben we een laatste check uitgevoerd, waarna de uitkomsten definitief zijn gemaakt.

Rapportage

- 5. Oplevering samenvatting, online dashboard en onderlegger.** Op basis van de getoetste gegevens hebben wij een benchmarksamenvatting opgesteld en aan u gepresenteerd. Ook hebben we al uw uitkomsten in onze online dashboard, die we voor u ter beschikking stellen, weergegeven. Als laatste hebben we een onderlegger gemaakt, waarin u precies kunt zien hoe alle formatieplaatsen en kosten gelabeld zijn.

Bijlage 2 - Referentiegroep

Referentiegroep primair proces
Referentiegroep bedrijfsvoering
Bijzondere kenmerken

Referentiegroep primair proces

Bij het samenstellen van de referentiegroep voor het primair proces kijken we naar een combinatie van indicatoren waaronder het aantal inwoners, de sociale structuur, centrumfunctie en stedelijkheid van de gemeente. De volgende referentiegroep is gebruikt voor het benchmarkonderzoek.

Naam gemeente	Inwoners	Sociale structuur	Centrumfunctie	Stedelijkheid
Rhenen	20.447	Redelijk	Weinig	Weinig stedelijk
Beesel	13.396	Redelijk	Redelijk	Weinig stedelijk
Bunnik	16.128	Goed	Zonder	Weinig stedelijk
Buren	27.773	Goed	Zonder	Niet-stedelijk
Epe	33.168	Redelijk	Weinig	Weinig stedelijk
Koggenland	23.706	Goed	Zonder	Niet-stedelijk
Loon op Zand	24.162	Goed	Weinig	Matig stedelijk
Montfoort	13.686	Goed	Zonder	Weinig stedelijk
Neder-Betuwe	25.965	Goed	Weinig	Niet-stedelijk

Referentiegroep bedrijfsvoering

Bij het samenstellen van de referentiegroep voor de bedrijfsvoering kijken we naar een combinatie van indicatoren waaronder het aantal inwoners, en de mate van uitbesteding. De volgende referentiegroep is gebruikt voor het benchmarkonderzoek.

Naam gemeente	Inwoners	Mate van uitbesteding
Rhenen	20.447	Laag
Beesel	13.396	Laag
Borne	24.524	Redelijk hoog
Bunnik	16.128	Gemiddeld
Harlingen	16.217	Laag
Koggenland	23.706	Redelijk laag
Loon op Zand	24.162	Gemiddeld
Steenbergen	24.610	Redelijk laag
Veendam	27.690	Laag

Rhenen t.o.v. de referentiegroep

Een gemeente met bijzondere kenmerken

Bedrijfsvoeringsthema's:

- Meer beveiligingsincidenten
- Meer Woo-verzoeken
- Minder binnengekomen facturen, waarvan minder volledig digitaal ontvangen en afgehandeld.
- Minder bezwaar- en beroepsprocedures
- Minder locaties gemeentelijke kantoorpanden
- Minder facilitaire meldingen
- Minder applicaties, office-accounts en configuration items

Sociale thema's:

- Meer afgegeven beschikkingen
- Meer bijstandsontvangers
- Meer cliënten schuldhulpverlening
- Meer kunst en cultuur gebouwen in eigen beheer
- Minder sportvoorzieningen, meer zwembaden
- Minder schoolgebouwen, meer leerlingen

Fysieke thema's:

- Hogere omgevingsadressendichtheid
- Meer hectare groen te onderhouden
- Meer eigen grondposities waar een ontwikkeling in voorbereiding is
- Minder oppervlakte land
- Minder kilometers weg te onderhouden
- Minder kilometers riool te onderhouden
- Minder aangevraagde omgevingsvergunningen

Algemene thema's:

- Meer BRP-mutaties
- Meer verstrekte identiteitsbewijzen
- Meer aanslagregels, maar minder aanslagbiljetten
- Meer vestigingen recreatie en toerisme
- Meer misdrijven
- Meer aangevraagde APV-, drank-, horeca- en evenementenvergunningen
- Minder telefonisch contact met het KCC

4 Bijlage 3 – detailuitkomsten benchmark formatie en apparaatskosten

- Uitkomsten Bedrijfsvoeringsthema's
- Uitkomsten Fysieke thema's
- Uitkomsten Sociale thema's
- Uitkomsten algemene thema's
- Loonschaalverdeling

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Bedrijfsvoeringsthema's (1/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

Uw gemeente heeft in totaal € 8,6 miljoen aan apparaatskosten voor de bedrijfsvoeringsthema's. Deze kosten zijn 5% lager per inwoner (€ 0,4 miljoen). Indien we uw kosten afzetten tegen de totale formatie, dan zijn deze 7% lager dan gemiddeld vergeleken met de referentiegroep (€ 0,7 miljoen)*. Wij zien een vergelijking afgezet tegenover de formatie als de meest zuivere vergelijking, omdat dit de sterkste werklustbepalende factor is voor de omvang van de bedrijfsvoering.

De volgende bedrijfsvoeringsthema's vallen op vanwege de lagere kosten:

- **Directie en management (-€ 0,6 miljoen, -45%)**
 - U zet minder formatie (-5,1 fte) in dan gemiddeld.
 - U heeft een gemiddelde formatie op de eerste managementlaag (-0,1 fte), minder formatie op de tweede managementlaag (-1,5 fte) en minder formatie op de derde managementlaag (-3,5 fte).
 - Uw gemeente maakt gebruik van zelforganiserende teams waar de referentiegemeenten dit niet hebben. Uw span of control is daardoor hoger dan gemiddeld (41 medewerkers per leidinggevende t.o.v. 25 gemiddeld).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere inzet verklaren.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal formatieplaatsen van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Bedrijfsvoeringsthema's (2/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Informatiebeheer / DIV (-€ 0,1 miljoen, -30%)**
 - De afwijking komt met name door minder formatie op de uitvoering (-1,1 fte).
 - U maakt net als het merendeel van de referentiegroep voor een deel van de processen gebruik van het zaaksysteem. U heeft net zoals het merendeel van de referentiegroep zowel analoge als digitale achterstanden bij archivering.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere inzet niet verklaren.
- **Communicatie (-€ 0,1 miljoen, -28%)**
 - U zet minder formatie in dan gemiddeld (-0,9 fte), dit komt voornamelijk door minder formatie op interne/externe communicatie en advies (-0,7 fte).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere inzet niet verklaren.

De volgende bedrijfsvoeringsthema's vallen op vanwege de hogere kosten:

- **Bestuurszaken en bestuursondersteuning (+€ 0,1 miljoen, +35%)**
 - U zet meer formatie in dan gemiddeld (+1,1 fte). Dit komt door een hogere inzet op bestuursadvies (+1,3 fte). Onder bestuursadvies nemen we ook regionale samenwerking mee.
 - Het aantal collegeleden is hoger dan gemiddeld (5 t.o.v. 4,3 gemiddeld).
 - Uw gemeente maakt gebruik van zelforganiserende teams waar de referentiegemeenten dit niet hebben. Dit leidt daardoor tot een hogere werklust.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet wel verklaren.

Bedrijfsvoeringsthema's (3/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Juridische zaken (+€ 0,1 miljoen, +23%)**

- Uw gemeente heeft hogere externe kosten (+€ 0,2 miljoen, o.a. inhuur Woo) en lagere loonkosten per fte (-€ 0,1 miljoen).
- We zien met name hogere kosten voor Woo (+€ 0,1 miljoen).
- Uw gemeente heeft meer Woo-verzoeken (+64%). Echter is het aantal bezwaar- en beroepsprocedures lager dan gemiddeld (-38%).
- Op basis van de benchmarkuitkomsten kunnen wij uw hogere kosten verklaren.

- **Algemeen advies en ondersteuning (+€ 0,1 miljoen, +22%)**

- Onder algemeen advies en ondersteuning vallen diverse taken, zoals algemeen organisatieadvies, inkoop, privacy en Business Intelligence.
- Uw gemeente zet meer in op Business Intelligence (+1,4 fte). Hier nemen we de data-analisten onder mee.
- Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet niet verklaren.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht bedrijfsvoeringsthema's

Uitsplitsing naar thema's, rekening houdend met het aantal fte

Thema	Uw organisatie [▲]	Afwijking %	Afwijking absoluut
⊖ Bedrijfsvoeringsthema's	€ 8.592.995	-7% ↓	-€ 648.892
⊖ B1 Directie en management	€ 720.508	-45% ↓	-€ 600.127
⊖ B10 Informatiebeheer / div (interne dienstverlening)	€ 252.660	-30% ↓	-€ 107.869
⊖ B8 Communicatie	€ 256.880	-28% ↓	-€ 99.013
⊖ B9 Facilitaire zaken (incl. huisvestingskosten gemeentekantoor)	€ 1.076.230	-14% ↓	-€ 178.836
⊖ B6 Informatisering en automatisering	€ 2.889.111	-7% ↓	-€ 208.159
⊖ B13 Overige bedrijfsvoeringswerkzaamheden	€ 0		€ 0
⊖ B4 Personeelszaken	€ 563.646	+11% ↑	+€ 53.939
⊖ B5 Financiën en control	€ 1.163.810	+15% ↑	+€ 155.958
⊖ B2 Ambtelijk secretariaat	€ 183.961	+20% ↑	+€ 30.118
⊖ B3 Algemeen advies en ondersteuning	€ 508.404	+22% ↑	+€ 90.086
⊖ B7 Juridische zaken	€ 515.043	+23% ↑	+€ 95.177
⊖ B11 Bestuurszaken en bestuursondersteuning	€ 462.743	+35% ↑	+€ 119.835

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht bedrijfsvoeringsthema's

Uitsplitsing naar type kosten, rekening houdend met het aantal fte

Type kosten	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Loonkosten (minus opbrengsten)	€ 5.266.151	-6% ↓	-€ 322.266
Inhuurkosten	€ 393.705	+156% ↑	+€ 239.993
Overige relevante kosten *	€ 2.930.328	-14% ↓	-€ 477.054
Overheadkosten externen **	€ 2.811	-97% ↓	-€ 89.566

* Onder de overige relevante kosten bij de bedrijfsvoering valt bijvoorbeeld te denken aan materiële en uitbestedingskosten met betrekking tot ICT en de ambtelijke huisvesting.

** Dit betreft de overhead van uw uitbestede diensten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Fysieke thema's (1/4)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

Uw gemeente heeft in totaal € 10,8 miljoen aan vergeleken apparaatskosten voor de fysieke thema's. Deze kosten zijn 12% lager per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 1,5 miljoen.*

De volgende fysieke thema's vallen op vanwege de lagere kosten:

- **Uitvoering BAG, BGT en landmetingen (-€ 0,1 miljoen, -70%)**
 - U heeft minder formatie voor zowel de uitvoering van BGT/GEO/GIS/BRO/Wibon (-0,6 fte) als de uitvoerig BAG (-0,4 fte).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten niet verklaren.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

Fysieke thema's (2/4)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Uitvoering beheer openbare ruimte (-€ 1,7 miljoen, -26%)**
 - Uw kosten voor beheer en onderhoud **openbaar groen** zijn 38% lager dan gemiddeld (-€ 0,6 miljoen). Uw gemeente heeft 53% meer ha groen te onderhouden. Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten niet verklaren.
 - Uw kosten voor beheer en onderhoud **wegen** zijn 25% lager dan gemiddeld (-€ 0,5 miljoen). Uw gemeente heeft 32% minder km weg te onderhouden. Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten verklaren.
 - Uw kosten voor beheer en onderhoud **riolering** zijn 15% lager dan gemiddeld (-€ 0,2 miljoen). Uw gemeente heeft 23% minder km riool en 33% minder pompen/gemalen te onderhouden. Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten verklaren.
 - Uw kosten voor **straatreiniging en gladheidsbestrijding** zijn 43% lager dan gemiddeld (-€ 0,2 miljoen). U heeft 32% minder km weg te onderhouden. Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten verklaren.
- **Uitvoering VTH omgevingswet en milieuonderzoek (-€ 0,2 miljoen, -16%)**
 - Uw gemeente heeft zowel minder loon-/inhuurkosten (-€ 0,1 miljoen) als lagere overige relevante kosten (-€ 0,2 miljoen, dit betreft de kosten voor de omgevingsdienst).
 - Dit komt met name door lagere kosten voor toezicht en handhaving (-€ 0,2 miljoen) en bodem-, lucht- en geluidsonderzoek (-€ 0,1 miljoen).
 - Het aantal principeverzoeken (-58%), aangevraagde omgevingsvergunningen over de afgelopen drie jaar (-15%) en het aantal landbouwbedrijven (-10%) zijn lager dan gemiddeld.
 - Op basis van de in kaart gebrachte indicatoren kunnen wij uw lagere kosten verklaren.

Fysieke thema's (3/4)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

De volgende fysieke thema's vallen op vanwege de hogere kosten:

- **Uitvoering parkeren (+€ 0,2 miljoen, +388%)**
 - Dit komt met name door uw hogere inhuurkosten voor parkeertoezicht (+€ 0,1 miljoen) en de kosten voor de parkeergarage (+€ 0,1 miljoen).
 - Uw gemeente heeft een parkeergarage waarvoor u kosten maakt, de referentiegroep heeft dit niet. Een kwart van uw parkeerplekken betreft betaald parkeren en/of een blauwe zone, het merendeel van de referentiegroep heeft dit niet of nauwelijks.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere kosten verklaren.
- **Uitvoering ruimtelijke ordening en grondzaken (+€ 0,2 miljoen, +99%)**
 - Dit komt met name door een hogere inzet voorbereiding, aanbesteding, toezicht op infrastructurele projecten (+€ 0,1 miljoen).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet niet verklaren.
 - De taken 'GreX-projecten' en 'Facilitering van projecten van derden' zijn niet goed vergelijkbaar. Dit komt doordat we enkel kijken naar de begrote formatie en niet naar overbezetting en/of eventuele boven formatieve inhuur of uitbesteding. Dit maakt dat dit met name inzicht geeft in de inrichtingskeuze en niet in omvang. U zet minder begrote formatie in dan gemiddeld (-1,3 fte).

Fysieke thema's (4/4)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Uitvoering vastgoed (+€ 0,1 miljoen, +58%)**
 - U zet meer formatie in dan gemiddeld op de taak contractmanagement onderhoud en beheer (+0,9 fte).
 - Uw gemeente heeft grotere vastgoedobjecten beheerd door eigen personeel dan gemiddeld (+95%). Dit geldt met name voor parkeren, sociaal vastgoed, onderwijshuisvesting en kunst-/cultuurgebouwen.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet verklaren.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht fysieke thema's

Uitsplitsing naar thema's en type kosten, rekening houdend met het inwoneraantal

Thema	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
▣ Fysieke thema's	€ 10.837.708	-12% ↓	-€ 1.474.467
▣ F8 Uitvoering BAG, BGT en landmetingen	€ 45.743	-70% ↓	-€ 107.639
▣ F2 Uitvoering beheer openbare ruimte	€ 4.717.362	-26% ↓	-€ 1.661.041
▣ F6 Uitvoering VTH omgevingswet en milieuonderzoek	€ 1.266.949	-16% ↓	-€ 234.338
▣ F9 Uitvoering overige fysieke thema's	€ 405.119	-11% ↓	-€ 50.778
▣ F4 Uitvoering afval	€ 2.166.686	-6% ↓	-€ 129.839
▣ F1 Beleid, advies en contractmanagement	€ 1.350.285	+18% ↑	+€ 205.737
▣ F3 Uitvoering vastgoed	€ 218.021	+58% ↑	+€ 79.993
▣ F5 Uitvoering ruimtelijke ordening en grondzaken	€ 360.051	+99% ↑	+€ 178.995
▣ F7 Uitvoering parkeren	€ 307.493	+388% ↑	+€ 244.443
Type kosten	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Loonkosten (minus opbrengsten)	€ 4.362.663	+20% ↑	+€ 738.014
Inhuurkosten	€ 841.779	+285% ↑	+€ 623.158
Overige relevante kosten *	€ 5.442.337	-34% ↓	-€ 2.783.950
Overheadkosten externen **	€ 190.928	-21% ↓	-€ 51.689

*Onder de overige relevante kosten bij de fysieke thema's valt bijvoorbeeld te denken aan materiële en uitbestedingskosten met betrekking tot beheer openbare ruimte (wegen, groenvoorziening, riolering), afval (afvalinzameling/verwerking) en de omgevingsdienst.

** Dit betreft de overheadkosten van uw uitbestede diensten (bijvoorbeeld de overhead van de omgevingsdienst).

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Sociale thema's (1/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

Uw gemeente heeft in totaal € 6,7 miljoen aan vergeleken apparaatskosten voor de sociale thema's. Deze kosten zijn 33% hoger per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 1,7 miljoen.*

De volgende sociale thema's vallen op vanwege de hogere kosten:

- **Uitvoering sport (+€ 0,5 miljoen, +60%)**

- Dit komt door de hogere overige relevante kosten (vastgoedkosten, materiële kosten, sportstimulering en subsidies, +€ 0,6 miljoen).
- U heeft een zwembad waar uw gemeente kosten voor heeft, ongeveer eenderde van de referentiegemeenten heeft dit niet.
- U heeft minder binnensportaccommodaties (2 t.o.v. 4) en buitensportaccommodaties (3 t.o.v. 6,3) dan gemiddeld.
- De belangrijkste voorspeller van de kosten op dit thema is het inwoneraantal, hier is reeds voor gecorrigeerd in de vergelijking.
- Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere kosten niet verklaren.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

Sociale thema's (2/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Uitvoering jeugdzorg (+€ 0,4 miljoen, +44%)**
 - Uw kosten zijn met name hoger voor de toegang, regie en backoffice (+€ 0,3 miljoen, +46%).
 - Het aantal jeugdcliënten is lager dan gemiddeld (-9%).
 - Sommige gemeenten zetten meer in op de toegang om zo te besparen op de voorzieningen. Dit lijkt voor uw gemeente ook het geval te zijn. Uit de benchmark totale kosten (zie pagina 55) blijkt dat de kosten, inclusief voorzieningen, gemiddeld zijn (+2%).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere apparaatskosten verklaren.
- **Uitvoering werk, inkomen en schuldhulp (+€ 0,4 miljoen, +30%)**
 - Uw gemeente heeft nauwelijks formatie (-3,2 fte) en hogere overige relevante kosten (+€ 0,9 miljoen, +91%).
 - Uw kosten zijn hoger op de taak uitvoering werk en inkomen (+€ 0,5 miljoen, +38%).
 - Het aantal bijstandsontvangers is 20% hoger en het aantal cliënten schuldhulpverlening is 121% hoger dan gemiddeld.
 - In de uitbestedingskosten van deze taak zitten ook verborgen overheadkosten. Uw gemeente heeft meer uitbesteed dan gemiddeld, wat een deel van de hogere kosten verklaard.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere kosten verklaren.

Sociale thema's (3/3)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Beleid, advies en contractmanagement sociale thema's (+€ 0,4 miljoen, +30%)**
 - U zet meer formatie in dan gemiddeld in de referentiegroep (+2,7 fte).
 - Dit komt met name door een hogere inzet op beleid maatschappelijk werk en welzijn (+1,4 fte) en beleid werk, inkomen en schuldhulp (+0,7 fte).
 - Onder beleid nemen wij in de benchmark ook contractmanagement richting externe partijen mee. Uw gemeente meer heeft uitbesteed op het gebied van werk, inkomen en schuldhulp.
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet op beleid maatschappelijk werk en welzijn niet verklaren.
- **Uitvoering Wmo (+€ 0,2 miljoen, +25%)**
 - Uw kosten zijn met name hoger voor de toegang en regie (+€ 0,1 miljoen, +20%).
 - Het aantal Wmo-cliënten is gemiddeld (-2%).
 - Sommige gemeenten zetten meer in op de toegang om zo te besparen op de voorzieningen. Dit lijkt voor uw gemeente ook het geval te zijn. Uit de benchmark totale kosten (zie pagina 55) blijkt dat de kosten, inclusief voorzieningen en programmakosten, gemiddeld zijn (-3%).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere kosten verklaren.

Er zijn geen sociale thema's die opvallen vanwege de lagere kosten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Overzicht sociale thema's*

Uitsplitsing naar thema's en type kosten, rekening houdend met het inwoneraantal

Thema	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
☐ Sociale thema's	€ 6.728.464	+33% ↑	+€ 1.663.176
☐ S8 Uitvoering sport	€ 1.394.511	+60% ↑	+€ 524.899
☐ S5 Uitvoering jeugdzorg	€ 1.178.386	+44% ↑	+€ 361.706
☐ S2 Uitvoering werk, inkomen en schuldhulp	€ 1.909.109	+30% ↑	+€ 440.287
☐ S1 Beleid sociale thema's	€ 1.074.784	+30% ↑	+€ 246.339
☐ S3 Uitvoering Wmo	€ 947.821	+25% ↑	+€ 187.583
☐ S7 Uitvoering onderwijs	€ 159.922	-19% ↓	-€ 37.720
☐ S10 Uitvoering overige sociale thema's	€ 63.931	-48% ↓	-€ 59.918
Type kosten	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Loonkosten (minus opbrengsten)	€ 2.998.783	+18% ↑	+€ 447.109
Inhuurkosten	€ 135.000	+208% ↑	+€ 91.157
Overige relevante kosten	€ 3.132.448	+45% ↑	+€ 969.691
Overheadkosten externen	€ 462.232	+51% ↑	+€ 155.220

*Een aantal sociale thema's zijn niet goed vergelijkbaar:

Bij maatschappelijk werk en welzijn (-€ 0,1 miljoen, -48%) en kunst, cultuur en erfgoed (+€ 0,0 miljoen, +9%) brengen we subsidies niet in kaart waardoor deze thema's niet goed vergelijkbaar zijn.

Omdat voor beschermd wonen zowel de kosten als inkomsten landen bij de (centrum)gemeente die de taak uitvoert zijn de apparaatskosten van de uitvoering van beschermd wonen niet goed vergelijkbaar.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Algemene thema's (1/2)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

Uw gemeente heeft in totaal € 2,2 miljoen aan vergeleken apparaatskosten voor de algemene thema's. Deze kosten zijn 5% hoger per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 0,1 miljoen.* Onder algemene thema's verstaan wij: openbare orde en veiligheid, economie en toerisme, belastingen, KCC en burgerzaken.

De volgende algemene thema's vallen op vanwege de lagere kosten:

- **Beleid en uitvoering overige algemene thema's (+€ 0,1 miljoen, +29%)**
 - U zet in totaal 0,8 fte meer in, dit zit met name op de taak casus-/procesregie lokaal (+0,6 fte).
 - Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere kosten niet verklaren.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

Algemene thema's (2/2)

Uw loon-, inhuur- en overige relevante kosten minus correcties

- **Beleid en uitvoering openbare orde en veiligheid (+€ 0,1 miljoen, +22%)**

- Uw gemeente zet meer formatie in (+0,7 fte) en heeft hogere inhuurkosten (+€ 0,1 miljoen) dan gemiddeld.
- Uw inzet is met name hoger op beleid (+0,7 fte) en juridische toetsing en dienstverlening (+0,5 fte).
- Het aantal APV-vergunningen (+86%), het aantal drank- en horecavergunningen (+9%), het aantal aangevraagde evenementenvergunningen (+59%) en het aantal misdrijven (+9%) zijn hoger dan gemiddeld. Ondernijning lijkt een relatief kleinere rol te spelen dan het gemiddelde bij de referentiegroep.
- Op basis van de benchmark kunnen we uw hogere inzet verklaren.

Het volgende algemene thema valt op vanwege de lagere kosten:

- **Beleid en uitvoering belastingen en WOZ (-€ 0,1 miljoen, -17%)**

- Uw kosten zijn lager op alle onderliggende taken binnen belastingen, voornamelijk op heffen/invorderen en beleid.
- Uw gemeente heeft meer aanslagregels (+15%), minder aanslagbiljetten (-4%) dan gemiddeld. Het aantal WOZ-objecten van uw gemeente is gemiddeld (-2%).
- Op basis van de benchmark kunnen we uw lagere kosten niet verklaren.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Totaaloverzicht algemene thema's

Uitsplitsing naar thema's en type kosten

Thema	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Algemene thema's	€ 2.150.994	+5% ↑	+€ 98.699
▣ A6 Beleid en uitvoering overige algemene thema's	€ 336.407	+29% ↑	+€ 74.948
▣ A1 Beleid en uitvoering openbare orde en veiligheid	€ 661.075	+22% ↑	+€ 118.975
▣ A3 Beleid en uitvoering KCC	€ 177.160	+20% ↑	+€ 29.786
▣ A4 Beleid en uitvoering burgerzaken	€ 398.865	-2% ↓	-€ 9.288
▣ A5 Beleid en uitvoering belastingen en WOZ	€ 437.603	-17% ↓	-€ 87.373
▣ A2 Beleid en uitvoering economie, recreatie en toerisme	€ 139.884	-17% ↓	-€ 28.349

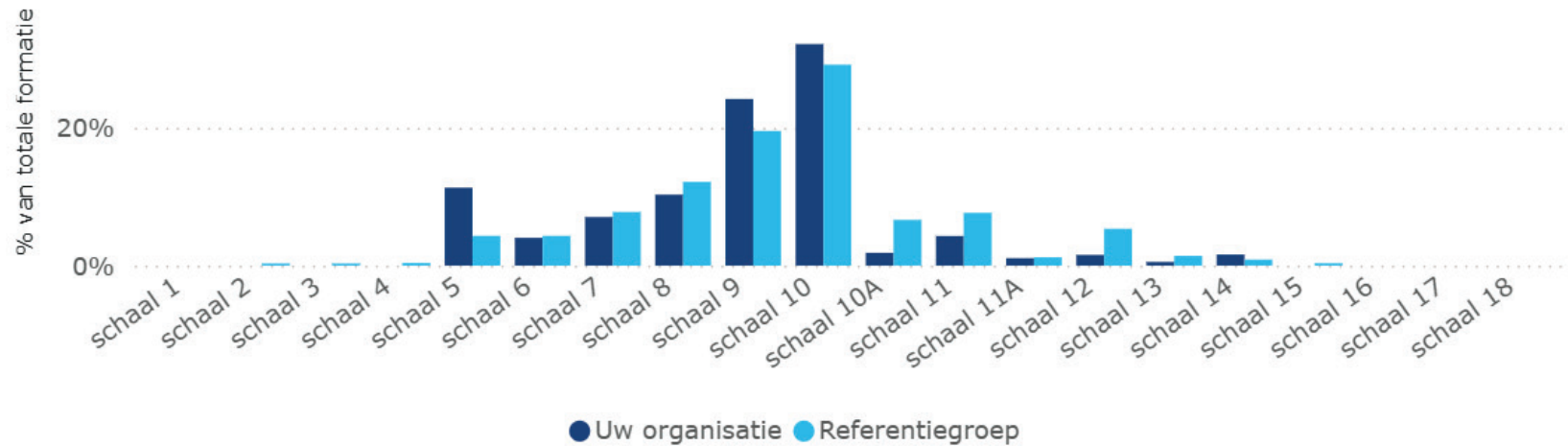
Type kosten	Uw organisatie	Afwijking %	Afwijking absoluut
Loonkosten (minus opbrengsten)	€ 1.580.572	-5% ↓	-€ 77.067
Inhuurkosten	€ 92.500	+242% ↑	+€ 65.414
Overige relevante kosten *	€ 438.500	+19% ↑	+€ 69.507
Overheadkosten externen **	€ 91.849	+5% ↑	+€ 4.595

* Onder de overige relevante kosten bij de algemene thema's vallen met name de uitbestedingskosten van belastingen.

** Dit betreft de overheadkosten van uw uitbestede diensten.

Functionele loonschaalverdeling

Onderstaande grafiek toont de schaalverdeling van uw gemeente als percentage van de totale formatie t.o.v. de referentiegroep

Bijlage 4 - Benchmark totale kosten

Onderzoeksvraag
Methodiek
Clustering
Uitkomsten

Onderzoeksvraag

Hoe verhouden de totale begrote kosten van uw organisatie zich tot die van vergelijkbare gemeenten?

- Op basis van een peildatum (begroting 2026).

Doel:

- Inzicht bieden in de relatieve totale kosten van uw organisatie.

Resultaat:

- Objectieve vergelijkingsinformatie, eerste handvat voor objectieve discussie: niet het "finale oordeel".
- Vormt/biedt basis voor normering, sturing en inrichting van uw totale kosten.
- Biedt focus voor vervolgonderzoek.

Methodiek

- Berenschot heeft een begrotingsvergelijking van uw totale kosten gemaakt op de verschillende IV-3 taakvelden*. Onder de totale kosten vallen zowel uw apparaatskosten als uw overige kosten.
 - Apparaatskosten: De structurele interne en externe kosten van de eigen organisatie die nodig zijn om het gemeentelijk werk uit te voeren.
 - Overige kosten: Kosten zoals voorzieningen, incidentele kosten, subsidies en programmakosten.
 - Let op: de inkomsten zijn in deze vergelijking buiten beschouwing gelaten.
- De verschillende IV-3 taakvelden zijn op een zo gedetailleerd mogelijk niveau gekoppeld aan de verschillende Berenschot benchmarkthema's op een abstracter clusterniveau**. Op de volgende pagina vindt u een overzicht van de clusters terug. In de externe bijlage vindt u terug welke IV-3 taakvelden en benchmarkthema's onder de verschillende clusters vallen.
- Op het niveau van de clusters worden de volgende vragen beantwoordt:
 - Hoe verhouden uw totale kosten per inwoner zich t.o.v. het referentiegemiddelde?
 - Hoe verhouden uw apparaatskosten per inwoner (benchmark formatie en apparaatskosten) zich t.o.v. het referentiegemiddelde?
 - Hoe verhouden uw overige kosten per inwoner zich t.o.v. het referentiegemiddelde?
- De gehanteerde referentiegroep is identiek aan de referentiegroep van de benchmark formatie en apparaatskosten (zie pagina 9 en 10).
- Het gebruik van de begrotingsdata op de IV-3 taakvelden brengt een aantal beperkingen met zich mee:
 - Gemeenten kennen zelf de begrote kosten toe aan de verschillende IV-3 taakvelden waarbij er ruimte bestaat in de interpretatie van de taakveldomschrijvingen.
 - In de begrotingsdata op IV-3 taakvelden wordt geen onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele kosten.
 - De begrotingsdata van de referentiegemeenten is openbare data, en is niet gevalideerd door Berenschot zoals dit wel gedaan is bij de apparaatskosten (benchmark formatie en apparaatskosten).

* IV-3 taakvelden zijn landelijk vastgestelde categorieën waarin alle begrote en gerealiseerde kosten (en baten) van een gemeente worden ingedeeld.

** Deze koppeling is gemaakt o.b.v. de inhoud van de Berenschot benchmarktaken en de IV-3 taakveldomschrijvingen van de Rijksoverheid.

Clustering

Op de onderstaande clusters* wordt een vergelijking gemaakt van uw totale begrote kosten. Zie de externe bijlage voor de onderliggende benchmarkthema's en IV-3 taakvelden.

Fysieke clusters:

- Afval
- Begraafplaatsen
- Beheer openbare ruimte overig/verkeer en mobiliteit
- Groen/natuur/speelvoorzieningen/kleine plassen en sloten
- Grote economische vaarwegen en havens
- Locatie specifiek beheer/recreatieve havens
- Parkeren
- Riolering
- RO/grondzaken/Geo
- VTH omgevingswet/volkshuisvesting/BAG/duurzaamheid

Algemene clusters:

- Belastingen
- Burgerzaken
- Economie/recreatie/toerisme
- Openbare orde en veiligheid

Sociale clusters:

- Beschermde wonen
- Jeugdzorg
- Kunst, cultuur en erfgoed
- Maatschappelijk werk/vluchtelingen/inwonerparticipatie/inburgering
- Maatschappelijke opvang
- Onderwijs
- Sport
- Volksgezondheid
- Werk, inkomen en schuldhulp
- Wmo
- WSW

Overige clusters

- Bedrijfsvoering
- Bestuur
- Overige kosten (niet te koppelen aan apparaatskosten)**

*De clusters en subtotalen (fysiek/sociaal/algemeen/overig) komen niet altijd exact overeen met de soms gelijknamige thema's uit de benchmark formatie en apparaatskosten.

** De overige kosten die niet te koppelen zijn aan de apparaatskosten vindt u terug in de externe bijlage.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten organisatieniveau (1/2)

Uw gemeente heeft in totaal € 72,1 miljoen aan totaal begrote kosten. Deze kosten zijn 3% lager per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 2,0 miljoen.

	Rhenen	Afwijking %	Afwijking absoluut*
Totale kosten	€ 72.090.000	-3%	-€ 2.000.893
Apparaatskosten (benchmark formatie en apparaatskosten)**	€ 31.358.567	+0%	+€ 96.009
Overige kosten	€ 40.731.433	-5%	-€ 2.096.902

- Voorbeelden van overige kosten die buiten de apparaatskosten vallen zijn programmakosten (bijv. Wmo voorzieningen), incidentele inhuur en grondexploitaties.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

** Alle opbrengsten die wij bij de benchmark formatie en kosten hebben meegenomen (bijvoorbeeld parkeeropbrengsten) zijn in deze vergelijking buiten beschouwing gelaten. Dit om de aansluiting met de totale kosten te behouden.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten organisatieniveau (2/2)

Toelichting tabel - In de onderstaande tabel ziet u per cluster (eerste kolom) drie verschillende vergelijkingen: Op totale kosten, apparaatskosten en overige kosten. Per vergelijking ziet u telkens een kolom met de kosten van uw gemeente die toegekend zijn aan het cluster, en de procentuele afwijking t.o.v. het referentiegemiddelde. Hierbij zijn de referentiekosten gecorrigeerd voor het verschil in inwoners met uw gemeente.

Type kosten	Totale kosten		Apparaatskosten		Overige kosten	
	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking
Totaal	€ 72.090.000	-3%	€ 31.358.567	+0%	€ 40.731.433	-5%
Fysiek totaal	€ 14.244.000	-24%	€ 12.445.754	-8%	€ 1.798.246	-65%
Sociaal totaal	€ 35.090.000	+8%	€ 7.383.194	+30%	€ 27.706.806	+3%
Algemeen totaal	€ 4.259.000	-5%	€ 1.927.474	+3%	€ 2.331.526	-11%
Bedrijfsvoering	€ 10.517.000	-17%	€ 9.361.061	-6%	€ 1.155.939	-57%
Bestuur	€ 2.200.000	+5%	€ 241.084	-3%	€ 1.958.916	+6%
<i>Overige kosten (niet te koppelen aan apparaatskosten)</i>	€ 5.780.000	+36%	-	N.v.t	€ 5.780.000	+60%

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten fysieke clusters (1/2)

Uw gemeente heeft in totaal € 14,2 miljoen aan totaal begrote kosten voor de fysieke thema's. Deze kosten zijn 24% lager per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 4,5 miljoen.

	Rhenen	Afwijking %	Afwijking absoluut*
Totale kosten	€ 14.244.000	-24%	-€ 4.513.692,29
Apparaatskosten (benchmark formatie en apparaatskosten)**	€ 12.445.754	-8%	-€ 1.106.884,16
Overige kosten	€ 1.798.246	-65%	-€ 3.406.808,13

- In de benchmark formatie en apparaatskosten kijken we naast de kosten en fte's ook naar een aantal kwantificeerbare werklasteratoren. Aan de hand van deze werklasteratoren kunnen we tweederde van uw lagere apparaatskosten verklaren. Dit kan mogelijk ook de lagere totale kosten voor een deel verklaren.
- Voorbeelden van overige kosten die buiten de apparaatskosten vallen zijn projectinhuur, grondexploitaties en advieskosten.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

** Alle opbrengsten die wij bij de benchmark formatie en kosten hebben meegenomen (bijvoorbeeld parkeeropbrengsten) zijn in deze vergelijking buiten beschouwing gelaten. Dit om de aansluiting met de totale kosten te behouden.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten fysieke clusters (2/2)

Toelichting tabel - In de onderstaande tabel ziet u per cluster (eerste kolom) drie verschillende vergelijkingen: Op totale kosten, apparaatskosten en overige kosten. Per vergelijking ziet u telkens een kolom met de kosten van uw gemeente die toegekend zijn aan het cluster, en de procentuele afwijking t.o.v. het referentiegemiddelde. Hierbij zijn de referentiekosten gecorrigeerd voor het verschil in inwoners met uw gemeente.

Type kosten	Totale kosten		Apparaatskosten		Overige kosten	
	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking	€ 1.798.246	-65%
Totaal fysieke clusters	€ 14.244.000	-24%	€ 12.445.754	-8%	€ 105.954	-96%
RO, grondzaken en GEO	€ 1.854.000	-55%	€ 1.748.046	+29%	€ 899.347	-51%
VTH omgevingswet /volkshuisvesting/BAG/duurzaamheid	€ 2.873.000	-33%	€ 1.973.653	-20%	-€ 468.814	+1022%
Beheer openbare ruimte overig/verkeer en mobiliteit	€ 2.092.000	-33%	€ 2.560.814	-19%	€ 819.219	+81%
Groen/natuur/speelvoorzieningen/kleine plassen en sloten	€ 2.250.000	-9%	€ 1.430.781	-29%	€ 158.234	+58%
Riolering	€ 1.632.000	-8%	€ 1.473.766	-12%	€ 256.512	+81%
Afval	€ 2.757.000	+4%	€ 2.500.488	+0%	-€ 45.182	-4267%
Begraafplaatsen	€ 394.000	+49%	€ 439.182	+67%	€ 45.000	+57%
Grote economische vaarwegen en havens	€ 45.000	+57%	-	N.v.t.	€ 72.861	-19600%
Parkeren	€ 317.000	+469%	€ 244.139	+336%	-€ 44.886	+57%
Locatie specifiek beheer/recreatieve havens	€ 30.000	+692%	€ 74.886	+131%	€ 1.798.246	-65%

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten sociale clusters (1/2)

Uw gemeente heeft in totaal € 35,1 miljoen aan totaal begrote kosten voor de sociale thema's. Deze kosten zijn 8% hoger per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 2,6 miljoen.

	Rhenen	Afwijking %	Afwijking absoluut*
Totale kosten	€ 35.090.000	+8%	+€ 2.574.853
Apparaatskosten (benchmark formatie en apparaatskosten)	€ 7.383.194	+30%	+€ 1.704.538
Overige kosten	€ 27.706.806	+3%	+€ 870.315

- In de benchmark formatie en apparaatskosten kijken we naast de kosten en fte's ook naar een aantal kwantificeerbare werklasteratoren. Aan de hand van deze werklasteratoren kunnen we uw hogere apparaatskosten grotendeels niet verklaren.
- Voorbeelden van overige kosten die buiten de apparaatskosten vallen zijn incidentele inhuur, voorzieningen en inkomensregelingen.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten sociale clusters (2/2)

Toelichting tabel - In de onderstaande tabel ziet u per cluster (eerste kolom) drie verschillende vergelijkingen: Op totale kosten, apparaatskosten en overige kosten. Per vergelijking ziet u telkens een kolom met de kosten van uw gemeente die toegekend zijn aan het cluster, en de procentuele afwijking t.o.v. het referentiegemiddelde. Hierbij zijn de referentiekosten gecorrigeerd voor het verschil in inwoners met uw gemeente.

Type kosten	Totale kosten		Apparaatskosten		Overige kosten	
	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking
Totaal sociale clusters	€ 35.090.000	+8%	€ 7.383.194	+30%	€ 27.706.806	+3%
Sport	€ 2.413.000	+48%	€ 1.444.872	+49%	€ 968.128	+47%
Kunst, cultuur en erfgoed	€ 1.483.000	+44%	€ 121.252	+28%	€ 1.361.748	+46%
Werk, inkomen en schuldhulp	€ 8.580.000	+23%	€ 2.063.140	+28%	€ 6.516.860	+22%
Jeugdzorg	€ 8.605.000	+6%	€ 1.458.129	+47%	€ 7.146.871	+0%
Wmo	€ 5.851.000	+0%	€ 1.104.990	+23%	€ 4.746.010	-4%
Maatschappelijk werk/vluchtelingen/inwonerparticipatie/ inburgering	€ 3.248.000	-3%	€ 746.672	+11%	€ 2.501.328	-7%
WSW	€ 1.528.000	-5%	€ 0	N.v.t.	€ 1.528.000	-5%
Onderwijs	€ 2.276.000	-10%	€ 244.758	-12%	€ 2.031.242	-10%
Volksgezondheid	€ 1.029.000	-20%	€ 141.044	+38%	€ 887.956	-25%
Maatschappelijke opvang	€ 47.000	-38%	€ 19.379	+248%	€ 27.621	-61%
Beschermd wonen	€ 30.000	-54%	€ 38.958	-27%	-€ 8.958	-172%

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten algemene clusters (1/2)

Uw gemeente heeft in totaal € 4,3 miljoen aan totaal begrote kosten voor de algemene thema's. Deze kosten zijn 5% lager per inwoner dan het gemiddelde van de referentiegroep. In euro's betreft het verschil met het gemiddelde € 0,2 miljoen.

	Rhenen	Afwijking %	Afwijking absoluut*
Totale kosten	€ 4.259.000	-5%	-€ 222.743
Apparaatskosten (benchmark formatie en apparaatskosten)	€ 1.927.474	+3%	+€ 57.283
Overige kosten	€ 2.331.526	-11%	-€ 280.026

- In de benchmark formatie en apparaatskosten kijken we naast de kosten en fte's ook naar een aantal kwantificeerbare werklastindicatoren. Aan de hand van deze werklastindicatoren kunnen we zowel de hogere als lagere apparaatskosten niet geheel verklaren.
- Voorbeelden van overige kosten die buiten de apparaatskosten vallen zijn incidentele inhuur en kosten voor de veiligheidsregio, brandweer, grondexploitatie bedrijventerreinen.

* Deze kosten zijn alleen gecorrigeerd voor het aantal inwoners van de gemeente en niet voor alle andere kenmerken en indicatoren die invloed kunnen hebben op de hoogte van de kosten.

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten algemene clusters (2/2)

Toelichting tabel - In de onderstaande tabel ziet u per cluster (eerste kolom) drie verschillende vergelijkingen: Op totale kosten, apparaatskosten en overige kosten. Per vergelijking ziet u telkens een kolom met de kosten van uw gemeente die toegekend zijn aan het cluster, en de procentuele afwijking t.o.v. het referentiegemiddelde. Hierbij zijn de referentiekosten gecorrigeerd voor het verschil in inwoners met uw gemeente.

Type kosten	Totale kosten		Apparaatskosten		Overige kosten	
	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking
Totaal algemene clusters	€ 4.259.000	-5%	€1.927.474	+3%	€ 2.331.526	-11%
Belastingen	€ 372.000	-12%	€ 345.754	-28%	€ 26.246	-148%
Burgerzaken	€ 785.000	-9%	€ 420.910	-3%	€ 364.090	-15%
Economie, recreatie en toerisme	€ 659.000	-4%	€ 161.075	-33%	€ 497.925	+10%
Openbare orde en veiligheid	€ 2.443.000	-3%	€ 999.736	+39%	€ 1.443.264	-19%

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN GEMEENTE RHENEN 2026

Uitkomsten bedrijfsvoering, bestuur en overige kosten

Toelichting tabel - In de onderstaande tabel ziet u per cluster (eerste kolom) drie verschillende vergelijkingen: Op totale kosten, apparaatskosten en overige kosten. Per vergelijking ziet u telkens een kolom met de kosten van uw gemeente die toegekend zijn aan het cluster, en de procentuele afwijking t.o.v. het referentiegemiddelde. Hierbij zijn de referentiekosten gecorrigeerd voor het verschil in inwoners met uw gemeente.

Type kosten	Totale kosten		Apparaatskosten		Overige kosten	
	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking	Uw kosten	% afwijking
Bedrijfsvoering	€ 10.517.000	-17%	€ 9.361.061	-6%	€ 1.155.939	-57%
Bestuur	€ 2.200.000	+5%	€ 241.084	-3%	€ 1.958.916	+6%
Overige kosten (niet te koppelen aan apparaatskosten)	€ 5.780.000	+36%	€ 0	N.v.t	€ 5.780.000	+60%

BENCHMARK FORMATIE EN KOSTEN

Berenschot benchmarkteam gemeenten

Bahamin Khossravi
b.khossravi@berenschot.nl

Lars Bos
l.bos@berenschot.nl

Jorine Rabijs
j.rabijs@berenschot.nl

Roy Valks
r.valks@berenschot.nl

benchmarking@berenschot.nl
030-2916847
Berenschot B.V.
Postbus 8039
3503 RA UTRECHT

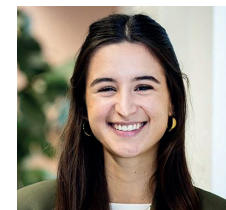
Margot Wolsink
m.wolsink@berenschot.nl

Noa Agami
n.agami@berenschot.nl

Max van den Brekel
m.vandenbrekel@berenschot.nl

Fleur van den Berg
fleur.vandenberg@berenschot.nl

Marloes ten Boom
m.tenboom@berenschot.nl

Graag doorpakken, maar hoe?

- 1. Bepalen plan van aanpak** – “Begin with the end in mind”. Het is belangrijk dat het helder is voor de organisatie wat voor vervolg het onderzoek krijgt en welke stappen de organisatie hierbij in gedachten heeft.
- 2. Opstellen shortlist aandachtspunten** – Op basis van eigen kennis en de context waarin de organisatie opereert moet bepaald worden welke thema’s goed verklaarbaar zijn en welke thema’s aandachtspunten zijn die verder onderzocht moeten worden. Hierbij kan het zo zijn dat een aantal van de door Berenschot gegeven aandachtspunten door de organisatie (op kwalitatieve wijze) goed verklaard kunnen worden, en men mogelijk juist een aantal andere thema’s verder wenst te onderzoeken.
- 3. Informeren van de stakeholders** – Er zijn veel medewerkers betrokken geweest bij het onderzoek, zij zijn vermoedelijk benieuwd naar de uitkomsten. Het is belangrijk om hen tijdig te informeren over de geselecteerde uitkomsten en over het vervolg dat de organisatie hieraan wenst te geven. Wacht hier niet te lang mee, want anders kunnen de resultaten een eigen leven gaan leiden.
- 4. Aandachtspunten duiden** – Om de thema’s die als aandachtspunt zijn bestempeld te begrijpen zijn een aantal routes mogelijk. Een mogelijke vervolgroute die we aanraden zou er als volgt uit kunnen zien:
 - a. Het aanwijzen van een verantwoordelijke/werkgroep per aandachtspunt
 - b. Informeren (op een dieper niveau) over benchmarkuitkomsten. Formuleer gezamenlijk vragen voor een goede duiding, zoek naar antwoorden en bespreek de bevindingen gezamenlijk.
 - c. Op basis van de nieuwe inzichten bepaalt u de gewenste koers (onveranderd voortzetten, bijstellen of verder verdiepen).

Extra ondersteuning vanuit Berenschot - Optioneel kan Berenschot u helpen bij de procesbegeleiding en uitvoering van de bovenstaande stappen en verdere duiding van de benchmarkuitkomsten.

Berenschot

Berenschot

www.berenschot.nl

[linkedin.com/berenschot](https://www.linkedin.com/company/berenschot)